

کرونا

ویژه نامه‌ی بحران

| کرونا عذاب یا رحمت؟

| کرونا او په نړیوال نظم یې اغیز

| طوفان در خانه‌ی عنکبوت: چگونه ویروس کرونا اقتصاد...

www.facebook.com/up.ummat.news1

خبر و تبصره

دیدگاه

تحلیل

سیاسیون افغان باید متوجه دوست
های استراتژیک شان باشند

فساد زنجیره‌ای چگونه در تار و پور
دولت ریشه دوانیده است؟

امتیازات یکصد هزاری ریس جمهور
برای کمیشنران کمیسیون انتخابات!

نقطه‌ی انطلاق برای حزب التحریر

این رساله را به‌زودی از سایت اینترنتی امت پرودکشن بدست آورده می‌توانید.

www.ummatproduction.com

موضوعات

۱	کرونا او په نړیوال نظم یې اغېز
۵	آیا ویروس کرونا نظم کتونی جهان را نابود خواهد کرد؟!...
۱۴	کرونا؛ فاسد چارواکي او وروست نظام
۱۷	طوفان در خانه‌ی عنکبوت:.....
۲۴	سا یې ختلې، خو لا لویدلې نه ده
۲۸	وقتی غرب قرنطینه شد، تروریسم کاهش یافت!
۳۲	د وبایي ناروغیو په اړه اسلام تر بشري علومو مخکې دی!
۳۶	کرونا، عذاب یا رحمت؟
۴۰	مسلمانانو او د نړۍ نورو ملتونو له کرونا وایروس
۴۲	کشورهای حامل «کپیتالزم» در مواجهه با بحران،
۴۵	د وېروس نړیوال کړکېچ؛
۴۷	جهان متلاطم؛ کرونا و تاثیر آن بر محیط زیست!

چرا ویژه نامه‌ی کرونا؟!

بشر در قرن ۲۱ بر آن عده از موهبت‌های الهی که در اثر علم، تکنالوژی و پیشرفت‌ی که نتیجه‌ی زحمات تمام ادوار تاریخ بشر بود، طوری می‌بالید که هدف خود را در زندگی به کلی فراموش کرده و سراپا در طغیان قرار گرفته است. بی‌خبر از این‌که اگر خالق انسان، کاینات و حیات، اصل ماده و تقدیر (نظم دقیق) آن را خلق نمی‌کرد و به بشر توانایی تعقل را نمی‌داد چه کسی می‌توانست به این پیشرفت تکنالوژی و علم برسد؟

نشود به خاطر این‌که ما علیه کفر معاصر و نظم کنونی جهانی قرار گرفته‌ایم و یک طرف مهمی مبارزه هستیم به منفی‌بافی متهم شویم. بل اگر با بصیرت کامل به جریان شیوع ویروس کرونا نگاه بیندازیم بی‌طرفانه به این نتیجه می‌رسیم که خلائای بزرگ نظم جهانی و نظام‌های بشری را طوری برملا ساخت که تا هنوز انسان معاصر به آن پی نبرده بود.

باید گفت که بعضی‌ها از غفلت مطلق این‌که توسط اربابان نظم و نظام‌های کنونی بر آنان چیره گردیده است، این همه موهبت‌های الهی به‌شمول هدف زندگی برای انسان را نادیده می‌گیرند. اما عده‌ای زیادی دیگر بر اساس تکبر و خودبرتربینی، دخالت خالق را در زندگی انسان، کاینات و حیات رد می‌کنند؛ و حتی این‌که با خالق مدبر در صدد جنگ قرار می‌گیرند، و در مقابل همواره ندای آزادی مطلق را سر می‌دهند. تا حدی که اندکی قبل از شیوع ویروس کرونا حکام کمونیست چین در صدد تدوین قرآنی شدند که منافع آنان را

تهدید نکند. مگر الله عزیز که فرمانروای مطلق این نظم کاینات است، طبق سنت دیرینه‌ای خود بشر قرن ۲۱ را در عرصه‌یی به چالش کشید که در آن طغیان مطلق کرده بود. الله عزیز توسط مخلوقی که اصلاً به چشم انسان دیده نمی‌شود، بلکه باید توسط میکروسکوپ آن را مشاهده کرد، آزادی، علم، تکنالوژی، طبابت، اقتصاد، پیشرفت، نظم بین‌المللی و... را به عجز مطلق محکوم کرد.

کرونا نشان داد که بشر و حتی مسلمانان این عصر نیز در حالات اضطراب با بحران شدید معنویت روبرو اند، و همین باعث می‌شود که ده‌ها بحران دیگر دامنگیر جوامع شان شود. کرونا نظم بین‌المللی را شدیداً به چالش کشید. کرونا بحران اقتصادی را دامنگیر جهان ساخت که تاریخ کمتر مانند آن را مشاهده کرده است. کرونا ثابت ساخت که بحران محیط زیست توسط پیشرفت بشر و اندیشه‌ی کپیتالیزم به میان آمده است. سرانجام این کرونا بود که فطرت بشر را طوری افشا ساخت که بدون وحی توسط قوانین وضعی هرگز آنان سعادت را کمایی کرده نمی‌توانند.

این کرونا بود که بعد از قرآن به بشر نشان داد که شما ظاهر زندگی دنیا را مشاهده و تجربه می‌کنید، درحالی‌که از آینده تان به‌شمول زندگی آخرت غافل هستید. کرونا به جهانیان همچنان ثابت ساخت که عقل بشر خبیث و طیب را در غذاها تشخیص کرده نمی‌تواند، بلکه باید توسط خالق مدبر و از طریق وحی مشخص گردد.

کرونا افشا ساخت که آزادی خلاف فطرت انسان است، و در بسا حالات زندگی انسان، به‌خصوص در حالات اضطراب و بحرانی بشر را در مهلکه قرار می‌دهد. پس باید قلباً درک کرد که کرونا همواره پیام می‌دهد که ای انسان تو عبدِ الله هستی نه فرمانروای کاینات؛ الله لطیف و خبیر برایت عقل داده است تا تکلیف و هدف زندگی را درک کنی، نه این‌که با الله غالب در مصاف جنگ قرار بگیری و ندای سیکولر (جدایی دین از زندگی) را سربده‌ی. پس سعادت انسان فقط در پیروی از الله مدبر است، نه بهره‌های خیالاتی عقل محدود انسان.

لذا برحسب ضرورت بشر امروزی که جوامع بزرگ و جمع غفیری مردم را به سوی گمراهی سوق داده است؛ عزم را جزم نموده تا درس‌های معدود و محدودی از بحران کرونا را از طریق این منبر امت برای تان پیشکش کنیم تا در مسیر آگاهی مردم ممد واقع شده و یک‌بار دیگر حداقل توجه امت مسلمه را به مسیری جلب نماییم که به‌حیث رسالت بهترین امت‌ها از جانب الله متعال برای شان تعیین شده است. در نتیجه به کمک الله متعال بتوانیم نظامی را تاسیس کنیم که بر اساس وحی بنا شده و الگوی خود را از دوره‌های راشده‌ای امت اخذ نموده و جهان را از تاریکی اندیشه‌های بشری به‌سوی نور اسلام رهنمون سازیم. پس بفرمایید؛ این هم شما و این هم ویژه‌نامه‌ی امت پیرامون بحران کرونا!

کرونا او په نړیوال نظم یې اغېز

سیف الله مستنیر

کرونا په یوه داسې نړیواله موضوع بدله شوې چې د نړۍ د سترو قدرتونو افکار، نظامونه، وړتیاوې، کمزورۍ، امتیاز او محدودیتونه یې ټولې نړۍ ته برېښ کړل. د بېلګې په توګه چین چې له اقتصادي پلوه پانګوال، خو له اداري او سیاسي پلوه کمونستي او مستبد هېواد دی، د لیبرال ډیموکراتیکو هېوادونو په پرتله یې د کرونا د ناروغۍ ناورین په کور دننه ښه مدیریت کړ. په لنډ وخت کې یې په خپل ولس کې د ناروغۍ د خپرېدو مخه ونیوله او په دې برخه کې یې له خپلو ټولو امکاناتو څخه ګټه پورته کړه. آن تر دې چې د چین سیلان هم ورته

«واقعیت دا دی چې له کرونا وروسته نړۍ به هېڅکله د پخوا په څېر نه وي او د کرونا وایروس له خپرېدو څخه رامنځ ته شوي زیانونه به ښايي موقتي وي، خو له هغې څخه راوتلی سیاسي او اقتصادي کړکېچ به ممکن تر ډېرو نسلونو دوام ومومي». دا هغه خبرې دي چې د اوسني نړیوال نظم پیاوړي بنسټګر او د امریکا د بهرنیو چارو پخواني وزیر هنري کسینجر د کرونا د ناورین پرمهال په وال سټرېټ ژورنال کې لیکلي دي. علمي، ټکنالوژیک او طبي پرمختګ د اوسني انسان او اوسنۍ نړۍ د غرور تر ټولو ستره لاسته راوړنه

حیران شول. دې ته ورته یې په بهر کې له ګڼو نورو هېوادونو سره لازمي مرستې وکړې. د بېلګې په توګه له اېټالیا، سربیا، ایران، پاکستان، افغانستان او ... ته یې د مرستې لاس ور اوږد کړ او دا یې د ګټې او تاوان له سنجولو پرته د نړیوال مسوولیت د احساس له مخې ترسره کړل. نو ځکه یې د نورو ځواکمنو هېوادونو په پرتله په نړیوالو عامه افکارو کې احترام او درناوی ترلاسه کړ. د بېلګې په توګه د سربیا ولسمشر اروپایي هېوادونو ته د پېغور په انداز

وه. خو د کرونا وایروس؛ علم، ټکنالوژي او طب ټول عاجز کړل. نو ځکه اوسني انسان، اوسنۍ نړۍ او د هغوی علم او پرمختګ د دغه وایروس د خپرېدو مخه و نشوای نیولای او په بیرته له پولو واوښت او د نړۍ ګوټ ګوټ ته ورسېد. د روغتیايي ناورین تر څنګ یې ستر اقتصادي ناورین رامنځ ته کړ او د نړۍ پانګوال هېوادونه یې په ګوندو کړل. نو ځکه یې نړیوالې اړیکې، نړیوال نظم او نړیوال موقف هم اغېزمن کړل. دا چې دغه اغېز څنګه او څومره دی، په لنډه توګه یې دلته ارزوو:

کې د چین له مرستو مننه وکړه او د اروپايي ملګرو پاتې راتلو ته یې څرګنده اشاره درلوده.

د چین خلاف امریکا چې تقریباً یوه پېړۍ د نړۍ د رهبرۍ تجربه لري، د کرونا د ناوړین پرمهال یې په پراګماتیکه توګه یوازې خپلو ګټو ته پاملرنه وکړه او هڅه یې کوله چې د نړیوالو په مړینه کې د خپلو کمپنیو او خپل دولت د ګټو او برلاسیټوب لپاره هڅه او مبارزه وکړي. هر ډول بشري او نړیوال مسوولیت یې بشپړ هېر شوی و. تر دې چې غوښتل یې د «CureVac» جرمنۍ کمپنۍ څېړنیزه برخه چې هڅه یې کوله د کرونا لپاره واکسین او درمل جوړ کړي، مخکې له مخکې د یوه میلیارډ ډالرو په بدل کې وپلوري، امریکا ته یې ولېږدوي او په راتلونکي کې د هغو د دارو درملو فکري ملکیت د ځان لپاره منحصر کړي. امریکا د نړۍ د لومړي دولت په توګه د بشر د ژوند د ادامې او له نورو سره د مرستې لپاره هېڅ علاقه نه درلوده او په دوامداره توګه یې هڅه کوله چې د واورین ژمي د لرې د لېو په توګه په ناوړین کې خپلې ګټې تعقیب کړي او په نړیواله کچه یې ټوله هڅه دا وه چې په راتلونکي کې د هر راز دارو درملو فکري ملکیت باید د امریکا او امریکایي پانګوالو په لاس کې وي.

دې ته ورته په کورنۍ کچه هم د امریکا د جمهوري ریاست، والیانو او عام ولس ترمنځ پراخ کړکېچ دوام درلود. امریکا په دې اړه د متحدې ستراتیژۍ له نشتوالي سره مخ وه او د کرونا پر وړاندې د مبارزې په اړه یې د ایالتونو او مرکز کړنلارې سره وېشل شوې وې. عام ولس یې پر حکومتي تګلارو باور نه درلود او څومره یې چې د لومړنیو توکیو د رانیولو لپاره تیاری نیوه، تر هغې په پراخه کچه یې د وسلو د رانیولو هڅه هم کوله. ترڅو د کړکېچ د اوږدېدو پر مهال د خپلې بقا لپاره د نورو د له منځه وړلو لپاره ورڅخه کار واخلي.

دې ته ورته اروپايي اتحادیه د خپل وحدت او یووالي د داعیې د ساتنې پر وړاندې سخته وشرمېدله. هر هېواد یې په نړیواله کچه له سیاسي، اقتصادي او اخلاقي مسوولیت څخه ګوښه او یوازې له ځان او کورني کړکېچ سره بوخت و. نه یې اتحادیې کوم نړیوال او آن سیمه ییز رول درلود، نه یې ناټو او نه

په مستقل ډول کوم اروپايي دولت نړیوال رول ادا کړ. بلکې د ایټالیا، اسپانیا او سربیا پر وړاندې چې له سخت بشري ناوړین سره مخ وو، د هر ډول مسوولیت په ادا کولو کې پاتې راغلل.

د روان میلادي کال د مارچ په ۲۶مه د فرانسې ولسمشر مکرون وویل: «اروپايي پروګرام له خطر سره مخ دی ... هغه ګواښ چې موږ ورسره مخ یو، د شینګن د سیمې له منځه تګ دی». دې ته ورته د جرمني لومړۍ وزیرې انګلا میرکل هم د اپریل په اوومه وویل: «زما له نظره اروپايي اتحادیه د هغې له تاسیس څخه را په دېخوا له تر ټولو سترې آزموینې سره مخ ده. موږ له ستر روغتيايي ناوړین سره مخ یو چې ټول هېوادونه په بېلابېلو ډولونو سره ځپي. مهمه دا ده چې دغه جوړښت له هغه اقتصادي ناوړین څخه پیاوړی راووځي چې کرونا یې لامل شوې ده».

نو وینو چې دواړه اروپايي رهبران د اتحادیې د سقوط خبرداری ورکوي او اتحادیه نه ده توانېدلې چې په ګډه د ناوړین پر وړاندې عمل وکړي، بلکې ټولو دولتونو یو د بل پرمخ باندې پولې تړلې دي او د شینګن تړون تر پوښتنې لاندې راغلی، چې د پولو پر پرانیستنې، آزاد لېږد رالېږد او سوداګرۍ په اړه لاسلیک شوی و. دې ځان ځانۍ تر هغه دوام وکړ چې یو او بل یې په نه همکارۍ باندې تورن کړل او آن اېټالویانو له اتحادیې څخه د وتلو غوښتنه وکړه. نو د کرونا د کوچني وایروس په واسطه د دغه سترې نړیوالې اتحادیې ضعف هم ټولو نړیوالو ته برېښ شو.

تر دې وړاندې اتحادیه د برېټانیا د وتلو له امله سخته لږزېدلې وه، کرونا یې د شینګن تړون موجودیت تر پوښتنې لاندې راووست. تر دې وړاندې د مهاجرینو د وېش په اړه پولنډ، هنګري، سلواکیا او چک هېوادونه هم د اتحادیې له پرېکړو ناخوښ وو او آن تر اوسه د واحد اروپايي پوځ په جوړولو کې پاتې راغلي ده. دا ټول د اتحادیې د ضعف، ناکامۍ او بالاخره د نږدو زیری ورکوي. تر هغه چې د اسپانیا صدراعظم پیدرو سانشیز د اپریل په پینځمه وویل: «اوسني حالات استثنايي دي، چې د ثابتو موقفونو غوښتنه کوي، یا به د دغه تهدید له سطحې لوړېږو

او یا به د اتحادیې په توګه سقوط کوو ... موږ هغه سخت ټکي ته رسېدلي یو ... هغه تهدید چې موږ ورسره مخ یو استثنایي او بې مخینې دی، چې د یوه، ګډ او جذري ځواب غوښتنه کوي، ترڅو خپل اقتصادي او ټولنیز نظام وساتو او د خپلو اتباعو ملاتړ وکړو».

خو دا هرڅه د اتحادیې د دوو سترو رهبرانو مېرکل او مکرون په پرېکړو پورې تړاو لري، خو هغوی دواړه هم له اروپایي هېوادونو سره د مرستې په کچه او هم د اروپایي اتحادیې په رهبرۍ کې د پرېکړو د صلاحیت په اړه ژور اختلاف لري او د خپلو ملي ګټو، په اتحادیه کې د رهبرۍ د قدرت پر وېش او په راتلونکې کې د خپل استعماري نفوذ په اړه له واحد دریځ څخه ډېر لرې بریښي.

برېتانيا هم چې پخوا د نړۍ لومړی ځواکمن دولت و، چې اوس یې هم د نړیوال سیاسي نفوذ له پلوه له امریکا وروسته ځان ته پیاوړی دولت وایه، یوازې له ځان سره بوخته پاتې شوه او په دغه ناورین کې یې هېڅ داسې کار ونه کړ چې برېتانيا نړیوال دولت وښيي او د نړیوالو پر وړاندې د کوم مسوولیت احساس وکړي. نو له دې امله ثابته شوه چې د انګلیس اقتصادي او سیاسي وړتیا نور د دې جوګه نه ده چې په نړیوالو اړیکو کې پیاوړی رول ولوبوي.

روسیه هم تر پورته هېوادونو څخه پیاوړې نه ده. هغه هم په کور دننه د دغه ناورین په اړه عاجزه شوې ده او له لومړي سره خپل ولس او نړیوالو ته دروغ وایي. په بهرنۍ کچه هم یوازې له اېتالیا سره د یوې معمولې طبي مرستو او یو شمېر متخصصینو پرته نور څه نه دي ترسره کړي، چې د هغې د نړیوال موقف په اړه د کوم پرمختګ څرګندونه وکړي. ځکه روسیه له اقتصادي پلوه د دې وړتیا نه لري چې په نړیواله کچه د داسې ناورینونو په کابو کولو کې اخلاقي مسوولیت ته اوږه ورکړي. نو ځکه روسیه هماغه ده کومه چې وه.

نو په اروپا کې د جرمني د پیاوړي کېدو احتمال تر نورو ډېر زیات بریښي، ځکه هغه په بشري او مالي برخو کې تر نورو لږ متضرر شوی، لوړ اقتصاد او پیاوړي صنعتي امکانات لري. نو که د اوس په

پرتله په پراخه کچه له خپلو کمپنیو سره یو ځای له اروپایي هېوادونو سره مرستې ته ور ودانګي، نو کولی شي پر اروپا د برلاسي کېدو جوګه شي او په نړیواله کچه د ستر دولت په توګه ظهور وکړي او دا هغه موخه ده چې له کلونو راهیسې ورته کار کوي، خو بیا هم د هغه د سیاستوالو په پرېکړو، جرئت او مبارزې پورې اړه لري.

نو په ټوله کې چین په نړیواله کچه د خلکو په سترګو کې لوړوالی ترلاسه کړ، اروپا او برېتانيا له خپل نړیوال مقام څخه سخت را پرېوتل او امریکا خپل ټول نړیوال اعتبار له لاسه ورکړ. چې همدا په نړیوال موقف کې د بدلون پیل ګڼلی شو، خو ډېر محدود او کوچنی بدلون.

کرونا که څه هم تر اوسه د شلمې پېړۍ د لومړۍ نیمایي په څېر د اسپانوي انفلونزا په څېر د میلیونونو انسانانو ژوند نه دی اخیستی او د ایډز، ایبولا، سرطان، شکر او ... ناروغيو په کچه یې مړینه کمه ده، خو په نړیواله کچه باندې په بیرته خپرېدل او د نړۍ په کچه په ځان باندې د چارواکو، پانګوالو او سیاستوالو وېره د دې سبب شوه چې د نړۍ د ډېری هېوادونو اقتصادي څرخ په تپه ودرېږي، ترانسپورت، سیاحت، صنعت او نړیواله سوداګري له پراخو ستونزو سره مخ کړي، اقتصادي وده په تپه ودروي او بېکاري خپل اوج ته ورسوي، ټول د روغتیايي ناورین تر څنګ د ستر اقتصادي ناورین سبب شول.

نو د بشري ژوند په ټولو برخو کې د یوه کوچني ناورین دا ډول اغېز موږ ته د دې درس راکوي چې د منځ ته راغلي وضعیت او له هغې سره د ناوړه چلند ټول مسوولیت د پانګوالې ډیموکراسۍ او د هغې د نړیوال استعماري فکر پر غاړه دی. ځکه دا د امریکا او غرب فکري لیدلوری دی چې په هر حالت کې له هر ډول قید او شرط پرته غواړي آزادي ولري. په دې اړه مشهور امریکایي منتقد نوام چامسکی وایي چې: «طبیعي ده چې د کرونا له ناورین وروسته نړۍ به له دوو احتمالي حالتونو سره مخ شي، یا به تمامیت غوښتونکي، ظالم او په ځلونو حیوان صفت نظامونه زیات شي او یا به له انساني شرایطو سره سمه یوه بنسټیزه بیارغونه

تهدیدونه دي چې د نیولبرالېزم د سیاستونو له عملي کولو څخه رامنځ ته شوي او ورځ تر بلې به شدت مومي».

نو ځکه دغه ستونزې او ناورینونه په نړیواله کچه نه د چین په راپورته کېدو باندې حل کېږي او نه د اروپا په سطحه د جرمني په راپورته کېدو سره. ځکه چین نه پیاوړې ایډیولوژي لري او نه د نړیوال سیاست تاریخي تجربه. جرمني هم د نړۍ د اعتماد او باور وړ نشي گرځېدلی، ځکه نژدې تېر تاریخ یې هره شېبه د نازیانو جنایتونه نړۍ او په ځانګړي توګه اروپایي دولتونو ته ور یادوي.

نو ځکه یوازې د دې وخت رارسېدلی چې اسلامي امت له خپلې صحیح ایډیولوژۍ او پیاوړي تاریخ سره صحنې ته را ودانګي، ځکه د استعماري هېوادونو په تضعیف سره، په اسلامي خاورو کې د هغوی ګوډاګي رژیمونه هم ضعیف کېږي، کوم چې د اسلامي دولت د تاسیس پر لاره اساسي ځنډونه دي. نو اوس د هغو اسلامي ویښو او مخلصو سیاسي احزابو وار دی چې د اسلام فکر ورته روښانه، د تطبیق طریقه یې څرګنده، د حکومتولۍ لارې چارې یې استنباط شوې او د یوه واحد دستور په اډانه کې راټولې شوې دي او دې ته ورته یې د اسلامي سیاست لپاره پیاوړي کدرونه روزلي، ترڅو هغه دندې ته اوږه ورکړي چې الله متعال اسلامي امت ته د نور بشریت د خلاصون لپاره ورکړې ده. نو هیله ده چې دغه روان وضعیت د راتلونکي اسلامي دولت د بیا زیږون لارې چارې برابرې کړي، هغه ته د اسلام د بهرني سیاست په رڼا کې په بشپړ حکمت سره لازم رشد ورکړي او بالاخره نړیوال باطل نظم ورباندې را وپرځوي او پرځای یې داسې نوی نظم نړۍ ته وړاندې کړي چې د رهبرۍ له امله یې د اسلام عظمت، عدل او نور ټولو ته د پام وړ وګرځي.

په ټولنو کې رامنځ ته شي. اما اوسمهال په نړۍ کې زموږ برخلیک د ټرمپ په څېر د ټولنیزو مریضو شخصیتونو او د هغوی د همفکرو متحدینو په لاس کې دی».

دا چې په نړیواله کچه دولتونه د ناورین پرمهال د لېوانو په څېر عمل کوي او د دولتونو د ننه انسانان دې ته ورته چارې ترسره کوي، همدا د کرونا تر وایروس ډېر خطرناک فکر دی چې د عاجز او محتاج بشر له ناقص عقل څخه یې سرچینه اخیستې، مګر بیا هم پر خپل علمي پرمختګ باندې مغرور دي. حال دا چې دغه علمي پرمختګ د غرب آني او معاصره لاسته راوړنه نه ده، بلکې دا د بشري تاریخ په اوږدو کې د ټول بشریت لاسته راوړنه ده، چې د الله سبحانه وتعالی د خلقت قوانین او نوامیس یې په تدریجي توګه درک کړي او بالاخره نننۍ علم ورڅخه جوړ شوی. مګر د دې پرځای چې هغه د بشر د سوکالۍ، رفاه، دنیوي او اخروي سلامتۍ لپاره وکاروي، هغه یې د ټرمپ او بېل ګېټس په څېر د یو شمېر متکبرو او مریضو افرادو د هوا، هوس او ګټو وسیله ګرځولې او پاتې نور ټول بشریت یې د بېلابېلو ناورینونو پر سیند لاهو کړی دی.

خو له دې ټولو سره سره پانګوالي د نړېدو په درشل کې ده. پانګوال دولتونه ځپل شوي دي. د خلکو د چارو د سرپرستۍ په اړه یې خامی تشخیص شوې دي. له اتباعو څخه د مالیاتو د راټولېدو په کچه یې د خدماتو نه شتون پراخې پوښتنې راپورته کړې دي. وخت په وخت اقتصادي ناورینونه یې د علاج وړ نه دي. ټولنیز ناورینونو یې نور د هغوی انسانیت تر پوښتنې لاندې راوستلی. د نوام چامسکي په وینا: «د روغتیا هغه ناورین چې کرونا د اوسني بشر لپاره رامنځ ته کړی دی، ډېر خطرناک او جدي دی او ښايي په راتلونکي کې سختې ناوړه پایلې ولري. مګر دغه ناورین موقتي دی او بالاخره به له منځه لاړ شي. په داسې حال کې چې موږ له دوه دایمي، جدي او ډېرو خطرناکو ناورینونو سره مخ یو چې بشر او نړۍ په یو ځل له منځه وړي. دغه دوه ناورینونه یو اتومي جګړه او بل د ځمکې ګرموالی دی. باید ووايم چې په عمومي ډول د کرونا، اتومي جګړې او د ځمکې د کرې گرم والی هغه

آیا ویروس کرونا نظم کنونی جهان را نابود خواهد کرد؟! خلافت اسلامی یگانه بدیل برای رهبری نظم نوین جهانی و نجات بشر

منبع: مجله الوعي

ویروس کرونا و تأثیر آن بالای نظم کنونی جهانی

جاده‌ها، شرکت‌ها، رستوران‌ها، اماکن سیاحتی و عبادت‌خانه‌ها کاملاً خالی گردیده‌است. بگومگوهای فراوانی در خصوص منشاء و چگونگی پیدایش آن صورت گرفته‌است، بعضی‌ها به این باور اند که دولت‌های مجرم و جنایت‌پیشه در پس آن قرار داشته و در چهارچوب کشمکش‌های بین‌المللی آن را طراحی نموده‌اند و بعضی دیگر آن را یک ویروس طبیعی می‌دانند. روند سریع گسترش آن مفکرین را در خصوص آینده و سرنوشت جهان سخت نگران نموده و بسیاری را وادار نموده تا صراحتاً اظهار نمایند که جهان بعد از کرونا با جهان قبل از آن متفاوت خواهد بود. بسیاری در خصوص تغییرات اقتصادی، سیاسی و جهانی که ممکن است به دلیل شیوع این وباء رونما گردد، بحث و تحلیل نموده و در مورد پیامدهای آن اظهار نگرانی می‌کنند. رسانه‌ها از بروز مشکلات افزایش بیکاری خبر می‌دهند که ممکن است اوضاع معیشتی مردم را مختل نموده و منجر به ورشکستگی شرکت‌های بزرگ شود که خود باعث خواهد شد دولت‌های جهان برای

ویروس کرونا دولت‌های جهان را درنوردید و مردم آن را تهدید نمود، شهرها و قریه‌ها را از هم جدا کرد. شفاخانه‌ها مملو از مصابین این ویروس گردید، درحدی که دیگر امکانات پذیرش بیماران بیش‌تر را ندارند؛ از اثر این ویروس، بلندترین آمار مرگ و میر شبیه به جان‌باخته‌گان جنگ‌ها را به ثبت رساندند. شرکت‌ها و سازمان‌های دولت‌های جهان را از پا در آورد و همچنان دولت‌های صنعتی را تهدید به رکود کرد.

این ویروس میان سیاست‌مدار، نظامی، غیرنظامی، ثروتمند، فقیر، بزرگ و کوچک فرق نمی‌گذارد و تعامل‌اش با دولت‌های ثروتمند و فقیر یکسان بوده و در مواردی حتی دولت‌های غربی و امریکا را بیش‌تر زیر فشار گرفته و غرب، باوجود تمام پیشرفت‌های علمی، تکنولوژیکی و نظامی هنگفتی که دارد نتوانسته آن را متوقف و از گسترش آن جلوگیری نماید. کرونا بسیاری از روال‌های زنده‌گی مردم را مختل نموده؛ طوری که

که چنین مقاله‌هایی با چنین عناوینی در رسانه‌های مشهور منتشر گردد. واقعیت این است که نظم موجود جهانی با بحران موجوده دست و پنجه نرم می‌کند و به همین دلیل است که هشدارهای فوق را فریاد می‌زنند.

تأثیر بیماری‌های واگیردار در طول تاریخ بالای نظام‌های جهانی

پیش از آن‌که در مورد امکانات تغییر نظم کنونی جهانی در پیوند به تأثیرات ویروس کرونا بپردازیم، اندکی تاریخ را در این خصوص ورق می‌زنیم تا ببینیم که چنین بیماری‌های واگیردار چگونه بالای نظام‌های جهانی تأثیر گذاشته‌است، درست مانند جنگ‌ها بلکه حتی شاید بیش‌تر از آن و این‌که این‌گونه بیماری‌ها باعث تحریک بحران‌های اجتماعی، سیاسی و اقتصادی گردیده، تغییر توازن جهانی را سرعت بخشیده و سرانجام منجر به سرنگونی نظام‌ها گردیده‌است. باید گفت که در چنین حالاتی معمولاً کسانی که نظم و امور در اختیار آن‌هاست ممکن است به دلیل سردرگمی دست به کارهایی نامناسب زده و تصرف غلط نمایند که خود پیامدهای چنین بحران‌هایی را چند برابر نموده و روند تغییر توازن را تسریع می‌بخشد.

در این خصوص و در پیوند به ویروس کرونا، نشریه واشنگتن‌پست مقاله‌یی را به تاریخ ۹ مارچ ۲۰۲۰م، زیر عنوان: «۱۰ بیماری واگیرداری که در طول قرن‌های گذشته بیش‌ترین تأثیر را داشته و ساختار جهانی را تغییر داده» منتشر نمود. در این مقاله گفته شده: «تاریخ نشان می‌دهد که بیماری‌های واگیر دار پس از کشتن صدها میلیون تن از بشر، ساختار نظم جهانی را به گونه گسترده متحول نموده و باعث فروپاشی امپراطوری‌ها، سرنگونی حکومت‌ها و نابودی کامل نسل‌های گردیده‌است.»

به گونه مثال، می‌توان از طاعون موسوم به جستنیان در سال‌های "۵۴۱م - ۵۴۲م" یاد نمود. این بیماری به دلیل این‌که نخستین بار در زمان امپراطوری جستنیان اول شیوع پیدا نمود به این

بحران نواقص و بودجه‌های از دست‌رفته‌شان شروع به مداخله در امور سایر دولت‌ها نمایند. خلاصه این‌که مفکرین جهان پیش‌بینی می‌کنند که نوسان‌ها و اختلال‌های ناشی از این وباء روش موجود زنده‌گی را به صورت واضح تغییر خواهد داد و این باور، بعضی از مسؤولین سیاسی اروپا را وادار نموده که کرونا را خطرناک‌ترین بحرانی معرفی نمایند که جهان غرب پس از جنگ دوم جهانی تجربه می‌کنند. شاید مهم‌ترین چیزی که توجه مردم را به خود جلب می‌نماید، تحلیل‌ها و پیش‌بینی‌هایی باشد که در خصوص رونمایی تغییرات و یا تغییری در نظم جهانی مطرح می‌گردد. برخی از عناوین این تحلیل‌ها چنین است: «ویروس کرونا؛ آیا انتشار این وباء منجر به تولد "نظم جدید جهانی" خواهد شد؟» (منبع: بی‌بی‌سی عربی) «ویروس کرونا؛ جهان بعد از این بیماری واگیر هرگز مانند قبل از آن نخواهد بود.» (منبع: بی‌بی‌سی عربی) «ممکن است کرونا ساختار نظم جهانی را دگرگون نماید.» (منبع: فورین افیرز) «آیا ویروس کرونا ساختار نظم جهانی را دگرگون خواهد نمود؟» (منبع: عربی ۲۱) «کرونا و شکل‌گیری نظم جدید جهانی» (منبع: النهار لبنان) در عین‌حال، مقاله‌یی توسط هنری کیسنجر وزیر خارجه اسبق امریکا در روزنامه وال استریت ژورنال منتشر گردیده که زنگ خطر را به صدا در آورد. او در این مقاله گفته‌است: «ویروس ساری کرونا به زودی نظم جهانی را برای همیشه دگرگون خواهد نمود.» وی افزوده‌است: «واقعیت این است که جهان پس از این ویروس تاج‌دار هرگز مانند قبل از آن نخواهد بود.»

اگر این مقاله‌ها و تحلیل‌ها به چیزی دلالت کند، قطعاً نخستین آن این است که نظم موجود جهانی قبل از ظهور این ویروس به شدت از بسیاری از مشکلات و بحران‌های مزمن در تمام عرصه‌های سیاسی، اجتماعی و اقتصادی رنج می‌برد و اگر این نظم جهانی-چنان‌که ادعا می‌کردند- از عافیت و استحکام زیاد برخوردار می‌بود، اینک می‌توانست با بحران موجود رویارویی نماید و نیازی به این همه وحشت و نگرانی نبود و دلیلی وجود نداشت

انتظار می‌رفت با رسول الله صلی الله علیه وسلم مخالفت نشان دهند؛ درحالی‌که در میان آن دو قبیله کسانی بودند که به ساده‌گی اسلام را می‌پذیرفتند، چیزی که عملاً اتفاق افتاد.

نگرانی غرب از تغییر نظم موجود جهانی توسط ویروس کرونا

به همین دلیل است که غرب از پیامدهای ویروس جهانی کرونا دچار ترس و وحشت شده؛ به خصوص با توجه به این‌که نظم جهانی موجود که زیر حاکمیت تمدن غرب به رهبری امریکا قرار دارد به ورشکستگی رسیده و بسیاری در مورد ناکامی آن و نیاز به تغییر آن می‌نویسند. از این‌جاست که می‌توان ادعا نمود که ویروس کرونا بیش‌تر از آن‌که پیکره‌ی بشریت را متضرر نموده باشد، پیکره‌ی تمدن سرمایه‌داری غرب را متضرر نموده‌است. از آن‌جایی‌که این ویروس افراد کهن‌سال بشر را از پا در می‌آورد، انتظار می‌رود شیرازه‌ی این تمدن پیر را از پا در آورد. ما در مجله‌ی "الوعی" این موضوع را به گونه‌ی گسترده در مقاله‌های خویش پوشش دادیم و اعلام نمودیم که زمان نابودی تمدن غرب فرا رسیده و دلایل و شواهد آن را برگرفته از واقعیت انعکاس دادیم و همچنین اعلام نمودیم که زمان برپایی دولت خلافت راشده بر منهج نبوت فرا رسیده و در این خصوص نیز شواهد و دلایل کافی برگرفته از شریعت و واقعیت ارائه نمودیم. بدون شک این ویروس دل‌های زیادی از مسلمانان را زنده نموده؛ زیرا عملاً مشاهده نموده‌اند که چگونه الله سبحانه و تعالی توسط یکی از مخلوقات بسیار ضعیف خویش، عظمت و جبروت یک تمدن بی‌رحم را به چالش می‌کشد و این چالش درحالی صورت می‌گیرد که تمدن مذکور به اوج پیشرفت علمی، تکنالوژیکی، طبی، نظامی، فرهنگی و غیره رسیده‌است. هرچند دلایل کافی و قوی وجود ندارد که ثابت کند این ویروس توسط بشر ساخته و پرداخته شده؛ اما در هر دو حالت نتیجه یکی است و آن این‌که مسلمان و کافر اعتراف دارند که کسی

نام مسمی گردید. شیوع این بیماری سی سال قبل از ولادت محمد رسول الله صلی الله علیه وسلم نشأت نمود و امپراطوری بیزانس "روم شرقی"؛ به خصوص پایتخت آن، قسطنطنیه را مبتلا نمود و همچنین امپراطوری ساسانی و شهرهای ساحلی بحر سفید متوسط را کاملاً درنوردید؛ چنان‌چه کشتی‌های تجاری موش‌هایی را از یک شهر به شهر دیگر انتقال می‌داد که با خود کیک‌های مبتلا به طاعون را حمل می‌نمود. گفته می‌شود این وباء ۴۰ درصد از ساکنان شهر قسطنطنیه و در حدود ۱۳ تا ۲۶ درصد از مجموع ساکنان جهان را از بین برد و جهان را تکان شدیدی داد و هریک از امپراطوری بیزانس و ساسانی را از نظر اقتصادی، بشری و نظامی سخت تضعیف کرد و نقش بسیار بزرگی در مختل شدن وزنه قدرت جهانی داشت تا این‌که سرانجام آن دو قطب جهانی "بیزانس و ساسانی" را باستان فاتحین مسلمان سرنگون نمود.

این واقعه "یوم بعثت" نام گرفت و ام‌المؤمنین عائشه رضی الله عنها در مورد آن گفت: «روز بعثت روزی است که الله سبحانه و تعالی برای رسول‌اش صلی الله علیه و سلم پیش‌کش نمود، روزی که جمع دشمن متفرق گردید و سران‌شان کشته و مجروح گردیدند، پس الله سبحانه و تعالی آن را برای رسول‌اش صلی الله علیه و سلم پیش‌کش کرد و زمینه‌ی داخل شدن آنان را به اسلام فراهم نمود.» قبل از آن‌که رسول‌الله صلی الله علیه وسلم دولت‌اش را در مدینه برپا نماید، جنگ بزرگی میان قبیله‌های اوس و خزرج اتفاق افتاد که رهبران هر دو قبیله در آن کشته شدند؛ حضیر کتائب بن سماک پدر صحابی بزرگ اُسید بن حضیر که رهبر اوس و عمرو بن نعمان بیاضی که رهبر خزرج بود، کشته شدند. کشته شدن این دو رهبر فرصت بزرگی را در اختیار رسول اکرم صلی الله علیه وسلم قرار داد؛ طوری‌که فرزندان جوان آن رهبران کشته شده پس از آنان به قدرت رسیدند و به ساده‌گی اسلام را پذیرفته و رسول‌الله صلی الله علیه وسلم را نصرت دادند. جنگ مذکور بزرگان قوم دو طرف را نابود کرد، کسانی‌که

جز الله متعال توان دفع این بلاء را ندارد، کافر بر اساس فطرت بشری خویش و مسلمان بر اساس ایمانی که به الله سبحانه و تعالی دارد. حتی ترامپ و نظام‌های حاکم در اروپا در عکس‌العمل در برابر این ویروس، تعامل خویش را با دین اسلام مثبت نمودند و با این کار اعتراف کردند که جنگیدن با آن فراتر از حد توان و قدرت‌شان است.

بلی، غرب متکبر شده و بسیار سرکشی می‌نماید و برخی از مفکرین و سیاست‌مداران آن درست مانند قرون گذشته‌یی که الله سبحانه و تعالی آن را نابود کرده، دبدبه و شکوه نموده و خودکامه‌گی نشان می‌دهند. چنانچه استیفن بینکر در کتاب خویش زیر عنوان «روشن‌فکری امروز» چنین می‌نویسد: «ما امروزه در بهترین حالت بشری به سر می‌بریم و دلیل آن این است که توانسته‌ایم بر بسیاری از بیماری‌ها و گرسنه‌گی‌ها فایق آمده و بشریت را به حدی از درک، ارتباط، رفاه و وضعیت بلند انسانی برسانیم که در طول تاریخ بی‌سابقه بوده است.» هم‌چنین یوفال هاراری می‌گوید: «انسان مدرن خود تبدیل به آله‌یی شده است، به این اعتبار که توانسته تمام قواعد ضعف و ناتوانی که بشریت را احاطه کرده شکست دهد و این که بیش‌تر از هر زمان دیگری به جاودانه‌گی کامل نزدیک شده است» شمار زیادی از دانش‌مندان غرب دچار چنین تصوراتی شده‌اند که کتاب «پایان تاریخ» از فوکایاما در همین جهت تألیف گردیده است. بلی، این ویروس آمده تا پرده از ضعف و ناتوانی این قدرت برداشته و سستی آن را برملا نماید و این که ما را به یاد این فرموده الله سبحانه و تعالی بیندازد که می‌فرماید:

فَأَمَّا عَادُ فَاسْتَكْبَرُوا فِي الْأَرْضِ بِغَيْرِ الْحَقِّ وَقَالُوا
مَنْ أَشَدُّ قُوَّةً مِنَّا أَوَلَمْ يَرَوْا أَنَّ اللَّهَ الَّذِي خَلَقَهُمْ
هُوَ أَشَدُّ مِنْهُمْ قُوَّةً وَكَانُوا بِآيَاتِنَا يَجْحَدُونَ

[فصلت: ۱۵]

ترجمه: اما قوم عاد در زمین به ناحق تکبر و سرکشی کردند و گفتند که از ما نیرومندتر (در جهان)

کیست؟ آیا آن‌ها ندیده و ندانستند که خالق‌ی که آن‌ها را خلق فرموده بسیار از آنان تواناتر است؟ و آن‌ها آیات (قدرت) ما را (با وجود این برهان) انکار می‌کردند.

بناءً هر فرد مسلمان و غیرمسلمانی باید در این فرصت تأمل نموده و دریابد که الله سبحانه و تعالی سربازان بی‌شماری در اختیار دارد که نوع و تعداد آن را کسی به جز خود ذات او تعالی نمی‌داند:

وَمَا يَعْلَمُ جُنُودَ رَبِّكَ إِلَّا هُوَ وَمَا هِيَ إِلَّا ذِكْرٌ
لِّلْبَشَرِ

[المدثر: ۳۱]

ترجمه: و هیچ‌کس از (عده بی‌حد) لشکرهای پروردگارت غیر او آگاه نیست و این (آیات ذکر دوزخ) جز برای پند و موعظه بشر نخواهد بود.

اما اگر به واقعیت موجود دیده شود معلوم خواهد شد که آسمان این تکبر، جبروت و خودبرتربینی مفکرین غربی با زمین آن بسیار متفاوت است؛ زیرا وقتی به واقعیت اجتماعی نظری افکنیم درخواهیم یافت که ملت‌های غرب با اضطراب‌ها و نگرانی‌های بزرگ و بی‌شمار اجتماعی دست و گریبان‌اند؛ اگر به عرصه اقتصادی بنگریم، متوجه خواهیم شد که اقتصاد دولت‌های بزرگ صنعتی از کمبود عظیم بودجه رنج می‌برند و در برابر مشکلات مالی خطرناکی؛ به ویژه پس از بحران اقتصادی سال ۲۰۰۸م، قرار دارند و همواره در انتظار انفجار بزرگ اقتصادی به سر می‌برند که در امتداد انفجارهای قبلی رخ دهد و خطرناک‌تر از آن باشد و به همین دلیل است که این دولت‌ها از جایگاه قدرت و نیرو وارد مبارزه با کرونا نشدند. خلاصه این که هیچ یک از دولت‌های جهان به هیچ‌وجه از این وبای صحن جان سالم به در نخواهد برد، نه در بخش اجتماعی، نه اقتصادی و نه مالی. انتظار می‌رود سال ۲۰۲۰م، درحالی پایان یابد که ورشکسته‌گی‌ها و موج بیکاری و خسارت‌های فراوان در تولیدات به شدت افزایش یابد و چنان که پیش‌بینی می‌شود ممکن است خسارت‌های مالی

تمدن غرب رو به زوال گذاشته، چه با کرونا و چه بی‌کرونا

بدون شک قبل از وقت نخواهد بود اگر بگوییم که تمدن غرب رو به زوال گذاشته؛ اما این قبل از وقت خواهد بود؛ اگر ادعا نمائیم که فروپاشی این تمدن توسط کرونا صورت خواهد گرفت. بحران کرونا تنها یک بحران صحنه جهانی نیست؛ بلکه بحرانی است که بحران‌های دیگری از آن متولد می‌شود: بحران اقتصادی جهانی؛ چنان‌که قبلاً اشاره شد، بحران فرهنگی در درجه اول؛ چنان‌که به یاد داریم که دیدگاه هیتلر و استالین در مورد بشریت در عملکردهای حکام غرب چه بود؛ آنگاه که افراد ناتوان و کهن‌سال باید کشته می‌شدند و این دیدگاه را امروزه نیز در کوریای شمالی مشاهده می‌نمایم، آنگاه که افراد ضعیف و ناتوان را در شفاخانه‌ها کشتند تا دولت مجبور نشود هزینهٔ معالجهٔ آنان را بپردازد. هم‌چنین ایتالیا اسنادی مربوط به مرکز (ITRAAIS) منتشر نمود که در آن به داکتران توصیه شده بود از ورود افراد بالای سن ۶۵ به شفاخانه‌ها جلوگیری نمایند؛ حتی اگر عوارض دیگری غیر از ویروس کرونا داشته‌باشد؛ "یعنی باید به حال خود گذاشته شوند تا بمیرند" و دلیل آن این است که دستگاه‌های تنفس مصنوعی محدود

به ۲ تا ۲.۳ تریلیون دالر برسد. این باعث خواهد شد دولت‌های سرمایه‌دار تریلیون‌ها دالری را که قبلاً از سایر دولت‌ها به سرقت برده‌اند بالای مردم خود توزیع نمایند تا از خلاهای اجتماعی و هرج و مرج امنیتی جلوگیری نمایند. این‌جا باید گفت که ممکن است تأثیرات طاعون‌های کشنده، سال‌ها نامرئی و زیر خاکستر بماند؛ سپس مجدداً سر بلند نموده و روی زنده‌گی بشر تأثیر خود را بگذارد و این دقیقاً اتفاقی است که در طاعون‌های گذشته افتاده؛ طوری‌که از آمدن و رفتن آن سال‌ها می‌گذشت و در جریان آن میلیون‌ها انسان را نابود می‌نمود. این همان وضعیتی است که اقتصاد دولت را مضطرب و ناپایدار می‌کند و این به وضوح نشان می‌دهد که بالای رشد اقتصاد دولت‌های مذکور تأثیرگذار است.

تمام این‌ها از جمله میوه‌های تلخی است که نظام سرمایه‌داری برای بشریت و حتی مردم خودش به بار آورده‌است. بلی، دیری نخواهد گذشت که نظام‌های دولت‌های غربی پس از کرونا از خواب بیدار شده و کابوس‌هایی را که در مورد پیامدهای این ویروس در برابر تمدن فرسوده‌ی خویش دیده بودند با چشم سر مشاهده خواهند کرد و مردم نیز درخواست یافت که حجم عظیمی از سرمایه‌هایشان را از دست داده‌اند. رستوران‌ها، قهوه‌خانه‌ها، عرصه‌های سیاحتی، شرکت‌های هوایی، شرکت‌های بزرگ خدماتی، کارمندان موقتی، کارگران مستقل و کسانی‌که درآمد پایدار ندارند و شرکت‌های بزرگ متوجه خواهند شد که در برابر رکود اقتصادی جهانی قرار دارند. این اوضاع منجر به تعاملات اجتماعی و سیاسی خطرناکی خواهد شد که امریکا از آن رنج می‌برد و از نظر اقتصادی اروپا بیش‌ترین رنج را متحمل خواهد شد. به هر اندازه‌یی که دولت‌های مبتلا بتوانند سریع‌تر به راه علاج دست‌یابند، به همان اندازه پیامدهای آن سبک‌تر بوده و امکان غلبه بر آن آسان‌تر خواهد بود.

است. انگیزهٔ این توصیه‌ها کاملاً مادی بوده؛ زیرا جوان عنصر تولیدگر بوده و بزرگسال عنصر مصرف‌کننده و این دو عنصر در تمدن غرب تفاوت زیادی با یکدیگر دارند. این دیدگاه انسان ناشی از دیدگاهی است که در مورد زنده‌گی وجود دارد و مربوط به فرهنگ حاکم در جوامع غربی می‌باشد. این فرهنگ چیز جدیدی در تفکر مادی موجود در اروپا نیست و از گذشته‌ها در آن سرزمین وجود داشته؛ چنان‌چه در کتاب‌های تاریخ در خصوص بیماری طاعونی که اروپا را درنوردیده بود تذکر رفته که حکام دستور می‌دادند دروازهٔ منازل افراد بیمار با سنگ و گل کاملاً بسته و مسدود گردد تا در منزل خویش بمیرد و از سرایت بیماری به دیگران جلوگیری شود. این دیدگاه با دیدگاه اسلام در این موارد تفاوت بسیار دارد و همین مسأله است که باعث می‌شود بگوئیم جهان به شدت نیازمند نظام دیگری است، نظامی که مردم را از این وضعیت بد بیرون آورده و به آنان سکونت و زنده‌گی طیب و نیک را به ارمغان آورد و با اطمینان می‌توان گفت که چنین نظامی را نمی‌توان سراغ نمود؛ مگر در اسلام.

ممکن است جهان بحران کرونا را پشت سر گذارد؛ اما بسیار بعید است که از پیامدهای آن در امان بماند و دلیل آن این است که قبل از هرچیز دیگری، انسان‌ها در حال حاضر با بحران تمدن، مفاهیم، دیدگاه زنده‌گی و معیارهای اعمال دست و پنجه نرم می‌کنند که باید تغییر داده شود و پیامدهای این بحران از عوارض آن خواهد بود؛ زیرا می‌دانیم تا زمانی که سبب اصلی و اساسی بر طرف نگردد، عوارض جانبی هرازگاهی به اشکال گوناگون ظاهر می‌گردد. بلی، بحران‌های برخاسته از نظام درماندهٔ سرمایه‌داری به شدت در حال افزایش است و ممکن است هر یک از این بحران‌ها به تنهایی پایه‌های نظم موجود جهان را متزلزل نموده و توازن قدرت را برهم زند. آن‌چه اهمیت دارد این است که باید قبل از نتایج، به خود سبب و دلیل پرداخته شود.

شکی نیست تمام روابط در عصر نظام

سرمایه‌داری که در آن به سر می‌بریم مختل گردیده؛ رابطهٔ انسان با پروردگارش، رابطهٔ انسان با خودش و رابطهٔ انسان با سایر انسان‌ها و فراتر از آن (رابطه‌اش با طبیعت) نیز مختل گردیده‌است؛ طوری که به دلیل همین اختلال و حرص بزرگی که دامن بشریت را گرفته، زنده‌گی در تمام عرصه‌ها در درون این طبیعت طاقت‌فرسا شده و امکان تداوم آن لحظه به لحظه غیرمعقول و غیرممکن به نظر می‌رسد. آتش‌سوزی‌های آسترالیا و قبل از آن آتش‌سوزی‌هایی که بخش‌های بزرگی از جنگل‌های آمازون را سوزاند باعث شده که شش‌های کرهٔ زمین فاسد شود؛ زیرا این جنگل‌ها آکسیجن لازم موجودات زنده به شمول انسان را فراهم می‌کند و سوختن آن به دلیل تغییراتی صورت گرفته که در آب و هوای زمین رخ داده که خود مظهری از خودخواهی انسان و دویدن شبانه‌روزی دنبال سراب رشد متواصل اقتصادی است، رشدی که دستاورد آن برای بشر چیزی به جز زنده‌گی سخت و عاقبت بد نبوده و ارمغانی به جز پژمرده‌گی و بدبختی برای این موجود نداشته‌است. پس آکسیجنی که فاسد می‌شود، آب و هوایی که متغیر می‌گردد و سیاره‌یی که متضرر می‌شود، سرانجام بهای آن را خودمان با تحمل بیماری‌ها و وباء‌ها، گرسنه‌گی‌ها، فقر، سیلاب‌ها، طوفان‌ها، آتش‌سوزی‌ها و خالی شدن زمین از جنگل‌ها باز پس می‌پردازیم. روبن نیلایت مسؤول آموزشگاه شاتام هاوس به این باور است که: «ویروس کرونا؛ همان سرباری است که کمر شتر ادعای جهانی شدن را می‌شکند.» بدون شک مردم دارند به نظام اقتصاد سرمایه‌داری وحشی و بی‌رحم کافر می‌شوند، نظامی که در آن کم‌تر از ۱٪ انسان‌ها در حدود نیمی از دارایی ساکنان کرهٔ زمین را در اختیار خود دارند. بشریت دیگر به ادعاهایی؛ مانند: جهانی شدن، تجارت بین‌المللی و توافقات تجارت آزاد، باور ندارند و تغییر را نیاز اساسی برای بقا و تداوم زنده‌گی می‌پندارند. این سخن در قدم نخست مربوط به فکر اساسی می‌شود که آنان دارند "جدایی دین از زنده‌گی" و همچنین مربوط به دیدگاه‌شان از زنده‌گی می‌شود که همانا تأمین

منافع‌شان توسط شرکت‌ها و دولت‌هاست؛ حتی اگر به قیمت جان ملت‌های خودشان و ملت‌های سایر امت‌ها تمام شود.

انتظار می‌رود واکسین این ویروس سرانجام ساخته شود و این کار به عنوان موفقیت دموکراسی وانمود گردیده و رقابت‌ها برای استحکام بیش‌تر دموکراسی از سر گرفته خواهد شد؛ اما هیچ‌چیز واقعی به جز روی آوردن به امور بهداشتی و توجه بیش‌تر به آن تغییر نخواهد نمود. این در خصوص خود ویروس بود؛ اما در خصوص رقابت‌های بین‌المللی باید گفت که این رقابت‌ها شدت بیش‌تری خواهد گرفت، مشخصاً میان امریکا و اروپا از یک طرف و چین و طرفداران آن از طرف دیگر. نشانه‌های این رقابت از همین حالا با رد و بدل نمودن اتهامات در خصوص دست داشتن در انتشار ویروس ظاهر گردیده است. به نظر می‌رسد کار ساختن صحنه‌سازی‌های بین‌المللی آغاز گردیده است. اگر چین در این قضیه دست داشته‌باشد و یا نداشته‌باشد، مطمئناً اتهامات متوجه چین خواهد بود، درست مانند کاری که امریکا پس از سقوط اتحاد جماهیر شوروی نمود و اسلام را در چهار دهه گذشته متهم به تروریزم نمود. پرسش این است که آیا پس از این چین متهم نخست این شیطنت شمرده خواهد شد؟ که در این صورت جهان هیچ‌گونه استفاده‌یی از این حادثه نکرده؛ بلکه این کشمکش بر افروخته گردیده تا امریکا چین را از رقابت با خود در صحنه جهانی باز دارد؛ یعنی جلوگیری از دو قطبی شدن جهان نماید. اگر قرار باشد ساختار صحنه جهانی پس از کرونا بدین منوال باشد؛ یعنی امریکا و چین بر اساس کشمکش سیاسی جهانی به جان یک‌دیگر افتند، هیچ‌چیزی تغییر نخواهد نمود و جهان هم‌چنان نیازمند به ایدئولوژی جدید و مفاهیم جدید خواهد داشت. تمدن اسلامی قابلیت ایجاد تغییر را دارا بوده و انتظار می‌رود دولتی اسلامی برپا گردد تا نقش خود را در زنده‌گی بازی نماید.

یکی از مهم‌ترین خوبی‌های این مرحله دشواری که دولت‌های جهان و مردم آن امروزه

با آن دست و پنجه نرم می‌کنند این است که کشمکش جهانی میان امریکا و چین به راه خواهد افتاد، امریکا چین را متهم خواهد نمود که در پس انتشار این ویروس قرار دارد و امریکا می‌خواهد آن را به محاکمه بکشد و جهان را با خود خواهد کشید تا چین را محاصره نموده و با بستن دست و پای آن، از رقابت‌اش جلوگیری نماید. یگانه واقعیتی را که می‌توان از نظریه‌پردازی مفکرین غربی بر گرفت این است که نظم جهانی عملاً به بن‌بست رسیده و در لبه پرتگاه قرار گرفته که در نتیجه، تداوم آن معنایی به جز بحران‌های بیش‌تر ندارد. از آنجایی که حاملین این نظام بدیلی را که می‌خواهند در اختیار ندارند؛ بناءً به پیوند زدن به پاره‌گی‌های تمدن خویش اکتفاء می‌کنند تا این که پاره‌گی‌ها به حدی رسد که دیگر امکانات پیوند زدن را نداشته‌باشد و وادار شوند به قدرت بدیل و یا آن‌چه که جنگ تمدن‌ها می‌نامند تن دهند و این همان چیزی است که انتظار می‌رود اتفاق بیفتد. هیچ‌گاهی نظام بدیل بدون کشمکش سیاسی و فکری بر سر قدرت نیامده است؛ پس آیا می‌توان تصور نمود که غرب برای جهانیان اعلان نماید که تمدن‌اش ناکام مانده و اسلام بدیل آن است؟ حتی اگر به این واقعیت باور هم داشته‌باشند، باز هم هرگز در عمل کاری به جز همان کارهای قبلی‌شان انجام نخواهند داد؛ زیرا آنان نصرانیانی هستند که آرامش‌شان را در مخلوطی از سرمایه‌داری وحشی تحت تأثیر یهودیان مکار می‌بینند. اما شکی نیست که اگر فرمان الهی صادر گردد، قطعاً بر همه‌چیز و همه‌کس غالب می‌شود و نه غرب توان مقاومت در برابر آن را خواهد داشت و نه هم شرق.

وَاللَّهُ غَالِبٌ عَلَى أَمْرِهِ وَلَكِنَّ أَكْثَرَ النَّاسِ لَا يَعْلَمُونَ

[یوسف: ۲۱]

ترجمه: و الله بر کار خویش چیره است؛ ولی بیش‌تر مردم نمی‌دانند.

بلی، جهان سخت نیازمند تمدن جدید و نظام

جدید جهانی شده است. در غیر این صورت در معرض مصیبت‌هایی به مراتب زنده‌تر و ویرانگرتر از ویروس کرونا قرار خواهد گرفت. زمانی که می‌گوییم نظم جهانی باید تغییر کند، به این معناست که هر فردی از افراد بشر به شدت نیاز به نظم جدیدی دارد؛ یعنی رهبری فکری جدید و می‌دانیم که رهبری سیاسی جدید بدون رهبری فکری جدید ممکن نیست.

تغییر نظم جهانی که انتظار آن می‌رود؛ اگر نیاز مبرم و شدید غیرمسلمانان است؛ در عین حال وجیه شرعی مسلمانان نیز هست؛ زیرا الله سبحانه و تعالی زمانی که رسول‌اش را با هدایت و دین حق فرستاد به این هدف فرستاد که بر تمام ادیان غالب باشد و وی را برای تمام بشریت تا قیام قیامت فرستاد. درست است که او تعالی رسول گرامی خویش را آخرین رسول قرار داد؛ اما پس از رسالت رسول‌اش، سلسله را با فرض قرار دادن خلافت بر منهج نبوت ادامه داد و مسلمانان را موظف نمود تا خلافت را همواره برپا نگهداشته و آن را ادامه دهند تا قوام زنده‌گی بشر پیوسته در اختیار حق باشد و رسالت رسول‌اش صلی الله علیه و سلم تا روز حشر بر تمام بشریت شاهد باشد. امروزه نیاز به وجود خلافت راشد به بسیار جدی و شدید شده، چه برای مسلمان و چه برای غیرمسلمان. اینک زمان آن فرا رسیده تا برای تمام بشریت اعلام شود که الله سبحانه و تعالی خالق و مدبر امور زنده‌گی شماسست، این که به آنان بگوییم که زنده‌گی دنیای شما از زنده‌گی آخرت‌تان جدا نیست، این که به آنان بگوییم الله سبحانه و تعالی همه ما و شما و سایر مخلوقات را آفریده تا او تعالی را عبادت نماییم و این که آخرت همان سرای جاودانه‌گی و بقای همیشه‌گی است و نه این دنیای فانی و خلاصه این که پیام اسلام را که همانا دعوت به جانب الله است، برای آنان برسانیم. در عین حالی که این پیام را می‌رسانیم باید بدانیم که مردم غرب از حکام‌شان کاملاً متفاوت‌اند، آنان به سان گله‌هایی هستند که توسط حکام گرگ صفت خویش رهبری و مدیریت می‌شوند، آنان قربانیان حکام و گرداننده‌گان امور

خویش‌اند. شریعت اسلامی به ما دستور داده تا مردم را متفاوت از حکام‌شان در نظر بگیریم؛ زیرا مردم در جست‌وجوی راه حل بوده و آن را از حکام می‌طلبند؛ اما حکام چیزی جز گمراهی بیش‌تر به آنان نمی‌دهند و این تنها ما هستیم که راه حل واقعی را برای خود، آنان و تمام بشریت در اختیار داریم، به همین دلیل است که می‌بینیم حکام غرب با تمام توان با اسلام می‌جنگند؛ اما در عین حال مردم‌شان به گونه روز افزون به اسلام روی می‌آورند.

شکی نیست که مسلمانان برنامه متمدنی را در اختیار دارند که مردم غرب و سراسر جهان در جست‌وجوی آن می‌باشند و آن برپایی دولت خلافت راشد است، دولتی که مسؤولیت‌های شرعی خویش را به خوبی انجام می‌دهد که همانا برپا داشتن زنده‌گی مبتنی بر ارتباط با الله سبحان و گردانیدن آن بر اساس اوامر و نواهی او تعالی است و محقق نمودن تمام ارزش‌های انسانی، اخلاقی و مادی در زنده‌گی است که سعادت را مبتنی بر تقوا قرار می‌دهد. برنامه اسلام همان برنامه‌یی است که مسلمانان می‌توانند با عملی نمودن آن خود و سایر بشریت را از گرداب منجلا ب دنیا و آخرت‌رهایی بخشند و قطعاً هیچ راه نجاتی به جز این برنامه وجود ندارد. الله سبحانه و تعالی وعده برپایی و عملی شدن این برنامه را برای مسلمانان داده و این وعده را به هیچ زمان و یا مکان خاصی مشروط نکرده، می‌فرماید:

وَعَدَ اللَّهُ الَّذِينَ آمَنُوا مِنْكُمْ وَعَمِلُوا الصَّالِحَاتِ
لَيَسْتَخْلِفَنَّهُمْ فِي الْأَرْضِ كَمَا اسْتَخْلَفَ الَّذِينَ مِنْ
قَبْلِهِمْ وَلَيُمَكِّنَنَّ لَهُمْ دِينَهُمُ الَّذِي ارْتَضَى لَهُمْ
وَلَيُبَدِّلَنَّهُمْ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِمْ أَمْنًا ۚ يَعْبُدُونَنِي لَا
يُشْرِكُونَ بِي شَيْئًا ۚ وَمَنْ كَفَرَ بَعْدَ ذَلِكَ فَأُولَٰئِكَ
هُمُ الْفَاسِقُونَ

[النور: ۵۵]

ترجمه: الله به کسانی از شما که ایمان آورده و

تا حد توان به کار گرفته و عملی نمود و اینک چاره‌یی به جز کنار رفتن ندارد تا میدان برای نظم جدید جهانی باز شود، نظم‌ی که برای بشریت خیر و صلاح به ارمغان می‌آورد. الله سبحانه و تعالی می‌فرماید:

... إِنَّ اللَّهَ لَا يُغَيِّرُ مَا بِقَوْمٍ حَتَّىٰ يُغَيِّرُوا مَا بِأَنْفُسِهِمْ
وَإِذَا أَرَادَ اللَّهُ بِقَوْمٍ سُوءًا فَلَا مَرَدَّ لَهُ وَمَا لَهُم مِّن
دُونِهِ مِن وَّالٍ

[الرعد: ۱۱]

ترجمه: الله حال قومی را تغییر نمی‌دهد تا آنان حال خود را تغییر ندهند و چون الله برای قومی آسیبی بخواهد هیچ برگشتی برای آن نیست و غیر از او حمایت‌گری برای آنان نخواهد بود.

بلی، اسلام یگانه راه حلی است که بشریت در جست‌وجوی آن است و به نظر می‌رسد اوضاع موجود جهانی بیش‌تر از هر زمانی که تا کنون سپری گردیده، برای عملی شدن این راه حل مناسب‌تر است و انگار وضعیت اخیر دخالته ربانی است در این اوضاع تا جرقه‌یی باشد برای تغییر و می‌دانیم و ایمان داریم که تمام امور زنده‌گی بشر و جهان در دست قدرت الهی قرار دارد. به تعبیر قرآن کریم:

وَيَقُولُونَ مَتَىٰ هُوَ قُلْ عَسَىٰ أَن يَكُونَ قَرِيبًا

[الإسراء: ۵۱]

ترجمه: و می‌گویند آن کی خواهد بود، بگو شاید که نزدیک باشد.

و آخر دعوانا أن الحمد لله رب العالمين!

کارهای شایسته کرده‌اند وعده داده‌است که حتماً آنان را در این سرزمین جانشین [خود] قرار دهد؛ همان‌گونه که کسانی را که پیش از آنان بودند، جانشین [خود] قرار داد و آن دینی را که برایشان پسندیده است به سودشان مستقر کند و بیم‌شان را به ایمنی مبدل گرداند [تا] مرا عبادت کنند و چیزی را با من شریک نگردانند و هرکس پس از آن به کفر گراید، آنانند که نافرمانند.

در عین حال، رسول بزرگوار اسلام صلی الله علیه وسلم نیز بشارت تحقق این برنامه را داده که پس از حکومت‌های جبری موجود فرا خواهد رسید، حکومت‌های جبری که بر شانه‌های مسلمانان نشسته‌اند و فشارشان طاقت‌فرسا شده، رسول الله صلی الله علیه وسلم می‌فرماید:

«ثم تكون خلافة على منهاج النبوة»

ترجمه: سپس خلافت بر منهج نبوت فرا خواهد رسید.

بشارت رسول گرامی اسلام بعد از عصر حاکمیت نظام سرمایه‌داری که هم اکنون بالای کره زمین تسلط دارد، محقق خواهد شد؛ چنان‌چه فرمود:

«إن الله زوى لي الأرض مشرقها ومغربها، وسيلغ ملك أمتي ما زوى لي منها»

ترجمه: الله شرق و غرب زمین را برای من نشان داد و ملکیت امت من به تمام اماکنی که برای من نشان داده شد، خواهد رسید.

بدون شک الله سبحانه و تعالی به جانب حق فرا می‌خواند و اینک زمان ظهور آن فرا رسیده است. در اخیر با اطمینان کامل و قلب مطمئن و سرشار از ایمان به وعده الله سبحانه و تعالی فریاد می‌زنیم که جهان هرگز روی بهبود و اصلاح را نخواهد دید؛ مگر زیر سایه نظم جدید جهانی، نظم‌ی که هیچ یک از آنانی که در حال حاضر جهان را به سوی ویرانی سوق می‌دهند، در اختیار ندارند و این که ویروس کرونا در حقیقت آغاز پایان تمدن غرب است، تمدنی که تمام اهداف شوم‌اش اعم از فقر، گرسنه‌گی، جنگ، سوء استفاده و گمراه‌سازی را

کرونا؛ فاسد چارواکي او وروست نظام

زمری افغان

رستورانټونو کې دا وایروس خپور کړ او بیا یې خپل کلي او کور ته دا وایروس ورساوه. دویم؛ حکومتی چارواکو ته د افغانستان د خلکو د روغتیا او خونديتوب پر ځای خپل سیاسي قدرت مهم و. دوی په خپلو سیاسي معاملو، ټاکنیزو لانجو او د قدرت پر خونديتوب بوخت وو. دوی ته

په افغانستان کې پر کرونا هېڅوک اخته نه وو، خو په ایران کې لسگونه زره کسان کرونا نیولې وو او دا وایروس په چټکۍ سره خپرېده. د کرونا له دغه ګرم بازار څخه هره ورځ زرگونه او بیا لسگونه زره کسان افغانستان ته ډلې ډلې را اوښتل او له هرات څخه بیا تر بدخشان، ننگرهار، نورستان او پکتیکا پورې تلل او په دې ډول یې د کرونا ناروغي د افغانستان ګوټ ګوټ ته رسولې. په کابل کې چارواکي په سیاسي لوبو بوخت وو او پر واک نه سره جوړېدل. خبره هغه حد ته ورسېدله چې نه یوازې کرونا زیاته شوه، بلکې ورسره لوږه او ناوړه حالت هم پراخ شول.

په افغانستان کې د کرونا په تړاو څو مهم ټکي د یادونې وړ دي:

لومړی؛ په پیل کې هر څه د کنټرول وړ وو. حکومت وایي چې تر اوسه یې له کرونا او د کرونا له امله له رامنځ ته شوي بحران سره د مقابلي لپاره سلگونه میلیارده افغانۍ لګولې دي. که حکومت په پیل کې ددې پیسو یوه وړه برخه هم په هرات کې لګولې وې، نه به کرونا پراخېدله او نه به هم د افغانستان خلکو دومره ستره اقتصادي ضربه لیدله. لومړی څو باید له ایران څخه په دومره پراخه کچه د خلکو د راتګ مخه نیول شوې وې او که بیا دا ناشونې وه، په هرات او نیمروز کې باید له ایران څخه راتلونکو کسانو ته لوی لوی کمپونه جوړ شوي وې او تر ټاکلې مودې پکې ساتل شوي وې، څو معلومه شوې وای چې دوی پر دغه وایروس اخته دي او که نه. حکومت هغه وخت ویل چې دوی دومره امکانات نه لري چې دا کار وکړي، خو دوی هېروله چې که دا کار ونه کړي، نو تر دې په ځلونو ډېر امکانات به ولګوي او هغسې ګټه به هم ونه لري. دوی هغه وخت کمپونه جوړ نه کړل، په وایروس اخته کسان په ټول افغانستان کې خواره شول، په لاره یې په موټرونو، هوټلونو او

خپل قدرت لومړیتوب درلود او د افغانستان د خلکو روغتیا ورته مهمه نه وه. که همدې او نورو ستونزو ته وګورو، په اسانۍ ښکاري چې د دغو چارواکو او ولس ارزښتونه، فرهنګ، لومړیتوبونه، دردونه او خوشالی بیخي سره جلا دي. د چارواکو او ولس ترمنځ مشترک څه نشته او ځینې چارواکي خو داسې دي لکه بیخي چې ددې ځمکې نه وي او له

کومې سياري راغلي وي. له همدې امله دوی د خلکو په جنازو کې سندرې وايي، په ودونو کې يې ژاري او په ژاگانو کې يې خندي. که دوی لږ هم له دې ولس سره مشترک ټکی لرلی، نو په اسانۍ سره د اوسني بحران مخه په پيل کې نيول کېدلی شوی، خو چارواکو پرېښوده چې وایروس خپور شي، خلک پرې اخته شي، ناروغان شي، وځوريږي، وږي شي او مړه شي. دوی د چين اګټونه کول او په هرات کې يې په بېرته يو روغتون ورغاوه، خو په هغه روغتون کې نه ډاکټر و او نه هم وسایل او آن

له کرونا سره په مبارزه کې ترې اغېزناک کار هم وا نه خيستل شو. دوی د خلکو خونديتوب پرېښود، د لا براتوارونو پر ځای يې پر هديرو تمرکز وکړ، په پکتيا کې والي په شاندارو مراسمو د کرونا لپاره ځانگړې هديره پرانيسته او په تخار کې يې د درملو او نورو وسيلو پر ځای په نهه ميليونه افغانۍ د هديرې لپاره ځمکه واخيسته. په ځينو نورو ځايونو

کې د مړو د لېږد لپاره امبولانسونه واخيستل شول. چارواکو د خلکو د خوندي کولو پر ځای د خلکو د مړه کولو او د مړو د خښولو لپاره هلې ځلې کولې. دوی ددې پر ځای چې خلکو ته روحيه ورکړي، د خلکو د وېرولو منظمې هڅې يې وکړې.

درېيم؛ له کرونا سره مبارزه د افغانستان د شرايطو او واقعيتونو پر اساس نه وه. په دې چاره کې دوه دلايل وو، لومړی دا چې په کابل کې چارواکي د افغانستان د خلکو له منځه واک ته نه دي رسېدلي، بلکې هغه پراشوتيان دي چې له غرب څخه راغلي دي او د افغانستان واقعيت، د خلکو فرهنگ او ځانگړنې نه پېژني. دويم دا چې دوی له نورو هېوادونو په ځانگړي ډول لوېديځو هېوادونو تقليد وکړ، هر څه يې کټ مټ کاپي کړل، خو له دې امله دلته کارنده نه وو چې افغانستان له لوېديځ څخه ډېر توپير لري. مثلاً د کرنين ډول؛ غوره دا وه چې په پيل کې هرات کرنين وی او بېخي هلته ورتگ او ترې راتگ بند شوی وی، نه دا چې نور ښارونه بند شوي وی، خو دوی پرته له دې چې واقعيت وپېژني ښارونه يې بند کړل، چې په پايله کې يې نه يوازې د کرونا مخنيوی ونه شو، بلکې بې کاري، لوږه او نورې ستونزې زياتې شوې او په ټوله کې اقتصادي څرخ او د خلکو ورځنۍ چارې ودېدلې. د سوداگرۍ خونو يو چارواکي د مې مياشتې په ۱۹مه وويل چې خصوصي سکتور تر اوسه پورې يو نيم ميليارډ ډالره زيان کړی دی، چې اوس به دا زيان نور هم لوړ شوی وي. چارواکو د نورو چارو په شان له کرونا سره په مبارزه کې هم د لوېديځو هېوادونو او آن د هغو هېوادونو لارې چارې تعقيبولې چې په دې مبارزه کې په شرموونکي ډول ناکام شوي وو.

څلورم؛ چارواکو د کرونا بحران ته د غلا د يو چانس په سترگه کتل. په افغانستان کې اصلاً د غلو واکمني ده چې د حکومت نوم يې خپل کړی دی. البته ځيني داسې کسان به هم پکې وي چې غله نه دي، خو اصلي واک او ځواک له غلو سره دی. له همدې امله دوی هرې چارې ته د غلا له سترگيو گوري. په هر څه کې د غلا، فساد او چور چانس لټوي. کرونا ته هم دوی د غلا، فساد او

ورورولی او همکارۍ روحیه پکې پیاوړې ده او په سختو ورځو کې یو له بل سره ودریږي. چارواکو غلا وکړه، ځینو سوداګرو چې له کپټلیستي فضا اغېزمن شوي، احتکار یې وکړ او قیمتونه یې لوړ کړل، خو لویه برخه ولس د خپلې عقیدې او دین پر اساس ودرید او له خپلو وروڼو سره یې مرسته وکړه. دا ښيي چې کمپټلېزم ددې ولس اصلي روح له منځه نه دی وړی، بلکې لا هم خلک د اسلام پر اساس عمل کوي او یو د بل په څنګ کې ودریږي. که همدا پنځه ټکي را ټول کړو، دې پایلې ته رسېږو چې په افغانستان کې کرونا د چارواکو د غفلت، بې پروايۍ او له خلکو سره د مشرک ټکي د نشتوالي له امله پراخه شوه. د دوی د ناسمو کړنو له امله د کرونا مخه ونه نیول شوه او اقتصادي ستونزې زیاتې شوې. کرونا ددغه فاسد نظام او د دوی د غلو او فاسدو چلوونکو څېرې لا برېښې کړې. خلکو ته یې وښوده چې دا نظام څومره وروست دی او دا چارواکي څومره له خلکو، د خلکو له دردونو، ارزښتونو، عقایدو، اړتیاوو او غوښتنو پردي او نابنده دي. ددې تر څنګ کرونا وښوده چې له څو کپټلېستي فکر لرونکو سوداګرو پرته په دې ولس کې لا هم د اسلامي همکارۍ روحیه شته، لا هم یو له بل سره مرسته کوي، لا هم یو تن او یو وجود دي. که یو واحد اسلامي دولت رامنځ ته شي، نه یوازې د خلکو دا روحیه به لا پیاوړې شي، بلکې دولت به د خلکو دا مثبت صفتونه او نیکۍ لا منظمې کړي او بیا به مسلمانان د بحرانونو پر وړاندې لا پیاوړي وي.

چور د یو چانس په سترګه کتل. دوی نه یوازې د حکومت هغو پیسو ته سترګې پټې کړې وې چې باید له کرونا سره په مبارزه کې لګېدلې وې، بلکې له بهر راتلونکو سلګونو میلیونو ډالرو ته یې هم سترګې پټې کړې وې چې خپله برخه پکې ووهي. دا غلا له پورته پیلیدو او بیا تر ښکته پورې یې دوام کاوه. دوی شرموونکي غلاوې وکړې او ځینې یې چې رسنیو ته راووتلې، ټول خلک پرې خبر شول. کله به یې د چای یو تمرکز په پنځه زره افغانۍ اخیستی و او کله به یې هم یو چپرکټ په ۳۲ زره افغانۍ. په پکتیکا کې یې له بې وزلو سره مرسته شوي غنم پټ کړل. له کابل ټر ولایتونو د غلا یو مشترک لین جوړ شوی و. غلا لومړۍ هغه کمېټې پیل کړه چې له کرونا سره د مبارزې لپاره په ارګ کې جوړه شوه او ورپسې بیا تر ولایتونو پورې دا غلا وغځېدله. آن په ولایتونو کې به هڅه کېدله چې عادي مړي هم په کرونا کې حساب شي، تر څو دوی ته پیسې ورشي او غلام پکې وکړي. ددې تر څنګ د غنمو شرموونکي ویش و چې پر بې وزلو څلور کیلو غنم ووېشل شول. بیا پکې د وچې ډوډۍ د وېش خبره پیل شوه، چې پراخ فساد او خپلوي پالنه پکې وشوه. دوی په هر ځای او هر څه کې غلا وکړه او کرونا ته یې د غلا د یو چانس په سترګه کتل.

پنځم؛ ددې ټولو ترڅنګ یو مثبت ټکی دا و چې له پراخو تبلیغاتو سره سره د خلکو روحیه لوړه وه او له همدې امله یې د بدن مقاومت لوړ و او کرونا پرې هغسې منفي اغېز ونه کړ، لکه په ډېری نورو هېوادونو کې. تر دې مهمه او ښه خبره دا وه چې په دغه اقتصادي بحران کې خلکو له یو بل سره بې سارې مرستې وکړې. سلګونه او زرګونه واړه او لوی ګروپونه جوړ شوي وو، چې خلکو ته مرستې ورسوي. که څه هم په دې مرستو کې ستونزې وې، خو بیخي ډېرو خلکو له بې وزلو خلکو سره پټه او ښکاره مرسته وکړه. په ټول افغانستان کې د خلکو ترمنځ د مرستې دا څپه روانه وه. دا یو ډېر مهم او مثبت ټکی و، چې ښيي دا خلک لا هم په سختیو کې یو له بل سره مرسته کوي، لا هم د اسلامي

صندوق بین‌المللی پول از کوچک شدن سه درصدی اقتصاد جهانی در سال جاری میلادی خبر داده و می‌افزاید که اکثریت کشورها رشد اقتصادی منفی را تجربه خواهند کرد.

پیش‌بینی‌های ابتدایی و مدل سازی‌های ریاضیکی نشان می‌دهند که پیامدهای مخرب ویروس کرونا بالای اقتصاد جهان فراتر از بحران اقتصادی ۲۰۰۸ و ۱۹۲۹ خواهد بود. دو بحرانی که سرمایه‌داری را بر لبه‌ی پرتگاه کشانده بود. چنانچه بحران اقتصادی ۱۹۲۹ که در پی سقوط بازارهای مالی آمریکا به وقوع پیوست، حدود ۴۳ ماه طول کشید. بحران اقتصادی ۲۰۰۸ که از بازار مسکن در آمریکا شروع شد ۱۸ ماه دوام کرد. اما بحران کرونا متفاوت از بحران‌های قبلی است و به دلیل نامشخص بودن ابعاد آن، هنوز معلوم نیست که قدرت تخریب آن چه اندازه خواهد بود و چه زمانی پایان می‌یابد. حتی مدیر کل سازمان تجارت جهانی هشدار داده که ویروس کرونا ممکن است به عمیق‌ترین رکود اقتصادی تاریخ بشر منجر شود. با این همه، با قطعیت گفته می‌توانیم که تأثیرات کرونا عمیق و درازمدت خواهد بود و اقتصاد جهان حداقل در کوتاه‌مدت به وضعیت نورمال بر نخواهد گشت. بحران کنونی یک‌بار دیگر عمق ناکارگی و چهره‌ی اصلی اقتصاد سرمایه‌داری را فاش ساخت و نشان داد که اقتصاد جهان در تحت چتر این نظام چقدر شکننده و ضعیف است، همچو خانه‌ی عنکبوت. سرمایه‌داری به دلیل پیشرفت‌های اقتصادی و تکنالوژیکی اخیرش دچار نوعی تکبر، غرور و گردن‌کشی شده بود که حتی بعضی از مفکرین غربی می‌گفتند که با پیشرفت می‌توان خدا را به چالش کشید. العیاذبالله.

در اواخر سال ۲۰۱۹ میلادی زمانی که نخستین بار مردم جهان از شیوع ویروس ناشناخته‌ای در چین باخبر شدند و تصاویر قرنطینه و جاده‌های خالی شهر صنعتی ووهان چین رسانه‌های تصویری و اجتماعی را فراگرفته بود، کمتر کسی پیش‌بینی می‌کرد که این ویروس نامرئی در مدت کوتاهی عالم‌گیر شود. اکنون کمتر منطقه‌ای در جهان وجود دارد که این ویروس به آن سرایت نکرده باشد. در این مدت میلیون‌ها نفر را مصاب ساخته و صدها هزار نفر را به کام مرگ فرستاده است.

اکثر تحلیل‌گران و مفکرین سیاسی و اقتصادی به این نظر استند که بیشتر از این‌که ویروس کرونا خطرناک باشد پیامدها و تبعات آن، ویران‌گر و خطرناک است. چنان‌چه شیوع ویروس کرونا سیاست و اقتصاد جهان را تحت تأثیر قرار داده، کشورهای قدرت‌مند را زمین‌گر و کمر اقتصاد جهان را شکسته است. تجارت جهانی در مقیاس بزرگی متوقف و منجر به کاهش قابل ملاحظه‌ی در حجم معاملات جهانی گردیده است. بازارهای مالی و پولی جهان را تکان شدید داده و بازارهای بورس را دچار افت بی‌سابقه نموده است. قیمت نفت به پایین‌ترین نرخ، معامله می‌شود. فابریکه‌ها و شرکت‌ها تعطیل شده و بسیاری از آنان در آستانه‌ی ورشکستگی قرار گرفته‌اند. در این میان، سکتور حمل و نقل به‌خصوص شرکت‌های هوایی بیشترین ضربه را متحمل شده‌اند.

اکثریت اقتصاددانان دنیا به این نظر هستند که تا پایان سال ۲۰۲۰ اقتصاد جهان وارد بحران اقتصادی می‌شود که در تاریخ سرمایه‌داری سابقه ندارد. در زمان نوشتن این مقاله، اقتصاد جهان در مراحل اولیه بحران اقتصادی قرار گرفته است.

اما قضای الله سبحانه و تعالی طوری است که حالات و حوادث را براساس ارزش‌ها، افتخارات و دستاوردهای اقوام و ملت‌ها می‌آورد. چنانچه برای قوم نوح، طوفان؛ برای نمرود، پشه؛ برای قوم عاد، باد سرکش و کوبنده؛ و برای نظم کنونی، ویروس نامرئی کرونا را فرستاد تا اقتصاد سرمایه‌داری را نشانه گیرد. چون ارزش بنیادین غرب، منفعت‌محوری و منفعت‌طلبی و بی‌توجهی به سایر ابعاد زندگی انسان است.

شوک اخیر اقتصادی، تصویر آینده‌پالی که غرب از قدرت و اقتصاد خود به نمایش می‌گذاشت تیره و تار نمود و به همه فهماند که نظم کنونی اقتصادی مشکل دارد و باید تغییر کند. در واقع اقتصاد سرمایه‌داری بالای اساسات و اصولی بنا شده که بحران‌ها به صورت طبیعی در آن ظاهر می‌شود که مشتمل نمونه‌ی خروار به برخی از این اساسات شکننده می‌پردازیم.

• جهانی شدن بحران‌زا و لیبرالیزم سیاه اقتصادی

پس از گسترش اینترنت، فروپاشی اتحاد جماهیر شوروی و یک قطبی شدن جهان به سرکردگی امریکا بحث‌های جدیدی تحت عنوان جهانی شدن و تجارت جهانی مطرح گردید. این مورد باعث شد تا ارتباطات انسان‌ها و کشورها به‌نحو بی‌سابقه‌ای به هم نزدیک شوند و به قول بعضی‌ها جهان به یک دهکده مبدل گردد. هرچند برخی از دانشمندان جهانی شدن را "جهانی‌سازی" و حتی "امریکایی‌سازی" جهان نیز عنوان کرده‌اند.

جهانی شدن باعث گردیده تا حوادث، تصمیمات و فعالیت‌های یک بخش از جهان بالای سایر جوامع نیز تأثیر داشته باشد. این مورد در عرصه‌ی اقتصاد منجر به وابسته‌گی بازارهای مالی و پولی و اقتصاد جهانی گردید. از این‌رو زمانی‌که در یکی از کشورها قدرتمند اقتصادی بحرانی ایجاد شود، پیامد منفی آن بالای سایر کشورها نیز احساس می‌گردد و یا وقتی‌که یکی از بازارهای مالی دچار افت و سقوط شود تبعات منفی آن به سرعت به سراسر بازارهای مالی جهان انتقال می‌یابد.

آنچه بیشتر از همه جهانی شدن را به هیولای هفت سر مبدل ساخت، تسلط و حاکمیت کشورهای بزرگ به‌خصوص امریکا بالای اقتصاد جهان است. این کشورها با استفاده از نفوذ و تأثیرگذاری که بالای اقتصاد جهانی دارند تلاش کردند تا با وضع پالیسی‌ها و اقدامات، اقتصاد جهانی را به نفع خود جهت دهند.

طوری‌که امریکا با ۲۱ تریلیون دالر تولید ناخالص داخلی یکی از بزرگ‌ترین اقتصادهای دنیا پنداشته می‌شود. در کنار قدرت اقتصادی، امریکا با استفاده از زور سیاسی و نظامی‌اش تلاش نموده که برای حفظ بقاء و تداوم تسلط خود از هرگونه اسالیب کثیف و جنگ‌های ویران‌گر، تهدیدها و هشدارها استفاده کند؛ زیرا بدون این اسالیب، امریکا محکوم به فروپاشی است. طوری‌که کنترل امریکا بالای کالاهای حیاتی، مانند پترول و طلا تأثیر منفی بالای اقتصاد جهان گذاشته است.

امریکا با استفاده از این امتیاز، بار منفی بعضی از مشکلاتی که با آن مواجه است، بالای سایر کشورها تحمیل می‌نماید. واقعیت اقتصاد امریکا طوری است که این کشور دارای کسر بودجه و کسر بیلانس تجارت می‌باشد و دلیل آن نیز فعالیت‌های سیاسی و نظامی است که از حجم اقتصاد آن بزرگ‌تر است. همچنان میزان قرضه‌ی امریکا که بیشتر از ۲۴ تریلیون می‌باشد سایر کشورهای جهان را متضرر نموده است.

بسیاری از کشورها با درک اضرار جهانی شدن و پیامدهای منفی آن می‌خواهند از آن عقب‌نشینی کنند. چون اقتصاد جهان تنها در ۱۲ سال اخیر سه ضربه اساسی را، اول در زمان بحران مالی سال ۲۰۰۸، دوم در دوران جنگ تجاری امریکا و چین و سوم در بحران کرونا متحمل شد. کشورهای فقیر بیشترین ضربه را از این بحران‌ها متحمل شدند. از این جهت کشورها در تلاش اند تا خود را از مفکوره‌های تجارت آزاد، لیبرالیزم و جهانی شدن آزاد سازند و به "ملی‌گرایی" رو آورده‌اند، که البته این مفکوره نیز خطرهای دیگری در پی دارد.

چنانچه با شیوع کرونا تمایل کشورها به

جست‌وجوی اسعار با اعتماد برای انجام معاملات شان هستند. بی‌جهت نیست که قیمت طلا رُو به افزایش است. چون در شرایط بحران منحیت یک پناه‌گاه امن دیده می‌شود. در کنار این، کشورها در جست‌وجوی پشتوانهٔ اثبات پولی به جای دالر می‌باشند. مشکل دالر این است که دارای پشتوانهٔ واقعی نیست و در هنگام بحران اعتبارش کاهش می‌یابد. برای درک بهتر این مسئله خوب است به عقب برگردیم و نگاهی به پیشینه‌ی این مشکل داشته باشیم.

قبل از جنگ جهانی دوم اسعار در سطح جهان به‌نحوی دارای ارزش حقیقی بودند. کشورها به اندازه‌ی پشتوانهٔ شان، پول نشر می‌کردند و پشتوانهٔ پول شان نیز طلا و سایر فلزات گران‌بها بود. اسعاری که دارای پشتوانهٔ حقیقی بودند این مزیت را داشتند که به‌زودی ارزش آن پایین و بالا نمی‌رفت و کماکان ثابت می‌ماند و در ضمن هر زمانی که در سطح رهبری و ساختار نظام‌ها و دولت‌ها تغییراتی رونما می‌گردید یا این‌که به بحران مواجه می‌شد پول به نحوی ثبات و ارزش خود را حفظ می‌کرد. اما به علت وقوع جنگ جهانی اول و دوم و حرص و آز که در دل نظام سرمایه‌داری برای بلعیدن ثروت و سرمایهٔ جهانیان نهفته است، در سال ۱۹۴۴م در کنفرانس "برتن وودز" نمایندگان دول سرمایه‌داری به برهبری امریکا و انگلیس به این نتیجه رسیدند که دالر بر حسب طلا تعریف شود و تمام پول‌های دیگر بایست بر اساس دالر تعریف گردد. یا به تعبیر بهتر، تنها دالر دارای پشتوانهٔ طلا و قابلیت مبادله با طلا را دارا می‌باشد و سایر کشورها باید دالر را منحیت پشتوانهٔ پول خود به جای طلا قرار دهند.

امریکا از این مزیت بی‌نهایت استفاده نمود و توانست که مقدار زیادی از دالر را چاپ و تکیه نماید بدون این‌که برای آن پشتوانهٔ طلا در اختیار داشته باشد. این مسئله باعث شد تا امریکا با چاپ کاغذ و وارد نمودن آن تحت عنوان پول در جریان اقتصادی، ارزش‌های مردم جهان را بدزد. این حالت تا سال ۱۹۷۱ دوام یافت تا این‌که امریکا

خودکفایی و حمایت از صنایع داخلی افزایش یافته است. برخی از کشورها محدودیت‌های گسترده‌ای را در مسیر نقل و انتقالات کالا، خدمات و سرمایه وضع کرده‌اند و ممکن این روند در آینده تشدید گردد. تمام این اقدامات به معنای بی‌اعتنایی به مفکوره‌ی تجارت آزاد و رُو آوردن به مفکوره‌های ملی است.

• دالر شکننده

شیوع ویروس کرونا باعث شده تا نگرانی‌ها در باره ثبات دالر بالا بگیرد. هرچند تا هنوز دالر کاهش قابل ملاحظه‌ای نداشته و با بسته‌های حمایتی سرپا ننگه داشته شده. اما در شرایطی که اقتصاد جهان با بحران مواجه بوده و بازارهای مالی و پولی جهان متزلزل به نظر می‌رسد و از همه مهمتر بیشترین آمار مبتلا به ویروس کرونا در امریکا ثبت شده، احتمال کاهش ارزش دالر زیاد به نظر می‌رسد. از سوی دیگر، مشکلات نژادی و تظاهرات وسیعی که پس از کشته شدن «جورج فلوید» در امریکا اتفاق افتاد، باعث نوعی از شورش‌های داخلی گردید که اعتبار امریکا را صدمه زده است. کاهش ارزش دالر منحیت یک ارز که پشتوانه پول بسیاری از کشورهاست همه‌ی اقتصاد جهان را متأثر خواهد ساخت. خطری که همین حالا هم بسیاری از تحلیل‌گران و کارشناسان آن را دور از وقوع نمی‌دانند. از این‌رو سرمایه‌گذاران و تاجران در

از سوی دیگر، بازار سهام اقتصاد را بدون نیاز به تولید، رشد داده و منجر به ظهور دو نوع اقتصاد در یک کشور می‌شود. اقتصاد واقعی که روی تولید استوار است و اقتصاد توهمی که روی افزایش و کاهش قیمت سهام استوار می‌باشد.

به همین اساس، زمانی که ویروس کرونا تشدید یافت بازارهای بورس افت شدیدی را تجربه نمودند. چون مردم اعتبار شان را از دست داده و سرمایه‌گذاران تلاش نمودند تا سرمایه‌های خود را از بازار بورس بیرون کشیده و در حوزه امن‌تری سرمایه‌گذاری کنند. این مورد بازارهای سهام را به سقوط سوق داد و شرکت‌های بزرگ میلیاردها دلار متضرر شدند.

• سرکوب علایم مرض به‌جای درمان اساسی

همواره در نظام سرمایه‌داری توجه بر این است که به جای حل ریشه‌ی بحران‌ها و مشکلات در پی اقدامات مؤقتی و راه‌حل‌های کوتاه‌مدت می‌باشند. مانند داکتری که به جای درمان اساسی مرض، به سرکوب علایم مرض و پانسمان زخم‌های ظاهری آن می‌پردازد. این رویکرد ناکام برای از بین بردن بحران باعث می‌شود تا بحران‌ها در آینده

از تضمین دالر دست کشید، ولی دالر کماکان به عنوان پول رایج در تجارت بین‌المللی استفاده می‌شود.

مشکل پول بی‌پشتوانه این است که پول دارای ارزش حقیقی نبوده، بلکه یک دولت کاغذ را اعتبار می‌بخشد. از این جهت زمانی که بحران ظهور کند و مردم نسبت به دولت بی‌اعتبار شوند، پول ارزش خود را به شکل سرسام‌آور از دست می‌دهد، قیمت‌ها بصورت فزاینده افزایش پیدا می‌کند. از این رو تعداد زیادی از کشورها در تلاش اند تا جایگزین دالر را پیدا نمایند. و در جست‌وجو ارز مطمئن برای انجام معاملات شان می‌باشند. اما بهترین راه برای ثبات پولی در جهان، بازگشت به سیستم طلا و نقره و قرار دادن آن منحنیث پشتوانه حقیقی پول به‌جای دالر می‌باشد. در این حالت پول ثبات داشته و ارزش آن وابسته به یک دولت خاص نمی‌باشد. در ضمن در هنگام مواجهه با بحران ارزش آن سقوط نمی‌کند. جالب این‌جاست که اسلام چهارده قرن قبل بر سیستم پولی طلا و نقره تاکید داشت و آن را منحنیث یگانه معیار پولی مورد تأیید قرار داده بود.

• بازارهای سهام

شیوع ویروس کرونا بازارهای مالی جهان را شدیداً متضرر ساخت. چنانچه بازارهای سهام امریکا و اروپا مانند: (FTSE)، Nasdaq، ۱۰۰ (Index)، Dow Jones و S&P۵۰۰ در پی دو هفته افت شدید و متوالی به تاریخ ۹ مارچ ۲۰۲۰ دچار سقوط شدند. این تاریخ به نام «دوشنبه سیاه» مشهور شد که بازارهای سهام چین کاهش را در چند دهه گذشته تجربه نکرده بودند.

بازارهای سهام در اقتصاد سرمایه‌داری بیشتر از همه بازارها شکننده و ناپایدار می‌باشند. همواره بحران که می‌آید در قدم نخست این بازارها را متزلزل نموده و به سقوط سوق می‌دهد. چون بازار سهام براساس شرکت‌های تقلبی، جعل و توهم استوار بوده رشد و کاهش آن بر مبنای اعتماد، تبلیغات، حدس و گمان است، نه براساس اقتصاد واقعی.

با قدرت تخریبی بیشتری ظهور نمایند. چنانچه هر بحرانی که در نظام سرمایه‌داری ظهور می‌کند، شدیدتر و وخیم‌تر از بحران قبلی می‌باشد.

با شیوع ویروس کرونا، تعدادی از دولت‌های سرمایه‌داری تلاش نمودند تا با روی دست گرفتن اقداماتی، پیامدهای مخرب اقتصادی آن را کاهش دهند. از جمله پالیسی که اکثر کشورها روی دست گرفتند وارد نمودن پول به اقتصاد بود. چنانچه امریکا برای جلوگیری از بحران ۲/۲ تریلیون دلار را به اقتصاد پمپ کرد. بعداً وزارت خزانه‌داری امریکا اعلام کرد که قصد دارد حدود ۳ تریلیون دلار دیگر را نیز قرض بگیرد تا با تاثیرات اقتصادی ویروس کرونا مقابله کند.

مشکل این‌جاست که وارد نمودن پول به اقتصاد موقتاً بحران را کاهش داده، اما باعث خلق مشکلات عدیده‌ی دیگر می‌گردد. طوری‌که وارد کردن پول به اقتصاد، قدرت خرید مردم را بالا برده و پول را در بازار زیاد ساخته و منجر به تورم و افزایش قیمت‌ها می‌گردد. این حالت به‌جای کمک، بحران اقتصادی را تشدید و فقر را افزایش می‌دهد. ناگفته نباید گذاشت که مفکرین نظام سرمایه‌داری راه حل اساسی برای حل بحران و مشکلات این نظام نیز ندارند. چون سرمایه‌داری خودِ مرض است و بحران‌ها در ذات و ساختار این نظام نهفته‌اند. حتی سردمداران این نظام برای پوشش این ناکامی‌ها توجیهی ایجاد کرده‌اند که سرمایه‌داری بدون بحران می‌میرد و برای رشد اقتصادی خوب است که هر چند وقت بعد دچار بحران شویم. این است واقعیت نظام سرمایه‌داری که یک نظام فاسد، ناعادلانه و غیر انسانی است؛ که در آن برای منافع تعدادی انگشت‌شماری از حُکام، جنایت‌کاران اقتصادی، سرمایه‌داران و افراد با نفوذ رسیدگی صورت می‌گیرد و باقی بشر در فقر و فلاکت نگه داشته می‌شوند. در واقع، شاخه‌بری این درخت فاسد و راه‌حل‌های مؤقتی مشکلات را حل نمی‌کند؛ بلکه رویکرد درست تغییر ریشه‌ی و اساسی نظام سرمایه‌داری می‌باشد. بناء تنها گزینه‌ی که می‌توان با چنگ زدن به

آن جهان را از تاریکی‌های اقتصاد سرمایه‌داری بیرون کرد، اسلام و ارزش‌های حیات‌بخش آن است. چون اسلام عقیده‌ای است که عقل را قناعت داده، موافق با فطرت بوده و آرامش را به افراد هدیه می‌دهد. از همه مهم‌تر نظام‌های از آن نشأت می‌کند که زنده‌گی را برای انسان آسان می‌سازد. اسلام دارای اساسات قایم است که ثبات را در جامعه حفظ می‌کند و در هنگام بحران از دید انسانی به حل مشکلات بشر می‌پردازد؛ نه از دید اقتصادی و سیاسی.

پس وقت آن است تا صفحه‌ی سلامتی و روشنی را برای جهان ورق بزنیم که در آن نور اسلام می‌تابد و مردم را از سختی‌های دنیا به سمت سلامتی دنیا و آخرت سوق می‌دهد.

أَفَمَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَى تَقْوَىٰ مِنَ اللَّهِ وَرِضْوَانٍ خَيْرٌ أَمْ مَنْ أَسَّسَ بُنْيَانَهُ عَلَىٰ شَفَا جُرُفٍ هَارٍ فَانْهَارَ بِهِ فِي نَارٍ جَهَنَّمَ وَاللَّهُ لَا يَهْدِي الْقَوْمَ الظَّالِمِينَ

[توبه: ۱۰۹]

آیا کسی که بنیاد [امور] را بر پایه تقوای الهی و رضای او نهاده بهتر است یا کسی که بنیاد [امور] را بر لب پرتگاهی سست و فروریختنی نهاده؟! و آن بنا با بناکننده‌اش در جهنم سقوط می‌کند؛ و خدا گروه ستمکاران را هدایت نمی‌کند.

* نویسنده و تحلیل‌گر مسائل سیاسی و اقتصادی است که تحصیلات خود را تا مقطع ماستری در اقتصاد ادامه داده. از وی مقالات زیادی در روزنامه‌ها و وبسایت‌های مشهور افغانستان منتشر شده است. در تویتر وی را دنبال کنید: @musadiqsahak

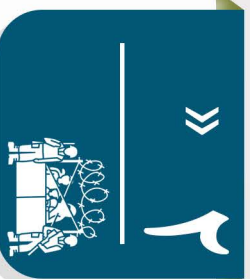
کارشناسان: پس از کرونا جهان به حالت قبلی اش هرگز باقی نمی ماند

مجله "فارین پالیسی" نظریات شماری از کارشناسان امور سیاسی و اقتصادی از اطراف جهان را در مورد تغییراتی که پس از بیماری همه گیر کرونا در جهان رخ خواهد دهد، جمع نموده و بعضی از احتمالات را پیش بینی کرده که مهم ترین آن این است: "جهان پس از کرونا تغییر خواهد کرد".

کشور محبوبانی وزیر خارجه

سابق سئنگاپور، گفته است: «ویروس» جهانی شدنی را که محور آن امریکا باشد، به جهانی شدنی تغییر خواهد داد که محور آن چین باشد.» و نیز گفته است: «مردم امریکا به جهانی شدن و تجارت بین المللی چه با موجودیت و چه بدون موجودیت ترامپ، بی باور شده اند، این درحالیست که مردم چین چنین نیستند، افزون بر این، به نظر من چین پیروز شده است.»

ریچارد هاس دیپلمات سابق،

امریکایی؛ به این باور است که بسیاری از حکومت ها بر داخل خود تمایل پیدا کرده و در جستجوی ظرفیت های داخلی خود گردیده است. حکومت ها مخالف مهاجرت اند و این کار ناکامی کشورهای ناکام را افزایش می دهد. هم چنان در مورد روابط میان امریکا و چین گفته است: «فاجعه کرونا بحران ها را افزایش خواهد داد، و بر تکامل اروپا تأثیر خواهد نمود.»

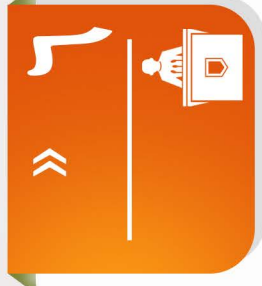
نیکولاس برنز دیپلمات

امریکایی گفته است: «پیامدهای اقتصادی بحران کرونا "بر بحران مالی که در سال 2008م واقع شد، غلبه کرده و چنانچه همه می دانند، ممکن است نظام جهانی و توازن قدرت ها را به طور دائمی تغییر دهد... اگر اتحادیه اروپا نتواند از بنجصد میلیون شهروندش حمایت کند، حکومت های محلی صلاحیت های زیادی را از بروکسل باز پس می گیرند.»

استیفا نوال، سیاست‌گذار

امریکایی گفته است که ویروس جدید قدرت و اثرگذاری جهانی را از غرب به ناحیه شرق پس از پی‌بردن چین به اشتباهاتش و در حالتی که اروپا و آمریکا در سردرگمی قرار دارند، انتقال خواهد داد.

شفشانکار مینون دیپلمات و

مشاور سابق شورای امنیت ملی هند، به این نظر است که "سیاست‌ها پس از کرونا تغییر خواهد کرد، چه سیاست‌های داخل دولت و چه سیاست‌های میان کشورها. او گفته است: «به سطح جهان حرکتی به سوی بستن وجود دارد.»

جان ایکنبری استاد علوم سیاسی

دانشگاه/پوهنتون برینسون به این باور است که "بحران در مدت کوتاه، تیرملی‌گراها و مخالفین جهانی شدن و دشمنان چین در جهان غرب را دسته خواهد کرد و همچنان باعث فروپاشی جامعه خواهد گردید. خلاهای اقتصادی که روز به روز نمایان می‌گردد شاید بسان آن خلاهایی باشد که پس از بحران مالی دهه سی‌ام قرن گذشته رخ داد. وی بیان داشت: «جهان به سوی ایجاد نظام جدید در حرکت است.»

جان الین رئیس انستیتوت

بروکنینگ و جنرال امریکایی؛ به این باور است که بحران مذکور باعث ایجاد دوباره شکل قدرت جهانی به گونه‌یی که تصور آن مشکل است، خواهد شد. ویروس مذکور همواره فعالیت‌های اقتصادی و افزایش تیره‌گی روابط میان کشورها را تحت فشار قرار خواهد داد و به طولانی مدت این بیماری همه‌گیر توانایی تولید اقتصادی جهانی را کاهش خواهد داد.

الوعی: میان کارشناسان و پژوهش‌گران جهانی در مورد نظریه‌یی که نظم جهانی به اثر ویروس کرونا تغییر خواهد کرد، نوعی اتفاق وجود دارد. این درست است، اما در این که شکل تغییر چگونه خواهد بود آن‌ها آشفته و سردرگم هستند... ما می‌گوییم نظم جدید جهانی هرگز برزو نمی‌کند مگر طوری که رسول الله صلی الله علیه وسلم فرموده است:

«ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةُ عَلِيٍّ مِنْهَاجِ النَّبُوَّةِ» ترجمه: سپس خلافت بر منهج/روش نبوت برپا خواهد شد.

سا يې ختلي، خو لا لويديلي نه ده

خالد مشعل

مسلمانانو په گډون د ټولو دويمه او درېمه درجه هېوادونو د سياستوالو او چارواکو تصور او ذهنيت هم و. ډېری وخت به په اسلامي نړۍ واکمنو د امريکا د زور او ځواک په اړه مبالغه کوله او ويل به يې چې د ځمکې په مخ داسې شى/ځواک نشته چې د امريکا برلاسي و ننگوي او يا يې عاجزه کړي. په ډېرو سياسي ناستو او بحثونو کې، ډېرو لوستو او کارپوهانو به راته ويل چې له امريکا سره نه کيږي. په دنيا کې داسې څوک نه شته چې د امريکا برلاسي او په نړۍ باندې د هغې حاکميت و ننگوي. د امريکا ولسمشر ډونالد ټرمپ د داعش ډلې د مشر ابو بکر البغدادی د وژل کيدو په مناسبت جوړې شوې خبرې غونډه کې وويل چې په نړۍ کې داسې څوک نه شته چې پر موږ بريد وکړي او هغه دې بيا له موږ څخه ژوندی پاتې شي. هر څوک چې په امريکا بريد کوي، هغه به موږ په

شايد دا درته د منلو نه وي چې د نړۍ زبرځواک - په اقتصادي، نظامي، ټکنالوژيکي او ساينسي چارو کې لومړي دولت (امريکا) د کرونا وایروس پر مهال، امريکايي ډاکترانو او نرسانو ته ماسکونه، دستکشې، طبي چپنې (GOWNS)، تنفسي آلې (VENTILATORS) او د عفونيت ضد درمل برابر نه شو کړلى. ډاکترانو له مجبوريت نه د پورته اړينو توکو د برابرولو لپاره، په نيويارک ښار کې له خلکو پيسې ټولولې او ځينو نرسانو له کثافت دانيو څخه د طبابت چپنې راټولولې او استفاده يې ترې کوله. د کرونا وایروس له پيدا کېدو او جهاني کېدو مخکې، د امريکا او د نړۍ د نورو سترو دولتونو په اړه عام تصور او ذهنيت دا و چې، امريکا او د نړۍ نور لوی دولتونه ډېر پياوړي، مجهز او غښتلي دي، چې له سختو بحرانونو سره مبارزه کولی شي. دا يوازې د نړۍ د عامو خلکو تصور نه و، بلکې د

سخته بې رحمۍ سره و وژنو او زموږ له عدالته نه شې پټېدلی.

خو په سترگو نه لیدونکي مخلوق (کرونا وایروس/ COVID ۱۹) داسې کانې وکړې چې نړۍ په تېره یوه پیړۍ کې نه وې لیدلې. کرونا داسې واقعیتونه افشا کړل چې هېڅ انسان یې وړاندوینه نه شوی کولی. تاسو به په لاندې کرښو کې د لویو قدرتونو واقعي څېره او دا چې دوی څومره ضعیف، بې کفایتۍ او ناتوانه دي، په مستند ډول وگورئ او سل کلن تصور به مو بدل شي.

د امریکا دولت په خپل طبابت او روغتيايي برخه، په کلني ډول د خپل اقتصاد ۱۷٪ پانگه لگوي چې په نړۍ کې بې سارې ده. په دې سره بیر، د امریکا دوو سترو او په نړیواله کچه معتبرو روغتيايي ادارو (NIH او CDC) چې په نړۍ کې سیال نه لري، د کرونا ناروغۍ په کنټرول او وقایه کې هېڅ اغېزمن رول ونه شو لوبولی او په حیثیتي لحاظ له سخت گوزار سره مخ شوې. په امریکا کې چې تر دې دمه په کرونا وایروس شاوخوا ۱.۸ میلیونه خلک اخته شوي او ۱۰۶ زره کسان یې وژلي، چې کیدی شي په راتلونکې کې دغه ارقام څو برابره زیات شي. د روغتیا دغو سترو ادارو، خلکو ته هېڅ ونه شو کړای او خپل ناروغ ولس یې دې مرگونې ناروغۍ ته په ډاگ پرېښود. دوی به په وایروس اخته کسانو ته ویل چې په کور پاتې شئ او هرڅه چې کولی شئ، خپله یې وکړئ او له موږ څخه کومه تمه مه کوئ.

عجیبه خو دا ده چې د امریکا د مساجوست ایالت روغتون؛ بنډار، پخته او پلستر هم نه لرل. د دغه ایالت مرکزي روغتون د طبي وسایلو او توکو له سخت کمښت سره مخ و. مسئولینو یې ډیره هڅه وکړه چې دغه توکي لکه ماسک، دستکشې، طبي چپنې او تنفسي آلې له سیمه ییزې یا فدرالي ادارې څخه تر لاسه کړي، خو دواړو ادارو یې غم و نه کړ. خبره دې ته ورسیده چې د دغه روغتون یوه چارواکي (Dr. Andrew W. Artenstein) په غیر رسمي ډول او د نافذه اصولو خلاف لاس په کار شو او د کوم ملگري له لارې یې د ماسکونو د کوم انبار

(ذخیرې) له مالک سره سودا وکړه او هغه یې په دوه تراکتورونو کې روغتون ته را انتقال کړل.

امریکايي دولت دومره عاجز، بې کفایتۍ او ضعیف و چې د کرونايي ناروغانو معاینې (Test) لپاره یې کافي ماشین آلات نه لرل چې دا مسئله د کرونايي ناروغانو لپاره ډېره مهمه خبره ده. په دې برخه کې یې سترگې د متحده عربي اماراتو، نوي زیلانډ او جرمني مرستو او لاسنیوي ته پاتې وې. د مريلنډ ایالت والي لاري هوگن چې نوره لاره ورکه کړه، له جنوبي کوریا څخه د مرستې غوښتونکی شو او د یوې معاملې په پایله کې یې، الوتکه خپل ایالت کې ښکته کړه چې پکې ۵۰۰،۰۰۰ قلمه طبي توکي (KITS) بار و. په دې ډول یې خپله ستونزه تر یو بریده حل کړه، چې دې کار مغرور ډونالد ټرمپ سخت په غوسه کړ.

د رهبرۍ او دولتدارۍ په برخه کې د امریکا په اړه حاکم تصور او ذهنیت دا و چې د امریکا متحده ایالاتو رهبران او سیاستوال خپل ولس ته د نړۍ د نورو هیوادونو د مشرانو او سیاستوالو په نسبت، ډېر صادق او مخلص دي. خو رښتیا/واقعیت داسې نه و. پر کرونا ناروغۍ د اخته کېدو به بهیر کې، ولسمشر ټرمپ هره ورځ خبري غونډه لرله او ولس ته یې په دې اړه تازه معلومات ورکول او د خپل دولت اجراءات به یې ور سره شریکول. په دغو خبري غونډو کې، د ټرمپ ټول تمرکز د ځان په صفت او ټاټو را ټول و. ده به تر ډېره کوښښ کاوه چې ځان وستایي او خلکو ته دروغ و وایي او عامه رایه د راتلونکو ولسمشریزو ټاکنو لپاره خپله کړي. په امریکايي ولس او سیاستوالو کې یوه مسئله چې ډېره پیاوړې ده، هغه شخصي گټه ده. په دغه هیواد کې شخصي گټه تر هرڅه مهمه او د ژوند په ټولو برخو واکمنه ده. حتی په هغه حالت کې چې ولس یې د مرگ او ژوند په پوله ولاړ و، بیا هم دغه مفکوره حاکمه وه. شتمنو او سیاستوالو یې خپلو شخصي گټې ته تر هرڅه لومړیتوب ورکړ. دا د پانگوال نظام د ساتونکو اصلي اراده او روحیه ده. دوی په هر بحراني وضعیت کې، بیا هم د خلکو وینې زیښي.

دوی مخې ته کېښود چې نوره هغه د پروډ امریکا له منځه تللې ده. اوس امریکا له دننه ورسته شوې او شپږدلې ده. امریکا اوس د خپلو ستونزو له حل څخه عاجزه ده، نړۍ ته به څنگه رسیدګي وکړي؟ په دې اړه د امریکا نوم وتې سیاستواله او د ډیموکرات ګوند غړې، آګلې ستاسې آبرم (Stacey Abrams) په یوه لیکنه کې چې په فارین افیرس کې په (۲۰۲۰/۵/۱) نیټه خپره شوې وایي، چې امریکا له داخله ویجاړه/خراپه شوې او که له داخله و نه رغول شي، نور یې د رغیدو امکان نشته او د نړۍ رهبري یې له لاسه وتلې.

دا یوازې امریکا نه ده چې د رهبري له بحران سره مخ ده. د نړۍ نور ځواکمن او پیاوړي هیوادونه تر امریکا ډېر لږزنده، بې کفایت او ضعیف دي چې د کرونا وایروس دغه مسئله نړیوالو ته وښودله. چین او روسیه تر هغې ډېر بې کفایت او ضعیف و، چې دوی به نړۍ ته د ځان د قدرت او پیاوړتیا په اړه ویل. دوی خپل ضعف او کمزورتیا د خپل دکتاتور نظم تر شا پټ کړی دی. دوی اجازه نه ورکوي چې د دوی ضعف او کمزورتیا برېنده شي او نړیوال پرې خبر شي. که رښه یا هر بل څوک دا کار وکړي، په ډېر وحشت سره یې ځپي او د زندان تورو خونو ته یې اچوي. دوی د کرونا وبا افشا کړل. دوی و نه شو کولی چې خپلو ډاکترانو او طبي کارکونکو ته ډېر ساده او ابتدایي توکي لکه ماسک، دستکشې، تنفسې آلې، جaro، چینې او د درملو ډېر برابر کړي. د دوی وروستی هڅه دا وه چې خپل ضعف او بې کفایتی پټه کړي او بس. دوی د رهبري کفایت او درایت نه لري.

کرونا په نړۍ کې د ظالمو، وینه زېښتونکو او قاتلو لویو قدرتونو ضعف، بې کفایتی او د کاواکه ستونزو واقعیت افشا او د سقوط پولو ته نږدې کړل. دا ډېر سخت کار و او هیڅا دا جرئت نه کاوه چې دا ګام واخلي. په فکري او روحي لحاظ، له دې وروسته نړۍ هغه نه ده چې له ۲۰۲۰ کال څخه مخکې وه. له کرونا مخکې، په غیر شعوري ډول تقریباً ټولې نړۍ د امریکا او څو نورو ځواکمنو هېوادونو (چین، روسیې، برتانيا او فرانسې) برلاسي او حاکمیت منلی

د امریکا ولس سخت پاشلی او د ژورې بې عدالتۍ قرباني دی. کله چې د نړۍ په مجلل او د وینه زېښتونکو شتمنو ټاټوبي (نیویارک ایالت) کې د کرونا ناروغي خپره شوه او ډېر زیات کسان یې و نیول، نو دې ته سخته اړتیا وه چې ډله ییزه آزمایش (Test) وشي، تر څو روغ او ناروغ سره جلا شي. په سلګونه ناروغان به د ازموینې د لابراتوارونو مخې ته کتار ولاړ وو او په ورځو ورځو به نوبت نه ور رسېده. خو د همدې ښار شتمنو او د ولسمشر ټرمپ محافظه کارو ملګرو او ټولو کسانو ته، دغه چاره ډېره ساده او هره شېبه د لاسرسي وړ وه. ډېری وخت به دغه شتمنو او په ټرمپ پورې تړلو کسانو پایلې منفي وې او دوی به د ناروغۍ نښې/علامې هم نه لرل. ډېر معتبر رپوټونه وایي چې په امریکا کې د کرونا وایروس له امله ډېری مړه شوي کسان د دې هېواد له هغو بې وزلو، تور پوستو او د امریکا د اصلي اوسېدونکو له قشر څخه دي چې له ډیرو امتیازاتو محروم او ور سره سخت توکمیز چلند کېږي.

د امریکا په شمول ټوله نړۍ د یوه سخت فاسد او غیر انساني سیستم (Capitalism) له خوا اداره کېږي. د دې سیستم طبیعي پایله د فاسدو او استثمارګرو رهبرانو روزل او حاکمول دي. د امریکا پانګوال واکمن سیاسي قشر، تر دې حده په فساد ککړ دی چې اوس یې مفکرین او روڼ اندي د رژیم د بدلون په لټه کې دي. د کرونا په بحراني حالت کې، د کانګرس یو شمیر غړو او د لویو شرکتونو مالکانو ځینې اقدامات وکړل، خو دغه اقدامات د ولس د ژغورنې او مصلحت په خاطر نه و، بلکې په دې موخه و چې څنگه له دغه مرګوني حالت څخه شخصي ګټه پورته کړي.

پخوا به د امریکا متحده ایالات د نړۍ لپاره یو آرمانی (Ideal) هیواد و. خلکو به په ډېره درنه سترګه ورته کتل او له ډېر برم او اعتبار څخه برخمن و. نړۍ کې به چې هره ستونزه پیدا شوه، نو د ملتونو سترګې به امریکا ته پاتې وې چې را مخته شي او ستونزه حل کړي، خو اوس دا حالت تغیر شوی. د کرونا بحران دا واقعیت نړۍ ته اثبات او د

خو سوه کلنه تجربه، پوهه او طبیعي وړتیا لري. که مسلمانان لږ غفلت وکړي او له را منځته شوې خلا څخه سمه استفاده و نه کړي، نو بیا به سل کاله نور، د کوم بل ظالم، استثمارگر او قاتل ملت تر چتر لاندې د غم شپې او ورځې تېروي.

دا یوازې مسلمانان او اسلامي خاورې نه دي چې د کپیټلیزم او ډیموکراسۍ له حاکمیت څخه په تنگ شوي او کړیږي، بلکې نور ملتونه هم له دغه نظم او ایډیالوژۍ څخه په تنگ دي او د بدیل په لټه کې دي. نو دا د هر ملت په بیدارۍ، تلاش او حکمت پورې تړلې، چې له دغه فرصت څخه څنگه ګټه پورته کوي او نړیوال نظم په خپل لاس کې اخلي. موږ (مسلمانان) باید اجازه ور نه کړو چې نور (کافر) ملتونه موږ غافل کړي او له موږ مخه شي. د اسلام حاکمیت د مسلمانانو او حتی ټول بشر یو عیني او لازمي ضرورت دی. بل هېڅ نظم/ایډیالوژي نه شي کولی چې د ملتونو دغه ناسور زخم دوا کړي. د امریکا سا ختلي، خو لا لوېدلې نه ده. مسلمانان باید دغه ساختلی جسد په ځمکه را نسکور کړي، بشریت د کپیټلیزم له شر څخه خلاص او نړیوال حاکمیت په خپل لاس کې واخلي او د الله شریعت د الله پر بندګانو نافذ کړي. د کرونا ناروغي به ژر یا په ځنډ، له منځه ولاړه شي، خو دغه تاریخي فرصت کله کله پیدا کیږي.

و. اوس هر څه برعکس شول. دا په عملي لحاظ ډېر اغېز لري چې د ملتونو تصور او ذهنیت د حاکم نظم او د هغوی د چلونکو په وړاندې بدل شي.

اکثریت مسلمانانو په فکري او رواني لحاظ، د امریکا نړیوال حاکمیت ته تسلیم او د امریکا له خوا یې خپله ماته منلې وه. هغه یو شمیر مسلمانانو او اسلامي احزابو چې د امریکا پټ واقعیت پیژانده او ویل به یې چې امریکا ډېره ضعیفه او له داخله خوړل شوې، خو اکثریت مسلمانانو د هغوی په خبره باور نه کاوه او له امریکا سره به په مبارزه کې، د دوی ملاتړ نه کاوه. اوس دا ادعا د کرونا وبا اثبات کړه او ټولو و منله.

دا یوه تاریخي موقع ده چې باید مسلمانان ترې لویه ګټه واخلي. امریکا د سقوط په لور روانه ده او کرونا دغه حرکت څو ځله ګړندی کړ. موږ باید دغه حرکت لا ګړندی کړو او د امریکا د ماتې او له خپلو خاورو څخه یې د اېستلو چاره لا پیاوړې او چټکه کړو.

نننی نړیوال نظم له تشې سره مخ دی. په نړۍ کې ډېر نور ملتونه دي چې لا له وړاندې په دې فکر کې دي چې له امریکا وروسته، نړیوال نظم په خپل لاس کې واخلي. اما موږ (مسلمانان او اسلامي احزاب) باید چې تر نورو ملتونو په دې مسئله کې ډېر چټک او وینښ و اوسو. ځکه چې سیاسي اسلام او د خلافت دولت، د نړیوال نظم د ساتلو او چلولو،

وقتی غرب قرنطینه شد، تروریسم کاهش یافت!

مسلم بغلانی

از آغاز سال روان میلادی به دنبال گسترش ویروس کرونا، میزان حوادث تروریستی در جهان بطور بی‌سابقه‌ای آن کاهش یافته است. البته این به آن معنی نیست که جنگ به صورت کلی آن توقف یافته و یا به صفر تقرب نموده است؛ بلکه جنگ در اکثر نقاط جهان به یک شکلی از اشکال جریان دارد. جالب این است که همزمان با قرنطینه شدن کشورهای غربی، میزان حملات تروریستی و انفجارات وحشتناک در کشورهای اسلامی نیز کاهش یافته است. چنانچه قبل از واگرداری ویروس کرونا، مردم بی‌دفاع کشورهای سوریه، فلسطین، عراق، میانمار، افغانستان و کشمیر شب و روز خود را با صدای پرتاب موشک‌ها، انفجار بم‌ها، حملات انتحاری و انواع مختلف حوادث سپری می‌کردند، اما با آمدن کرونا و وضع قرنطینه میزان رخداد چنین حملات پیچیده و مرموز نیز کمتر شده است. چون با بسته شدن متوقف شدن پروازهای داخلی و خارجی و مختل شدن سیستم حمل‌ونقل در سراسر جهان، زمینه‌ی رفت‌وآمد برای کارکنان سازمان‌های جهانی نیز محدود شد. و این محدودیت بالای مأموریت‌های استخباراتی کشورهای غربی نیز تأثیر گذاشت. از سوی دیگر بازار خریدوفروش تسلیحات نظامی نیز در اثر شیوع ویروس کرونا زیان هنگفتی دیده است. همچنان شیوع ویروس کرونا باعث گردیده است تا مأمورین و نماینده‌های سازمان‌های استخباراتی از قبیل سی‌ای‌ای (CIA)، ام‌آی‌سکس (MI6)، موساد (MUSAD)، رآ (RAW) و آی‌ایس‌آی (ISI) و غیره کمتر به مناطق استراتژیک به رفت‌وآمد پرداخته تا عملیات‌های استخباراتی خود را اجراء کنند. بناءً محدودیت ناشی از قرنطینه یکی از دلایل عمده در کاهش چشم‌گیر حملات تروریستی در جهان به حساب می‌آید. از طرف دیگر شیوع ویروس کرونا در کشورهای

غربی باعث گردید تا تمرکز و اذعان مشاورین و مهندسين اصلی "تروریسم" به مبارزه با هیولایی ذره‌بینی کرونا معطوف گردد. از این‌رو در اثر مشغولیت فکری و فزیک‌ی آنان با این پدیده‌ی مهلک میزان انجام حملات تروریستی، وحشت و راه‌اندازی جنگ‌های مهندسی‌شده بطور طبیعی آن در سرزمین‌های اسلامی کاهش یافته است؛ به عنوان مثال: مردم رنج‌دیده‌ی سوریه با مداخلات مستقیم و غیرمستقیم امریکا، روسیه، ایران، اسرائیل و عربستان سعودی در آتش جنگ‌های داخلی می‌سوختند اما با پخش ویروس کرونا میزان وحشت و ترور در سوریه نسبت به گذشته به پایین‌ترین حد آن در طول ۹ سال گذشته رسیده است. به همین ترتیب، کشورهای افریقایی نیز در جریان شیوع کرونا کم‌سابقه‌ترین میزان تروریسم و حملات را تجربه می‌کنند. و همچنان پس از دیر

زمانی برای اولین بار، طبیعت، انسان‌ها و حتی حیوانات در کشورهای؛ مثل: عراق، افغانستان و سایر کشورهای اسلامی پس از شیوع ویروس کرونا نفس آرام و بدور از حملات تروریستی را حس می‌کنند. در

حقیقت سطح وقوع حوادث تروریستی به حدی پایین آمده است که حتی رسانه‌های دنیا از پخش اخبار تروریستی نسبتاً آسوده‌خاطر به نظر می‌رسند.

اگر به همه‌گیری ویروس کرونا در جهان به دقت نگاه کنیم، در می‌یابیم که این ویروس توطئه‌ها و پنهان‌کاری‌های مخرب رهبران سیاسی جهان را واضحاً آفتابی ساخته است. زیرا امریکا تا امروز منحیث دایه‌دار نظام سرمایه‌داری-دموکراسی تلاش نموده است تا چهره‌ی وحشتناک و جنایتکارانه‌ی خود را در عقب شعارهای فریبنده‌ی دموکراسی و حقوق بشر پنهان نماید. این کشور نه تنها با سایر ملت‌های دنیا در فاز نیرنگ و فریبکاری به پیش می‌رود بلکه حتی اتباع امریکایی خود را نیز با اعمال سیاست‌های نژادپرستانه و تعصب‌آمیز به ستوه آورده است. از طرف دیگر برای این دولت نسبت

به هر امری دیگری تأمین منافع ملی و اهداف استراتژیک امریکا اهمیت دارد. از این رو برای تأمین منافع ملی خود به نیرنگ‌ها و توطئه‌های گوناگون متوسل می‌شود تا حضور دوامدار خود را با اعمال وحشت، ترور و جنایت در مناطق استراتژیک جهان حفظ نماید.

یکی از رویکردهایی که غرب به رهبری امریکا را در تحقق این امر کمک نموده است، راه‌اندازی جنگ‌های مستقیم و نیابتی از طریق دامن‌زنی به تعصبات قومی، مذهبی و برچسب‌زنی بالای مسلمانان می‌باشد. چنان‌چه برای دامن‌زنی به تعصبات مذهبی در عراق، مساجد و اماکن عامه مورد آماج حملات خونین قرار می‌گرفت که در نتیجه‌ی آن صدها تن از برادران و خواهران شیعه و سنی عراقی ما کشته و زخمی می‌شدند. تا آتش فتنه در میان مسلمانان ستم‌دیده‌ی عراقی شعله‌ور گردد. از طرف دیگر، برای ناکام‌سازی روحیه‌ی خلافت‌خواهی در سوریه، گروه خون‌آشام داعش به روی صحنه آورده شد تا هم گروه‌های اسلامی هم موج بزرگی که به هدف تأسیس دولت اسلامی کار می‌کنند را بدنام سازد؛ که الحمدالله این پروژه‌ی مهندسی‌شده نیز در افکار عامه خریدار پیدا نکرد.

و هزاران تن از مردم بی‌دفاع سوریه در اثر حملات هوایی اشغالگران کشته و زخمی شدند، و نیز مجبور به ترک وطن خویش گردیدند. چنین مسأله در حق مردم رنج‌دیده‌ی فلسطین نیز صدق می‌کند که با تأسف به دنبال توطئه‌های شوم یهودیان و غرب، خانه‌ها و مساجد باقی مانده‌ی آنان در اثر "معامله‌ی قرن" دونالد ترامپ و حمایت حکام عرب در حال اشغال شدن از سوی یهودیان است.

اگر نگاهی به افغانستان انداخته شود در می‌یابیم که غرب از آغاز ورودش به این کشور در حق مردم افغانستان توطئه‌چینی و دام‌گذاری کرده است. و به بهانه‌ی مبارزه با تروریسم این سرزمین را اشغال نمود و دولت غیرمشروع، بی‌ثبات و دارای پایه‌های متزلزل سیاسی را به افغان‌ها به ارمغان آورده است که اکنون همین دولت روزانه صدها تن از افغان‌ها را به کام مرگ فرو می‌برد. زیرا

سرنوشت افغانستان چنان به دام کثیف استخبارات جهان و کشورهای منطقه افتیده است که آنان از این کشور منحیت سکوی استراتژیک برای رسیدن به اهداف منطقی خود استفاده می‌کنند. و یگانه بهانه‌یی که حضور غرب را در این منطقه تأمین می‌کند، ترویج تروریسم و وحشت می‌باشد. چنانچه انگلیس‌ها می‌گفتند: «تفرقه بینداز و حکومت کن!» اکنون امریکایی‌ها وحشت و ترور پخش می‌کنند و حکومت می‌کنند.

این را درک کنیم که مفکرین غربی و رهبران نظام سرمایه‌داری-دموکراسی در طول تاریخ جهت اشغال و استعمار سرزمین‌های اسلامی و نیز ترویج افکار و ارزش‌های خود به رویکردها و اسالیب گوناگون متوسل شده‌اند. یکی از نیرنگ‌های سیاسی-تیوری که آنان را در گسترش این امر کمک نمود، تیوری توطئه (Conspiracy Theory) می‌باشد که بیشترین کاربرد عملی خود را پس از انقلاب دیجیتالی داشته است. با وجودی که استفاده از تیوری توطئه امری جدیدی نیست، اما هدف استفاده از این تیوری برعلیه مسلمانان از بهر آن است تا بالای آنان القاب مختلف و دستکاری شده از "قبیل بنیادگرا"، "افراطی" و "تروریست" را برچسب بزنند تا از آن طریق به آسانی توانسته باشند بالای سرزمین‌های اسلامی یورش برده و آن را اشغال و استعمار نمایند.

در حقیقت نظام سرمایه‌داری-دموکراسی آتش نفرت، منفعت‌جویی، ترور و وحشت را در سراسر جهان، مخصوصاً در کشورهای اسلامی پخش می‌نمود که ناگهان با ویروس مهلک کرونا مواجه گردید. این ویروس به چنان سرعت از مرزهای کشورها عبور کرده و کاخ‌های بزرگ و نهایت امن دنیا را یکی پی دیگر تکان داد که رهبران جهان از فرط آشفتگی و دست‌پاچه‌گی سوراخ فرار گم کرده اند. آنان از ترس سرعت شیوع این ویروس به اقدامات عجیب و غریبی دست زدند؛ از وضع قیودات برگشت‌وگذار و توقف شرکت‌های بزرگ و بازارهای جهانی تا قرنطینه نمودن مکمل شهرهای خورد و بزرگ. زیرا تحقیقات انجام شده در مورد این ویروس نشان می‌دهد که بیشترین قربانیان این ویروس

سالمندان می‌باشد. از این‌رو این پدیده خواب را از چشمان رهبران جهان ربوده است؛ زیرا اکثریت قاطع رهبران، سیاسیون، مفکرین و پالیسی‌سازان غربی سالمند بوده و بیشتر در معرض ابتلای این ویروس مهلک قرار دارند.

از سوی هم متوجه می‌شویم که این ویروس سرمایه‌داران و شرکت‌های بزرگی که جهان را با فاجعه‌ی عظیم اقلیمی و محیط زیستی مواجه ساخته بود، دچار ورشکستگی و زیان چشمگیری نموده است. زیرا کمپنی‌های بزرگ و فابریکه‌جات صنعتی بطور غیرمترقبه در سراسر جهان متوقف گردید؛ که در اثر آن، طبیعت و محیط زیست به حالت اصلی خویش برگشت نمود. و نه تنها این که به انسان بلکه به حیوانات، پرندگان و حشرات نفس تازه اعطاء کرد. بناءً کرونا در کنار خوبی‌ها و بدی‌هایش، چهره‌ی پنهان عاملین اصلی این همه بدبختی‌ها را نیز فاش ساخت.

بناءً برای این که اهداف سیاسی آنان برآورده شود، آنان پروپاگنده‌های بی‌حدومرز، نیرومند و فریبنده را برعلیه مسلمانان در سراسر جهان پخش می‌کنند. رهبران و حکام سرزمین‌های اسلامی را وادار به این می‌کنند تا با آنان در رویارویی با مسلمانان هم‌رکاب غرب شوند. امروز مسلمانان ذریعه‌ی چنین برچسب‌ها به کتگوری‌های مختلف دسته بندی شده و به جان هم‌دیگر انداخته شده‌اند تا این که غرب بتواند از این وضعیت پیش آمده به اهداف استراتژیک و منطقی خود به گونه‌ی بهتری استفاده نماید. اما کرونا با آمدنش چهره‌های پنهان تروریستان واقعی که منحیت کبوتران سفید صلح، ترقی، تمدن و رفاه متظاهر می‌گردیدند را یکبار دیگر به جهانیان فاش ساخت که عامل بدبختی بشریت خود آن‌ها هستند. زیرا آن‌ها با استفاده از مکر سیاسی، جهان را با بدبختی‌های فاحشی روبرو ساخته و تمامی بشریت-علی‌الخصوص مسلمانان را- در معرض ترور، جنگ وحشت قرار داده‌اند.

اسپانیایی ورځپاڼې د کرونا په اړه د رسول الله ﷺ نصیحتونه هېښوونکي وگڼل

په لوېدیځ کې د فردي او عمومي نظافت او د ساري ناروغۍ په اړه د اسلام سپارښتو او ټینګارونو ته ډېرې اشارې کېږي. په همدې لړ کې اسپانوي "ABC" ورځپاڼې یو رپوټ خپور کړ، چې دغه راپور د ساري ناروغیو او په ځانګړي ډول وبا په اړه د رسول الله ﷺ توصیې هېښوونکې وگڼلې؛ داسې توصیې چې نن د کرونا وېروس د خپرېدو د مخنیوي له توصیو سره موافقت لري. دغه راپور د رسنیو له لارې په تېره بیا په مسلمانانو کې ډېره غوغا رامنځته کړه. دا رپوټ تر دې دوې اونۍ وړاندې په ورته منځپانګه په امریکایي "نیوزویک" مجله کې هم خپور شوی و. دغه اسپانیایی لیکوال "خوڅه مانویل نیفز" وویل: «ډېره د تعجب خبره ده، محمد هغه پیغمبر دیارلس سوه کاله مخکې یې ژوند کاوه، په داسې حال کې چې یو نالوستی شخص و او هېڅ علمي زده‌کړې یې نه وې کړې، پوهېده چې د ساري او وبايي ناروغیو پر وړاندې څه ډول ګام پر ګام مخکې ولاړ شو او د دغو ناروغیو په بهیر کې څه وکړو؟»

د وبایي ناروغیو په اړه اسلام تر بشري علومو مخکې دی!

تمیم انصار

ترڅو شام ته نږدې سرغ کلي ته ورسېد، د لښکر قوماندانان او ابوعبیده ابن جراح او ملګري یې حضرت عمر رضی الله عنه ته راوړسېدل او خبر یې ورکړ چې په شام کې وبا پیدا شوې ده. ابن عباس رضی الله عنهما وویل، عمر رضی الله عنه امر وکړ چې مهاجرین (هغه لومړني کسان چې دواړو قبلو ته یې لمونځ کړی دی)، ورته راوبولم. کله چې مهاجرین حضرت عمر رضی الله عنه ته راغلل، مشوره یې ورسره وکړه، ویې ویل چې په شام کې وبا پیدا شوې ده، (اوس مکلفیت څه دی؟) مهاجرینو د نظر اختلاف پیدا کړ، یوې ډلې وویل: موږ د یوه کار لپاره راغلي یو، دا مناسبه نه ده چې له ترسره کېدو مخکې یې بېرته وګرځو. بلې ډلې وویل: د رسول الله صلی الله علیه وسلم اصحاب او نور خلک له تا سره دي، فکر نه کوو چې دا به روا وي چې د شام خلک وبا نیولي وي، هغوی هلته بوځي. حضرت عمر رضی الله وویل: نور کار نه لرم تاسو ولاړ شئ، کله چې مهاجرین ولاړل، ویې ویل: انصار راته را وغواړه. انصار مې عمر ته راوبلل، له هغوی سره یې مشوره وکړه، هغوی هم د مهاجرینو غوندې چلند وکړ او د دوی غوندې یې د نظر اختلاف درلود. عمر دوی ته هم وویل: نور له تاسو سره کار نه لرم، ولاړ شئ. بیا یې وفرمایل: د قريشو هغه کسان راته راغواړه چې د مکې د فتحې په کال یې مدینې ته هجرت کړی و. هغوی مې عمر ته راوبلل، د رایو په اتفاق بې له دې چې حتی دوه کسه یو له بل سره اختلاف ولري، ویې ویل: زموږ نظر دا دی چې مدینې ته وګرځي او خلک دې وباځپلي سیمې ته داخل نه کړي، عمر په لوړ غږ اعلان وکړ چې زه سبا (د بېرته ګرځېدو لپاره) د سپرلي پر وسیله سپرېږم، تاسو هم سپاره شئ. ابو عبیده ابن جراح وویل: مګر د الله له مقدراتو (تقدیر) څخه تښتې؟! ترڅو شام ته نږدې سرغ کلي ته ورسېد، د لښکر قوماندانان او ابوعبیده ابن جراح او ملګري یې حضرت عمر رضی الله عنه ته راوړسېدل او خبر یې ورکړ چې په شام کې وبا پیدا شوې ده. ابن عباس رضی الله عنهما وویل، عمر رضی الله عنه امر وکړ چې مهاجرین (هغه لومړني کسان چې دواړو قبلو ته یې لمونځ کړی دی)، ورته راوبولم. کله چې مهاجرین حضرت عمر رضی الله عنه ته راغلل، مشوره یې ورسره وکړه، ویې ویل چې په شام کې وبا پیدا شوې ده، (اوس مکلفیت څه دی؟) مهاجرینو د نظر اختلاف پیدا کړ، یوې ډلې وویل: موږ د یوه کار لپاره راغلي یو، دا مناسبه نه ده چې له ترسره کېدو مخکې یې بېرته وګرځو. بلې ډلې وویل: د رسول الله صلی الله علیه وسلم اصحاب او نور خلک له تا سره دي، فکر نه کوو چې دا به روا وي چې د شام خلک وبا نیولي وي، هغوی هلته بوځي. حضرت عمر رضی الله وویل: نور کار نه لرم تاسو ولاړ شئ، کله چې مهاجرین ولاړل، ویې ویل: انصار راته را وغواړه. انصار مې عمر ته راوبلل، له هغوی سره یې مشوره وکړه، هغوی هم د مهاجرینو غوندې چلند وکړ او د دوی غوندې یې د نظر اختلاف درلود. عمر دوی ته هم وویل: نور له تاسو سره کار نه لرم، ولاړ شئ. بیا یې وفرمایل: د قريشو هغه کسان راته راغواړه چې د مکې د فتحې په کال یې مدینې ته هجرت کړی و. هغوی مې عمر ته راوبلل، د رایو په اتفاق بې له دې چې حتی دوه کسه یو له بل سره اختلاف ولري، ویې ویل: زموږ نظر دا دی چې مدینې ته وګرځي او خلک دې وباځپلي سیمې ته داخل نه کړي، عمر په لوړ غږ اعلان وکړ چې زه سبا (د بېرته ګرځېدو لپاره) د سپرلي پر وسیله سپرېږم، تاسو هم سپاره شئ. ابو عبیده ابن جراح وویل: مګر د الله له مقدراتو (تقدیر) څخه تښتې!؟

د وبا او روغتيايي کړننې ... په اړه د رسول الله صلی الله علیه وسلم احادیث وحی ده، چې وحی له بشري علومو څخه وړاندې ده.

- په صحیح بخاري کې له ابوهریره رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل:

«لَا يُورِدَنَّ مُفْرَضٌ عَلَى مُصَحٍّ» رواه البخاری (۱۳۸ / ۷) في كتاب الطب.

ژباړه: هېڅکله دې مُفْرَضٌ مُصَحٍّ ته نه ورځي.

مُمرض هغه څوک دی چې اوبن یې ناروغ دی او مُصح هغه څوک دی چې اوبن یې روغ دی. پر دغه اساس رسول الله صلی الله علیه وسلم د ناروغو اوبنانو څښتن روغو اوبنانو ته له اوبنانو وروستلو منع کړی دی، ځکه چې ساري ناروغي رامنځته نه شي. - له اسامه ابن زید رضی الله عنهما څخه پوښتنه وشوه چې د طاعون په اړه دې له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه څه اورېدلي دي؟ ویې ویل، رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل:

«الطَّاعُونُ رَجَسٌ أُرْسِلَ عَلَى طَائِفَةٍ مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ، أَوْ عَلَى مَنْ كَانَ قَبْلَكُمْ، فَإِذَا سَمِعْتُمْ بِهِ بِأَرْضٍ فَلَا تَقْدُمُوا عَلَيْهِ، وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا فِرَارًا مِنْهُ» (رواه البخاري في كتاب الانبياء)

ژباړه: طاعون داسې یو عذاب دی چې بني اسرائيلو یا تېرو امتونو ته ورلېږل شوی دی، نو کله مو چې واورېدل، په کومه خاوره کې طاعون شته، هلته مه ورځئ او په کومه سیمه کې چې اوسئ که هلته طاعون خپور شو، له وېرې یې مه تښتئ.

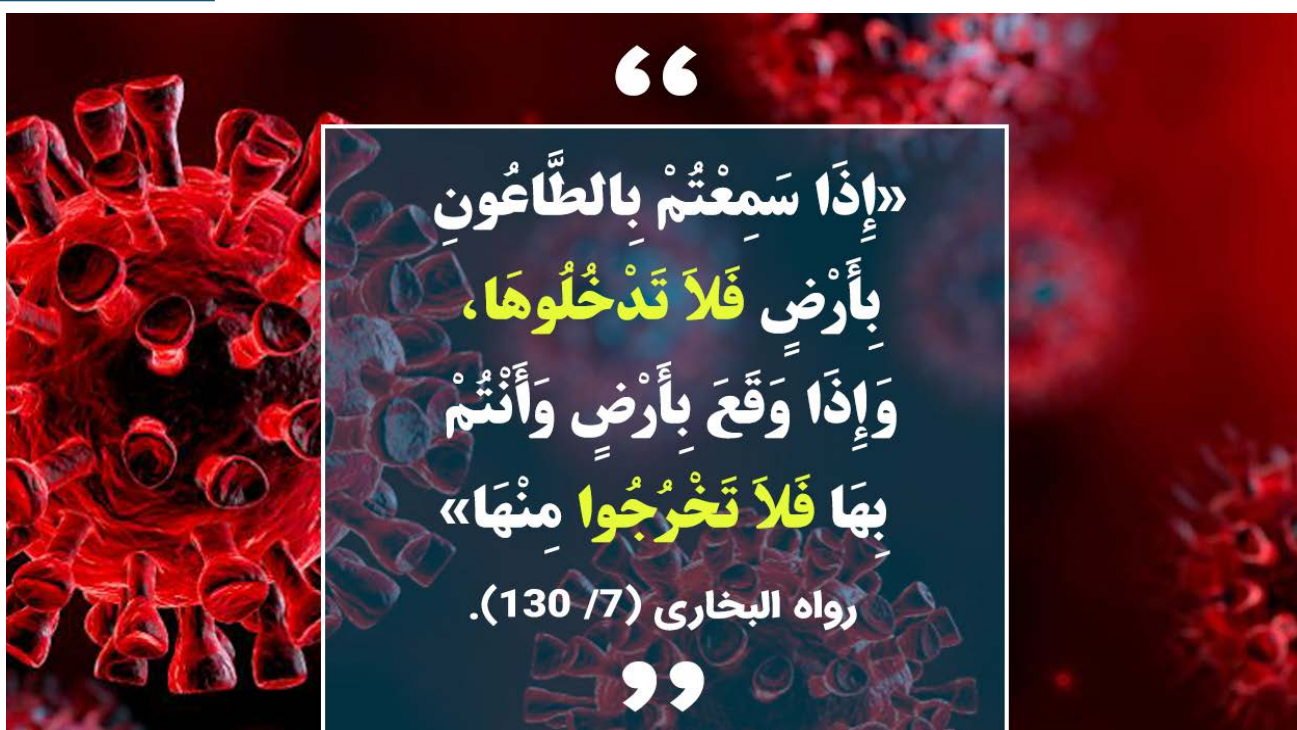
-همدارنگه صحیح البخاري له اسامه بن زید رضی الله عنهما څخه د عمر بن خطاب رضی الله عنه کیسه روایت کړې ده، چې ویې ویل: عمر بن خطاب رضی الله عنه د شام په لور حرکت وکړ،

«إِذَا سَمِعْتُمْ بِالطَّاغُوتِ بِأَرْضٍ فَلَا تَدْخُلُوهَا، وَإِذَا وَقَعَ بِأَرْضٍ وَأَنْتُمْ بِهَا فَلَا تَخْرُجُوا مِنْهَا» رواه البخاري (٧/ ١٣٠).

ژباړه: کله مو چي واورېدل، په کومه خاوره کې طاعون ناروغي شته، هلته مه ورځئ او که په هغه خاوره کې طاعون پيدا شو، چي تاسو پکې اوسئ، د وېرې او تنبتي په خاطر له هغې خاورې مه وځئ.

عمر د الله متعال ستاينه وکړه او بېرته راوگرځېد.
- له پورتنۍ حديث څخه د خپل رعت د احوال اخیستو لپاره په خپل هوډ د مسلمانانو د امام

عمر وويل: اي ابو عبیده! که بل چا دا خبره کړې وای، ملامت او نه مې، هو د الله له يوه تقدير (او سنت) څخه د هغه بل تقدير (او سنت) ته تنبتم، خو نه گورې کله چې تاسو اوښ ولرئ او دغه اوښ يوې داسې درې ته ننوځي چې دوې برخې ولري، يوه يې پراخې اوبه او واښه ولري، بله يې اوبه او واښه ونه لري؛ که هغه په وښو لرونکې برخه کې وڅروي، د الله د تقدير پيروي دې نه ده کړې؟ (او په دغه مهال کې د الله سنت او مقدرات دا دي چې اوښ موږ، بانشاطه او چاغ شي) که يې په

(خليفة) تگ روښانه کړي او دا هم د صحابه وو رضی الله عنهم روش دی چې د امیرانو هرکلي ته به تلل او له هغوی سره به یې د چارو په اړه مشوره کوله. بل دا چې د هر چا د مقام او منزلت په اندازه د هغه درناوی وشي، له مهلکو اسبابو ډډه وشي او د رسول الله صلی الله علیه وسلم دا لارښوونې، چې په کومه خاوره کې وبا ده هلته مه ورځئ او له وېرې یې له هغه ځایه مه وځئ، پیروي وشي.
- مسلم په خپل صحیح کې له عمرو ابن شرید او هغه له خپل پلار څخه روایت کړی دی چې ویې

بې اوبو او بې وښو برخه کې وڅروي، بیا دې هم د الله د تقدير پیروي کړې ده (خو په دغه حالت کې د الله سنت دا دي چې اوښ کمزوری، ډنګر او ناتوانه شي). له دغه مجلس او خبرو اترو وروسته عبدالرحمن بن عوف چې د کوم کار د ترسراوي لپاره له مجلسه وتلی او غایب شوی و، بېرته راغی، کله چې له جریان خبر شو، ویې ویل: په دې اړه له ما سره معلومات شته، له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه مې اورېدلي چې ویې فرمایل:

ژباړه: له طاعون څخه تېښته کوونکي د جنگ له ډگره د تښتېدونکي غونډې دی او صابر پکې د جگړې په ډگر کې د صبر کوونکي غونډې دی.

د حدیث توضیح:

له دغه حدیث څخه روښانه کېږي چې د ناروغیو په مقابل کې صبر کوونکي ته ستر اجر دی او دغه راز روښانه کېږي چې اسلامي شریعت مسلمانانو ته روغتيايي (کرنټيني) قواعد وضع کړي دي. مسلمانانو ته یې لارښوونه کړې چې د مناسبو تدابیرو په نیولو (پر ناروغۍ د اخته یا روغو) مسلمانانو د ژغورنې هڅه وکړي او دوی ته امر دی چې له الله سبحانه و تعالی څخه ستر (د شهید) اجر غوښتنه وکړي، له هغه څخه تېښته یې کبیره ګناه ګنلې، چې توبه ورباندې لازمه ده؛ ځکه دی پر ناروغۍ اخته و، چې بل ځای ته یې انتقال او خپره کړې او خلکو ته د زیان رسېدو لامل شوې ده؛ پر دې سربېره له هغه څخه تېښته د الله متعال له تقدیر څخه تېښته ده او پر هغه بد ګومان دی. مګر صبرکوونکي ته ستر اجر دی، لکه څنګه یې چې د وبا له ځای څخه انتقال منع کړی یعنې طب ته په پام او ایماني روحيې سره یې درملنه کړې ده... همدارنګه د ناروغۍ د مخنیوي لپاره کرنټين او ټولو مومنانو ته پر دې ایمان او د زړه ډاډ حاصلېږي، چې هر څه د الله متعال په تقدیر پورې تړلي دي او مومنانو ته یې امر کړی چې ټنبلې پکې ونه کړي.

- امام احمد او نسايي له عرباض بن ساريه څخه روایت کړی دی، چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل:

«يَخْتَصِمُ الشُّهَدَاءُ وَالْمُتَوَقُّونَ عَلَى فُرُشِهِمْ إِلَى رَبَّنَا فِي الَّذِينَ يُتَوَقُّونَ مِنَ الطَّاغُوتِ، فَيَقُولُ الشُّهَدَاءُ: إِخْوَانُنَا قُتِلُوا كَمَا قُتِلْنَا، وَيَقُولُ الْمُتَوَقُّونَ عَلَى فُرُشِهِمْ: إِخْوَانُنَا مَاتُوا عَلَى فُرُشِهِمْ كَمَا مَاتْنَا عَلَى فُرُشِنَا، فَيَقُولُ رَبَّنَا: انْظُرُوا إِلَى جِرَاحِهِمْ، فَإِنْ أَشَبَّهَ جِرَاحُهُمْ جِرَاحَ الْمُقْتُولِينَ، فَإِنَّهُمْ مِنْهُمْ وَمَعَهُمْ، فَإِذَا جِرَاحُهُمْ قَدْ أَشَبَّهَتْ جِرَاحَهُمْ»

ژباړه: شهیدان او هغه کسان چې په خپل کور

ویل: د ثقیف په یوه ډله خلکو کې پر جذام اخته کس هم راغلی و (څو له رسول الله صلی الله علیه وسلم سره بیعت وکړي)، کله چې هغه صلی الله علیه وسلم د جذامي کس له راتلو خبر شو، یو څوک یې هغه ته ور ولېږه، ترڅو ورته ووايي:

«إِنَّا قَدْ بَايَعْنَاكَ فَارْجِعْ» (رواه مسلم في كتاب السلام)

ژباړه: موږ ستا بیعت منلې، بېرته وګرځه.

- په صحیح البخاري کې له ابوهریره رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل:

«... وَفَرَّ مِنَ الْمَجْذُومِ كَمَا تَفَرُّ مِنَ الْأَسَدِ» (رواه البخاري في كتاب الطب).

ژباړه: له جذامي څخه داسې وتښته، لکه له زمري څخه چې تښتي.

- امام احمد (رَحِمَهُ اللهُ) له عایشې رضی الله عنها څخه روایت کړی چې ویې ویل: رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل:

«لَا تَفْنَى أُمَّتِي إِلَّا بِالطَّعْنِ وَالطَّاغُوتِ»

ژباړه: زما امت له طعن (نېزې ویشتلو) او طاعون پرته په بل څه له منځه نه ځي.

عایشه رضی الله عنها وویل یا رسول الله صلی الله علیه وسلم طعن مو وپېژنده، مګر طاعون څه شی دی؟ ویې فرمایل:

«غدة كعدة البعير والمقيم كالشهيد والفار منه كالفار من الزحف»

ژباړه: درد یا ناروغي (طاعون) دی چې اوبښ ورباندې اخته کېږي، څوک چې استقامت پکې وکړي (ونه تښتي) د شهید په څېر دی او له هغه څخه تېښته د جنگ له میدان له تښتې غونډې ده.

له جابر بن عبد الله رضی الله عنه څخه روایت دی چې رسول الله صلی الله علیه وسلم وفرمایل:

«الْفَارُّ مِنَ الطَّاغُوتِ كَالْفَارِّ مِنَ الزَّحْفِ، وَالصَّابِرُ فِيهِ كَالصَّابِرِ فِي الزَّحْفِ» (رواه احمد)

کې وفات شوي دي، د طاعون له امله د مړو شوو کسانو په اړه خپله دعوه زموږ رب وړي، بيا شهيدان وايي: زموږ وروڼه زموږ غوندي شهيدان شوي دي؛ خو هغوی چې (په خپل مرگ) مړه شوي دي، وايي: زموږ وروڼه زموږ غوندي مړه شوي دي، زموږ رب ورته وايي: د هغوی ټپونو ته وگورئ، که يې ټپ د شهيدانو د هغو غوندي وو، دوی شهيدان دي او له شهيدانو سره دي؛ نو کله چې ورته گوري، ويني چې ټپونه يې د شهيدانو د هغو غوندي دي.

دا دي د وبا په اړه د رسول الله صلى الله عليه وسلم احاديث، البته دا د الله سبحانه وتعالى له لوري وحى ده او په دې کې د ټوليزو او ساري ناروغيو د کشف او وړاندوينې په اړه د رسول الله صلى الله عليه وسلم د نبوت اعجاز دي. همدارنگه دغو احاديثو له دا ډول ناروغيو سره د شريعت چلند بيان کړی دی. دا نبوي معجزه ډېره په دې برخه کې ظاهره شوې چې د اوسني عصر له پرمختللي طب او روغتيايي مسايلو مخکې يې خلک له هغې خاورې او سيمې له وتلو منع کړي چې هلته وبا او ساري ناروغۍ خپرې شوې وي؛ که څه هم خلک ورباندې اخته هم نه وي. دا چې خلک يې وباځپلې سيمې ته له ننوتو منع کړي، يو روښانه امر و؛ خو دا چې خلک له وباوهلې سيمې څخه له وتلو منع شي، که څه هم روغ وي، داسې يوه چاره ده چې لامل يې روښانه نه و؛ بلکې منطق او عقل په دې قضيه کې داسې حکم کاوه چې روغ انسان بايد له وباځپلې سيمې ووځي او له وبا پاک ځای ته ولاړ شي، ترڅو ورباندې اخته نه شي. د دې چارې دليل تر دغو ورستيو چې طب او روغتيايي علومو پرمختگ نه و کړی، روښانه نه و. نو د رسول الله صلى الله عليه وسلم د دغه دستور او امر توضيح او تفسير دا ډول شو چې هغه سالم سړی چې په کروناځپلې سيمه کې ژوند کوي، امکان لري چې له ځانه سره وایروس ولري؛ خو نښې او علامې يې نه وي ښکاره شوې.

ساري او وبايي ناروغۍ ډېر زيات کسان نيسي؛ خو داسې نه دي چې هر وایروس بدن ته ننوځي، ناروغ شي. ډېر وگړي شته چې وایروس له ځان

سره انتقالوي؛ خو اثار او نښې يې لکه مننژيت تبه (د ساتونکو پردو التهاب)، حصبه (د کلمو تبه)، توبرکلوز او حتی کله کولرا او طاعون خلک نيسي، خو علامې يې نه ښکاره کېږي. کله د دې برعکس وي او څوک چې بشپړ روغ وي، بيا هم نورو روغو کسانو ته د ناروغۍ ناقل دی.

همدارنگه په ناروغيو کې د پټېدا په نامه يوه دوره شته چې بدن ته د میکروب په ننوتو پيلېږي او د میکروب د تکثر پړاو پکې شاملېږي، تر دې چې شدت ته رسي او دا د ناروغۍ د نښو له څرگندېدو مخکې دی. په دې دوره کې سړی د ناروغۍ احساس نه کوي؛ خو د هغه وخت په تېرېدو چې نظر د وایروس ډول ته چې ناروغ يې لري- لنډ او اوږد دی؛ د ناروغۍ پټې نښې څرگندېږي. مثلاً د انفلونزا د پټېدا دوره يوه يا دوې ورځې ده، په داسې حال کې چې د هپاټايټ د پټېدا دوره کله تر شپږو مياشتو اوږدېږي، لکه څنگه چې د سېل مرض عامل کله ترڅو کلونو پورته له دې چې څه نښې وشي، په بدن کې پټ پاتېږي؛ خو له هغې دورې وروسته ډېر ژر په بدن کې خپرېږي. نو دا ټول چا رسول الله صلى الله عليه وسلم ته ورزده کړي دي او چا دغه علمي حقايق ورښودلي دي؛ په داسې حال کې چې هغه نالوستی و، لوستل او ليکل يې زده نه وو!؟

بېشکه هغه وحی وه چې تر ټولو علومو او معارفو مخکې ده؛ ترڅو دغه دين په هر وخت او هر ځای کې پر بشريت شاهد وي او خپل حجت پر ټولو نړيوالو تمام کړي، چې په پايله کې څوک چې نابود کېږي د حجت په پای ته رسولو له منځه ولاړ شي او څوک چې ژوندی پاتېږي، پر برهان او حجت سربېره ژوندی پاتې شي. الله سبحانه وتعالى فرمايي: ايا څوک چې پيدا شوی نه پوهېږي؟ په داسې حال کې چې ډېر باريکبين او پر چارو پوه دی.

کرونا، عذاب یا رحمت؟

یوسف ارسلان

خدای خیر(اهورامزدا) و خدای شر(اهریمن). ثنویت و منابع جداگانه‌ی خوبی و بدی، جوهر این کیش را شکل می‌دهد. مبتنی بر این جوهر است که آن‌ها باورمند به تقابل و تنازع خیر و شر از ازل می‌باشند. چنانچه امروز برخی‌ها باورمند اند که خیر از طرف خدا و شر از طرف شیطان است!

در یونان باستان نیز فلاسفه مصروف فلسفیدن روی این چنین مفاهیمی بودند. معنویت یونانی‌ها بیشتر روی افسانه‌ها و خرافات استوار بود. آن‌ها خدایان بسیاری داشتند؛ در آن میان، خدایان خوب و بد نیز قرار داشت که همیشه در حال نزاع میان هم بودند. فلاسفه یونانی اگرچه از افسانه به فلسفه پناه بردند؛ اما بازهم به گلی از آن فارغ

انسان‌ها معمولاً اعمال خود را مبتنی بر ضرر و منفعت، محبت و کراهیت تنظیم می‌نمایند. به اساس ترس و امیدی نسبت به آینده است که بشر خیر و شر اعمال را تعیین و به آن طرف حرکت می‌کند. زندگی چیزی جز عمل، حوادث و عکس‌العمل‌ها نیست. انسان هر لحظه در معرض حوادث و مصیبت‌ها قرار دارد و این حوادث گاهی از آدرس انسان وارد می‌شود و گاهی هم مبتنی بر نظام هستی. اما این‌که کدام یکی از آن‌ها خیر و کدام یکی شر است دید واضحی نزد بیشتر مسلمان‌ها وجود ندارد. چون که مسلمان‌ها در طول تاریخ اسلام با مفاهیم یونانی، زرتشتی، بودیستی و سرمایه‌داری نسبت به زندگی و مفاهیم

نبودند. کسانی از آن‌ها در میان چهارچوب افسانوی به فلسفیدن پرداختند، کسانی شان در شناخت خیر و شر به معیارهای عقلی پناه بردند و کسانی هم در استناد به شرارت‌های زندگی، موجودیت خدا را به چالش کشیدند. مثلاً اپیکوریان در این‌که خدا

خیر و شر مواجه بوده‌اند و این اندیشه‌ها دید واقعی اسلام را در ذهن مسلمانان ضیف ساخته است.

زرتشتی دین حاکم سرزمین فارس بوده است. این دین دُو خدا را برای بشر به معرفی گرفت:

هم عادل، توانا و دانا باشد و هم شر را خلق کرده باشد یک نوع تناقض منطقی می‌پنداشتند. پس از چند قرن این اندیشه‌ها به جهان اسلام نیز منتقل شد و در قرن دوم هجری بود که طبقه فلاسفه و متکلمین مسلمان را شکل داد. آن‌ها با تأثر از اندیشه یونانی روی خیر و شر بحث می‌کردند. کسانی‌شان می‌گفتند شناخت خیر و شر توسط عقل ممکن است و کسانی‌شان در صدد این بودند تا خدا را از شر آفرینی برائت دهند.

آیین بودیزم، جنیزم و هندوییزم که در طول تاریخ، مسلمان‌ها با آن در تعامل و تفاعل قرار دارند نیز دید واضح و متفاوتی نسبت به خیر و شر دارد. مبتنی بر باورهای این ادیان انسان از دو بُعد ساخته شده که یکی آن خیر و دیگری آن شر است. شر همانا بُعد مادی و خیر بُعد روحانی است و بشر از ازل درین چرخه‌ی خیر و شر دوران می‌زند. پس باید از ماده و مظاهر آن دوری کرد و به تعالی نفس پرداخت تا باشد که از سمسارا (تناسخ) به نیروانا (کمال و ابدیت) عروج نمود. مبتنی بر همین باور بود که برخی مسلمان‌ها، دنیا و همه امکانات آن را به سبب این‌که از جنس ماده است، شر و عذاب تعریف نموده و ریاضت و عزلت را چون نوعی از روح‌پروری و معنی‌گرایی است، خیر و رحمت می‌پندارند.

امروزه که ایدئولوژی سرمایه‌داری لگام حاکمیت را بدست دارد در مورد خیر و شر، خوب و بد و عذاب و رحمت دیدگاه خود را در خورد بشر داده است. سرمایه‌داری بیشتر کوشش نمی‌کند که خیر و شر را همچو فلاسفه قدیم از دید منبع صدور و یا موارد دیگری آن بحث کند. چون عقیده و مبنای این ایدئولوژی همانا جدایی دین از زندگی (سیکولاریزم) است و مبتنی بر همین عقیده سعادت انسان را در دنیا برای بشر هدف تعیین نموده. بناءً زندگی و انسان در آن اصل بوده و هر آنچیزی که انسان را به لذت و سعادت برساند خیر و رحمت پنداشته می‌شود و هر آنچیزی که این اصل را تهدید کند شر و عذاب تلقی می‌شود؛ فرقی نمی‌کند که این شر از جانب خدا است یا کسی دیگری. برای

همین سعادت مادی و دنیاگرایی بود که حاکمیت دین شر پنداشته شد و سرمایه‌داری نخستین آزادی خویش را از دین (کلیسا) گرفت.

سرمایه‌داری به سبب این‌که معیار شناخت را عقل و اصل را سعادت و پیشرفت انسان در زندگی می‌داند برای همین است که مرگ، مریضی، فقر و هر نوع محدودیت را به سبب اینکه تهدیدی برای زندگی و سعادت انسان پنداشته می‌شود شر و عذاب می‌داند و عقل انسان را درین امر معیار مطلق می‌گیرد و همین‌گونه ثروت، قدرت، امکانات و آزادی را به سبب این‌که انسان را به لذت و سعادت می‌رساند خیر محض و رحمت می‌داند. حالا که اپیدیمی جهان را به خود مصاب نموده است، بینش سرمایه‌داری آنرا باید مطلقاً شر و عذاب بیندارد؛ چون مرض چیزی نیست جز این‌که حیات بشر را تهدید کند و از سوی دیگر حیات دنیا در سرمایه‌داری اصل و اولی‌تر از همه چیز می‌باشد. از طرف دیگر توکل و اتکا غرب به ساینس می‌باشد و می‌بینیم که ساینس هم بی‌چاره شده و آن‌ها را تنها گذاشته است. وقتی قضاوت و حالت یک سیکولار و کپیتاللیست در مقابل این نوع امراض چنین باشد، بحران بزرگتری نسبت به خود مرض را برای جهان سرمایه‌داری ایجاد می‌نماید که ایجاد نموده است. این بحران همانا بحران فکری و روانی می‌باشد. چنانچه در آغاز اشاره صورت گرفت که انسان‌ها مبتنی بر ترس و امید است که اعمال خود را تنظیم نموده و تدبیر می‌گیرند. حالا که کروناویروس در یک جامعه سیکولار شیوع پیدا می‌کند همه آن را عذاب مطلق دیده و از آن می‌ترسند و مبتنی بر همین ترس‌شان تدبیر می‌گیرند. یعنی در زندگی واقعی، انسان‌ها یا باید بترسند و یا امیدی به آینده داشته باشند تا بتوانند تدبیر بگیرند. ولی موضوع وقتی بحرانی می‌شود که خود ترس خلاف تدبیر باشد! چون ترس و اضطراب باعث ضعف مقاومت وجود انسان می‌شود بناءً یک انسان در مقابل برخورد با چنین ویروسی هم باید نترسد و هم تدبیر بگیرد. حالا این دو امر ظاهراً متضاد باید جمع کرده شود

مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ وَمَا أَصَابَكَ
مِنْ سَيِّئَةٍ فَمِنْ نَفْسِكَ وَأَرْسَلْنَاكَ لِلنَّاسِ رَسُولًا
وَكَفَى بِاللَّهِ شَهِيدًا

[۴:۷۹]

هر خیری که به تو رسد از جانب الله و هر شری که
به تو رسد از جانب خود تو است. تو را به رسالت
به سوی مردم فرستادیم و الله به شهادت کافی
است.

شناخت مفاهیم یک دین یا یک ایدئولوژی را
نمی‌توانیم درست درک نماییم تا آن که دید بنیادی
آن را دقیق نشویم. الله سبحانه و تعالی خیر و شر
و عذاب و رحمت را آفرید؛ خلق این هردو نه از
روی ضعف و خلایی در خلقت وی است و نه هم از
ظلم و بی‌عدالتی او منشأ می‌گیرد. هدف اساسی
الله متعال از خلقت اینها همانا ابتلاء (امتحان) بشر
است و مبتنی بر همین هدف است که زندگی
را پر از مصیبت‌های نیک و بدی نموده است. او
سبحانه و تعالی با وجودی که به همه چیز قادر، بینا
و توانا است؛ اما باز هم خیر و شر را آفرید چون
او سبحانه و تعالی زندگی را عبث خلق نکرد و از
خلقت آن هدفی دارد چنانچه در قرآن می‌فرماید:

تَبَارَكَ الَّذِي بِيَدِهِ الْمُلْكُ وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ
قَدِيرٌ

[۶۷:۱]

بزرگوار و متعالی است الله که فرمانروایی به دست
اوست و او بر هر چیزی تواناست.

الَّذِي خَلَقَ الْمَوْتَ وَالْحَيَاةَ لِيَبْلُوَكُمْ أَيُّكُمْ أَحْسَنُ
عَمَلًا وَهُوَ الْعَزِيزُ الْعَفُورُ

[۶۷:۲]

آن که مرگ و زندگی را بیافرید، تا ببازمایدتان که
کدام یک از شما به عمل نیکوتر است و اوست

که جمع این دو مورد به اندیشه‌ای ضرورت دارد
که مطابق واقعیت بوده و عقل انسان‌ها را قناعت
بدهد. اما سرمایه‌داری چون مطابق به فطرت
انسانی نیست، نتوانسته این بحران روانی و فکری
را حل نموده و به آن پاسخی ارایه دهد.

و اما دید حقیقی اسلام که نظام الهی است
و مطابق به واقعیت انسان‌ها می‌باشد جدا از
این همه مواردی است که فوقاً به آن اشاره صورت
گرفت. به سبب الهی بودن این فکر است که
در پیچیده‌ترین حالات زندگی برای انسان‌ها راه
حل‌های واقعی و قناعت‌بخشی را ارایه می‌دهد.
اسلام ترس و امید را به شکل کلی آن از زندگی دنیا
کشیده و به آخرت انتقال می‌دهد و برای انسان
توصیه می‌کند که از حوادث ترسی نداشته باشد.
چون حوادث از قبل تعیین بوده که به قضای الهی
بر می‌گردد و انسان خیر و شر آن را نمی‌تواند درک
کند. خیر در اسلام منفعت مادی نیست؛ بلکه کسب
رضایت الله است که منجر به جنت می‌شود و شر
نیز ضرر مادی نمی‌باشد؛ بلکه هرآنچیزی است که
الله به آن ناراض شود و منجر به جهنم گردد.

زندگی با مرگ خاتمه پیدا نمی‌کند؛ بلکه با مرگ
آغاز می‌شود. برای همین است که انسان باید
تنها از ایمان و اعمال خویش بترسد که جنت یا
دوزخ او را رقم می‌زند و برای همین است که باید
توکل کند و تدبیر بگیرد تا باشد که رستگار شود.
یعنی اسلام هم در میدان فکر و هم در میدان
عملی برای انسان‌ها راه حل می‌دهد. راه حل
فکری اسلام همان عقاید و افکار اسلامی است که
از آنها می‌شود به قضا و قدر و خیر و شر اشاره
کرد و راه حل‌های عملی اسلام همان فقه و احکام
است که از آن جمله می‌توان به تدابیر صحی و
حکم قرنطین اشاره نمود. اسلام به همین سادگی
میدان ذهن و عمل را جمع می‌کند تا انسان‌ها
در چنین حالاتی بتوانند جهت اطاعت و رضایت الله
هم نترسند و هم تدبیر بگیرند.

این جزء از عقاید اسلامی است که خیر و شر
هردو را الله متعال خلق نموده است و منبع هردوی
آن الله واحد می‌باشد. چنانچه الله متعال می‌فرماید:

پیروزمند و آمرزنده.

و اما خلقت خیر و شر بدین معنی نیست که شر بودن در ذات یک حادثه نهفته باشد. درست است که خداوند خیر و شر را خلق نموده اما این انسان‌ها است که به اساس اراده و واقعیت‌های خود آن را کسب می‌کنند. یعنی همه‌ی حوادثی که در زندگی بر انسان وارد می‌شود از طرف الله است ولی ذات این همه حوادث نه خوب است و نه بد، نه خیر است و نه شر، نه عذاب است و نه رحمت بلکه این خود انسان است که خیر یا شر بودنش را برای خود رقم می‌زند. چنانچه الله متعال می‌فرمایند:

وَمَا أَصَابَكُمْ مِّنْ مُّصِيبَةٍ فِيمَا كَسَبَتْ أَيْدِيكُمْ وَيَعْفُو عَنْ كَثِيرٍ

[۴۲:۳۰]

اگر شما را مصیبتی رسد، به خاطر کارهایی است که کرده‌اید. و الله بسیاری از گناهان را عفو می‌کند.

واقعیت زندگی هم چنین است. ما هر چیزی را که در محیط خویش احساس می‌کنیم و حوادثی را که بر ما وارد می‌شوند می‌بینیم که برای هر انسانی و هر قومی نتایج متفاوتی دارد. در حالی که اگر عذاب یا رحمت در ذات حوادث نهفته می‌بود باید برای هرکسی نتیجه واحدی می‌داشت؛ اما چنین نیست. مثلاً بلندی و کوتلی را در نظر بگیرید. شما چه فکر می‌کنید که کوتل و بلندی جای صعب و دشواری است و یا مکان راحت و آسوده؟ بلی، پاسخ‌تان این خواهد بود که بستگی به موقعیت ما دارد. اگر در بالای کوتل قرار گرفته ایم پس سرشویی کوتل را آسودگی می‌دانیم و اگر در پایین کوتل قرار داریم، آن را سربلندی و دشوار می‌بینیم. بناً خوبی و بدی در ذات کوتل نه بلکه در حالت خود ماست که در کجا قرار گرفته‌ایم. دقیقاً در همه‌ی حوادث زندگی چنین است. چنانچه باران همزمان بر هر نوع زمین نازل می‌شود اما از زمین خشک و شوره‌زار خار می‌روید و از زمین نرم و حاصل‌خیز، گُل. برای همین است که در

اسلام هر نعمتی برای هر کسی خیر نیست و هر مصیبت منفی برای هرکسی شر نیست. این به ما بر می‌گردد که چقدر به هدف خلقت و حکمت حوادث مومن می‌باشیم. چون که زندگی به سبب ابتلاء و امتحان خلق شده است اگر به این هدف مؤمن باشیم هر حادثه‌ی به خیر ما تمام خواهد شد در غیر آن هم نعمات و مصیبت‌های بد زندگی برای مان شر آفرین خواهد بود چون خیر چیزی نیست جز بهشت و شر چیزی نیست جز جهنم. و برای همین است که مبتنی بر حدیث پیامبر صلی الله علیه وسلم طاعون با وجودی که یک حادثه واحدی پنداشته می‌شود اما برای مؤمن رحمت و برای کافر عذاب است. چون مؤمن همه‌چیز را از طرف الله دانسته، در مقابل مصیبت‌ها صبر می‌کند و پس از مرگ به بهشت نایل می‌شود اما کسیکه به آنچه الله خلق کرده مؤمن نیست هم ترس از مرگ او را عذاب است و هم زندگی المناکِ پس از مرگ که منتظر او می‌باشد.

از عایشه رضی الله عنها روایت است که در مورد طاعون از رسول الله صلی الله علیه وسلم سوال نمود و رسول الله صلی الله علیه وسلم در پاسخ فرمود:

«أَنَّهُ كَانَ عَذَاباً يَنْعَثُهُ اللَّهُ تَعَالَى عَلَى مَنْ يَشَاءُ، فَجَعَلَهُ اللَّهُ تَعَالَى رَحْمَةً لِلْمُؤْمِنِينَ، فَلَيْسَ مِنْ عَبْدٍ يَقْعُ فِي الطَّاعُونِ فَيَمُوتُ فِي بَلَدِهِ صَابِراً مُحْتَسِباً يَغْلَمُ أَنَّهُ لَا يُصِيبُهُ إِلَّا مَا كَتَبَ اللَّهُ لَهُ إِلَّا كَانَ لَهُ مِثْلُ أَجْرِ الشَّهِيدِ»

«طاعون عذابی است که الله متعال بر هرکس که بخواهد، می‌فرستد؛ اما الله متعال آن را رحمتی برای مؤمنان قرار داده است. چنانکه هیچ بنده‌ای نیست که هنگام شیوع طاعون، با شکیبایی و نیت ثواب در شهر خود بماند و بداند که هیچ زبانی بدون قضای الله به او نمی‌رسد، مگر این‌که اجری همانند اجر شهید برای او خواهد بود».

مسلمانانو او د نړۍ نورو ملتونو له کرونا وایروس څخه د ژرغورنې لپاره د اسلام لارښوونو ته مخه کړې ده!

له الوعی مجلې څخه

مسلمانانو حکومت کوي او هغه کسان چې د دغو حکامو له لوري د مسلمانانو پر چارو ګومارل شوي، د اسلام احکامو او دستورونو ته یې پاملرنه ونه کړه؛ بلکې همغه تدابیر یې ونیول چې غربي دولتونو خپلو ملتونو ته نیولي وو. رښتیا او راپورونه په ټوله نړۍ کې یو لاس شول او مساجد او کلیساوې په یو ډول وتړل شول او علما له میدانې بشپړ ورک شول. پر دې سربېره چې د الله سبحانه و تعالی په فضل سره اسلامي خاورې د اروپایي او امریکایي دولتونو غوندې پر وایروس اخته نه شوې او په پایله کې لازمه نه وه چې همدا تدابیر او اجرات په پام کې ونیول شي.

دا په داسې حال کې ده چې غربي په خپلو دولتونو، ملتونو او رسنیو د دې ناروغۍ او د هغې د تدابیرو په اړه د اسلام پر لارښوونو غور کړی او په دې اړه یې بحثونه او پوښتنې راپورته کړې دي. مګر د مسلمانانو په خاورو کې حکام او د هغوی پیروان د شریعت له دایرې بهر د دوی اجراتو او تدابیرو تقلید کوي او په دغو تدابیرو کې په وباځپلو او هغو سیمو کې چې وبا نه ده ورسېدلې هېڅ توپیر نه کوي. د الله سبحانه و تعالی په فضل سره دې وبا په اندېښمنونکې توګه اسلامي خاورې نه دي نیولې، خو بیا هم د اسلامي خاورو چارواکو په عامه توګه تصمیم ونيو، ترڅو جوماتونه وتړي، د جمعې لمانځه مخه یې ونیوه او اسلامي شعار یې په عامه او ازادانه توګه له توپیر پرته ودرول. لاجول ولا قوه إلا بالله العلی العظیم! څومره دردوونکې ده، چې د مسلمانانو چارواکي په داسې حال کې وینو چې فرمان صادروي او رسمي دیني کارمندان لکه مفتیان، د علماوو شوراوې او د اوقافو ادارې یې پیروي کوي او د خپل همېشني عادت غوندې داسې چلند کوي چې دولتونه یې غواړي، نه داسې لکه الله سبحانه و تعالی یې چې غواړي. څومره ځوروونکې ده چې مکي او مدني حرم دا ډول ووینو او دردوونکې حالت

کرونا وایروس په ټوله نړۍ او اسلامي خاورو کې خپور شوی. دا طبیعي ښکاري چې هر هېواد خپلو وګړو ته د لازمو تدابیرو د نیولو او مبارزې مسوولیت پر غاړه واخلي؛ خو د دغه وایروس د خپرېدو په وخت کې له دې وبا سره د چلند او د شرعي وجایو او عبادي مکلفیتونو لکه لمانځه، روژې، حج او عمرې د ادا کولو په اړه لازمه ده چې له دغو قضیو سره د چلند حکم او څرنگوالی شرعي احکامو ته پرېښودل شي، نه په اسلامي خاورو کې حاکمو دولتونو ته، چې دین یې له دولته بېل کړی دی. دغو نظامونو ته لازمه ده چې د اوقافو وزارتونه او دارالافتاوې پر خپل حال پریږدي، ترڅو د دغه وایروس د خطرونو په اړه لازم تدابیر ونیسي، نه دولت. دغه سازمانونه د دولت د واقعیت له درک وروسته باید په دې برخه کې لازم اقدامات وکړي او هغه چارې چې باید ډډه ترې وشي تعریف او مشخصې کړل شي او دا چاره په دې برخو کې اړوندو شرعي نصوصو او د تاریخ په اوږدو کې د مجتهدینو له لوري استنباط شوو شرعي احکامو ته په مراجعه ترسره شي.

سره له دې چې موږ پر دغو سازمانونو باور نه لرو چې په اسلامي خاورو کې د سېکولر نظام تر چتر لاندې د وزارتونو، ادارو او سازمانونو په توګه فعالیت کوي، غوره دا وه چې دوی باید په دې برخه کې د مساجدو د تړلو یا نه تړلو، په مساجدو کې د جماعت لمانځه د اداکولو او ممانعت، د جمعې لمانځه د منع کولو یا د حرم د تړلو او عمرې د منع کولو په اړه لازم اجرات مشخص کړي. وروسته بېلابېل بدیلونه او حللارې وړاندیز کړي او دولت د دې له امله چې د دغو تدابیرو پلي کوونکی دی او پلي کېدل یې ځاري، په جریان کې واچوي. په دغه کار دا سازمانونه هغه څه چې په دې غمیزه کې یې پر غاړه لري، ترسره کوي او دولت یې د پلي کېدو څارنه کوي.

خو دا هېڅ ونه شول؛ هغه دولتونه چې پر

دی چې کله اوړو چې د عمرې او حج د بندولو لپاره غږونه اوچتېږي. حتی خبره داسې ځای ته رسېدلې چې د بدن د دفاعي سیستم د کمزورۍ او ستوني د وچېدو له امله د رمضان مبارکې میاشتې روژې د ځنډولو لپاره فتواوو او بحثونو زور اخیستی و.

دا سمه ده چې دولتونه له ناروغيو سره د مبارزې د رهبرۍ مسوولیت لري او اسلامي دولت هم همداسې و؛ خو د تېر او اسمهال توپیر د ځمکې او اسمان هومره دی. اسلامي دولت هم په دا ډول قضیو کې مداخله کوي؛ ځکه چې د امت واقعي سرپرست او د ساتنې لپاره یې حریص دی. اسلام د ژوند ټول اړخونه رهبري کوي او له توپیر پرته پر ټولو تدابیرو او اجراتو څارنه کوي. خو د مسلمانانو پر برخلیک د حاکمو دولتونو د تصمیمونو په اړه باید ووايو چې مسلمانان د هغوی له تصمیمونو او چلندونو څخه بشپړ انديښمن او هېښ وو او ورته روښانه شوه چې دلته داسې کسان دي چې د مسلمانانو خیر او ښېگڼه نه غواړي او په قصدي ډول د اسلامي شعارو پر ټولیزو بندولو لاس پورې کوي. هو! کله چې وینو د وخت په تېرېدو غرب د وگړو او عمومي فضا په توگه د اسلام او اسلامي لارښوونو خواته تمایل پیدا کوي؛ د طاعون په اړه د رسول الله صلی الله علیه وسلم ارشاداتو ته متوجه کېږي، هغو ته ژمنتیا ښيي او دغه لارښوونې د دوی د ډېرو د زړونو د خلاصېدو لامل کېږي او زیاترو یې اسلام ومانه. په ورته وخت کې په اسلامي خاورو کې رسمي دیني ادارې له صحنې ووتلې، نه عمومي نظر ورکوي او نه ټولیزې ښوونیزې حلقې جوړوي؛ حتی د انټرنیټ او تلویزیون له لارې هم دا کار نه کوي، چې په وسیله یې په مسلمانانو ګرمه اسلامي فضا رامنځته شي، نه هم مناجات او دعاوې ورباندې اوړوي او نه یې هم د هغه څه په اړه چې پېښېږي په مناسبه توگه د عامه پوهاوي پروگرامونه وړاندې کړل. همدارنګه دغو دیني مرکزونو داسې فتواوې هم صادري نه کړې، چې هغه مختلف حالات چې په مسلمانانو کې پېښېږي، معالجه کړي. دغو سازمانو له دغو کارونو څخه یو هم ترسره نه کړ. شیخان او دیني مشران په خپلو کورونو کې پټ شوي دي او هر څه یې د اجیرو او شخوند وهونکو

رسنیو په واک کې ورکړل.

اوسنی حالت او شرایط چې پر مسلمانانو تېرېږي، ځانګړي حالات دي؛ ځکه د تاریخ په اوږدو کې یې دا ډول وبا نه ده تېره کړې او په دغو شرایطو کې خلک تر هر وخته زیات خپل پرودگار ته اړتیا لري. مسلمانان ایمان لري چې دغه وبا د الله سبحانه وتعالی له لوري ابتلاء او امتحان دی او له الله متعال پرته یې هېڅوک نه شي لرې کولی. نو پر دوی لازمه ده چې په جمعي او فردي توگه د هغه سبحانه وتعالی دربار ته پناه یوسي او مادي اسباب هم وکاروي. دا ټولشموله او ساري ناروغي ده او غواړي چې یوه عمومي ایماني فضا، ټولیزې زارۍ، ډله ییزه تضرع، توبه او استغفار رامنځته شي. خو نیول شوو تدابیرو د عامه ایماني فضاوود جوړېدو، تضرع، دعاء، استغفار او الله سبحانه وتعالی ته د رجوع مخه ونیوله.

ټول مسلمانان او د نړۍ ملتونه له اوسني وضعیت څخه د نجات لپاره د اسلام لارښوونو ته سخته اړتیا لري او دا هغه څه دي چې مسلمانان دې ته هڅوي څو احساس وکړي، چې د اسلام مطابق د خپلو چارو د سرپرستۍ لپاره یې د اسلامي دولت تاسیس واجب دی. هو! که مسلمانانو اسلامي دولت درلودی، د دې چارې (کرونا) له لومړیو څخه نیولې تر پایه به یې دقیق نظارت او څارنه کړې وه؛ ځکه د مسلمانانو د خلیفه شتون چې هغه د دوی د ټولو چارو د سرپرستۍ مسوول دی، دا چاره ساده او اسانوي. دا هغه څه دي چې د سیدنا عمر ابن الخطاب رضی الله عنه د حاکمیت پر مهال په عمواس طاعون کې پېښ شول. عمر رضی الله څومره نېک سرپرست و او مسلمانان هم له مصیبتونو سره په مخ کېدو کې څومره نېک مومنان وو!

یا الهي! رحم دې ژر راورسوه، دغه وبا له موږ څخه لرې کړه او موږ ته د دغو چارواکو له بلا څخه د راشده خلافت دولت په تاسیس، چې په هغه کې د مسلمانانو چارې د عمر ابن الخطاب غوندې خلیفه سرپرستي کوي، سوکالي راکړه! آمین یا رب!

کشورهای حامل «کپیتالیزم» در مواجهه با بحران، روسیاه شدند!

سهیل صالحی

گرفته می‌شد. کشورهای دیگر اما از حسرتِ شامل شدن در این اتحادیه همواره تلاش می‌کردند. اما با رسیدن کرونا به عنوان کوچک‌ترین موجود، همه چیز به یکباره تغییر کرد. کرونا از واقعیت اصلی اتحادیه‌های دروغین و کشورهایی که خود را ناجی بشریت و خیرخواه ملت‌ها می‌دانستند و همواره داد از حقوق بشر و مساوات می‌زدند، پرده برداشت. امریکا که همیشه خود را در جایگاه رهبری جهان می‌دید به دزد دریایی مبدل شد، و در تایلند محموله‌ای حاوی حدود ۲۰۰ هزار ماسک را که به سفارش دولت آلمان در حال بارگیری بود، به امریکا تغییر جهت داد. یک مقام ارشد آلمانی این اقدام بی‌پیشنه‌ی دولت امریکا را «دزدی دریایی مُدرن» خواند.

مردم در کشورهای مختلف به ناکارا بودن نظام‌های حاکم پی بردند که در حالت بحران، مسیر دولت از مردم جدا می‌شود. اصل و اولویت دولت‌ها منافع آن می‌باشد، و جان مردم و رسیده‌گی به آن‌ها در اولویت دولت‌ها قرار ندارد. وقتی بحران کرونا ظهور کرد از شیوه تعامل دولت‌ها هویدا بود که منافع آن‌ها چه از لحاظ سیاسی

چگونگی برخورد با بحران‌ها بستگی به این دارد که انسان‌ها اساساً از کدام مفکوره و طرز دیدگاه برخوردار اند. با توجه به این طرز تفکر تلاش می‌کنند تا به جنگ با بحران‌ها بروند. غرب به رهبری امریکا که مفکوره‌ای بنام کپیتالیزم را یدک می‌کشد در مقابله با پدیده‌ای بسیار کوچک و ذره‌بینی کرونا برای جهانیان نشان داد که با این همه هیولاپردازی چیزی از دست‌اش برآورده نمی‌شود.

بحران کرونا از جمله بحران‌های است که از ماهیتِ ناکارگی و پوشالی بودن نظام‌های مبتنی بر عقل بشر پرده برداشت. غرب به رهبری امریکا ادعای رهبری جهان می‌کرد، و طوری وانمود می‌کرد که در گفتارش صادق و در کردارش جز خیراندیشی برای ملل جهان کاری ندارد. گاهی از حقوق بشر می‌گفت و گاهی هم مساوات را شعار سر می‌داد، و آن طرف هم از این‌که صاحب مفکوره‌ای بنام سرمایه‌داری است به خود می‌بالید، و آن را همواره به خیر بشر به معرفی می‌گرفت.

مدل بنام «اتحادیه اروپا» با پول واحد و شکستن مرزهای ملی، منحيث الگو به معرفی

و چه هم به لحاظ اقتصادی برای شان از جان انسان‌ها کرده اهمیت دارد. چنانچه «دن پتریک» فرماندار تگزاس امریکا گفت: "اگر قرار باشد امریکا با سقوط اقتصادی مواجه شود، شهروندان سالمندتر باید خود را آماده بیماری بالقوه کشنده کووید-۱۹ کنند." افزون بر آن دونالد ترامپ رئیس‌جمهور امریکا در نشست خبری گفت: "امریکا ساخته نشده است که تعطیل شود." او در تضاد با توصیه‌های مشاوران صحت‌اش گفت که امریکا بار دیگر و به زودی برای تجارت باز می‌گردد.

از سوی دیگر، زمانی‌که برای اولین بار خبر شیوع بیماری کرونا در شهر ووهان چین در رسانه‌ها درز کرد، آن وقتی بود که این بیماری به شکل قابل توجهی همه‌گیر و مشکل‌ساز شده بود. دولت چین در نخست با این مسأله برخورد اقتصادی کرد، و با پنهان کردن آن سعی نمود تا چرخ تولید و نیروی کار‌اش متوقف نشود. از طرف دیگر دولت چین برای جلوگیری از پخش این خبر رفتار سرکوب‌گرایانه را اتخاذ کرده تا خبر این ویروس به بیرون درز نکند. چنانچه در ماه دسامبر سال ۲۰۱۹ «لی ولینگ» داکتر ۳۱ ساله چینی، دوستان خود را از شیوع ویروس کرونا از طریق اپلیکیشنی مطلع کرد. به محض این‌که لی دوستان خود را از خطر کرونا مطلع می‌کند، پولیس چین فوراً وارد عمل شده و در نهایت وی را دستگیر کرده زندانی می‌سازد، تا این‌که با فشار و شکنجه‌ی پولیس ندامت‌نامه‌ای را در برابر رسانه‌ها به خوانش می‌گیرد که گویا اظهارات ضدونقیض او مبنای درست علمی ندارد. زمانی که پولیس وارد دفتر و محل کار لی می‌شود، برای این‌که موضوع خطرات کووید ۱۹، افشا نشود تمام مدارک و تحقیقات وی را از بین می‌برد. نگران‌کننده‌تر از آن این‌که چند روز بعد داکتر لی به شکل مرموزی تحت نام مصاب شدن به ویروس می‌میرد، و موضوع مختومه اعلام می‌شود.

اما در آن سوی دیگر، بزرگ‌ترین رقیب اقتصادی چین، یعنی امریکا می‌خواست از بحران به وجود آمده استفاده سیاسی کند و سیاسیون و بزرگان آن بحران به وجود آمده در چین را از لحاظ اقتصادی به

نفع خود چرخش بدهند. امریکا و چین سال‌هاست که در یک رقابت تنگاتنگ اقتصادی قرار دارند، و از هر فرصت بدست آمده استفاده می‌کنند تا بتواند بر یکدیگر ضربه بزنند. زمانی که بحران کرونا از راه رسید در آغازین روزهایش امریکا آن را مفاد اقتصادی تعبیر نموده وزیر مالیه امریکا آن را آشکار اعلام داشت. بحران کرونا پس از شیوع در چین محدود و محصور در مرزهای چین باقی نماند، بلکه به سرعت جهان را درنوردید؛ تا این‌که دامنه‌ی آن به امریکا رسید، و ترامپ در اوایل وقتی امریکا اولین قربانی خود را ثبت کرد از تحت کنترل داشتن اوضاع می‌گفت، و این‌که این بیماری در امریکا جای نخواهد داشت.

اما دیری نگذشت که امریکا از بزرگترین قربانیان آن گشت و اروپا نیز زیاده‌ترین خسارت را از این لحاظ متحمل شد. دولت امریکا در نخست سعی داشت تا همانند چین این بحران را پنهان کند، اما رفته رفته دامنه‌ی بحران به‌جای رسید که امریکا آغاز به وضع محدودیت‌ها نمود، تا از شیوع هرچه بیش‌تر این بیماری جلوگیری کند. گسترش بحران امریکا را سخت متأثر ساخت تا جای که وضع محدودیت‌ها باعث شد تا بیش از ۲۰ میلیون نفر در این کشور بیکار شود. از سوی دیگر قیمت نفت امریکا بنابر عدم گشت و گذار مردم به پایین‌ترین حد خود رسید؛ تا جای که قیمت یک بشکه آن به منفی ۳۷ دالر رسید. دولت امریکا برای این‌که بتواند از توقف چرخ تولید نفت جلوگیری کند برای مردم پیشنهاد می‌کرد تا در بدل پول، نفت را از پالایشگاه‌های آن ببرند.

کشورهای اروپایی نیز در نتیجه این بیماری متحمل خسارات سنگین جانی و اقتصادی شدند، و تأثیر بحران در اروپا به حدی سنگین بود که از برخورد آن‌ها هویدا بود که کشورهای شامل این اتحادیه در حالت بحران تنها به خود می‌اندیشند، و دیگر خبری از اتحادیه اروپا در میان نیست. این خود بر پوشالی بودن این اتحادیه دلالت می‌کند که در حالت بحران کشورها چگونه پشت یکدیگر را خالی می‌کنند. چنانچه «فن درلاین»

رئیس کمیسیون اتحادیه اروپا در یک اجلاس پارلمانی گفت: "درست در زمانی که کشورهای اروپا می‌بایست به‌طور جدی برای همدیگر کارکنند، بناءً را بر تکروری گذاشته نخست به خود فکر می‌کنند و بس." این گفته‌ها حاکی از آن است که بدون شک دولت‌ها در این اتحادیه بنابر منفعت و مصلحت خود دور هم جمع شده‌اند. در صورتی که منافع‌شان متضرر گردد هر یک از آن‌ها راه خود را جدا خواهند کرد. گویی که اتحاد آن‌ها به خانه‌ی عنکبوت می‌ماند، و حتا سست‌تر از آن.

وقتی بحران کرونا جهان‌گیر شد، کشورها به عوض این‌که راه‌کاری مناسبی برای مقابله با آن دریابند در عوض بر یک‌دیگر اتهام می‌بسته و همدیگر را مقصر به میان آمدن آن می‌دانستند. چنانچه وقتی این بحران در چین از کنترل خارج شد، سخنگوی وزارت خارجه چین ارتش امریکا را به انتقال ویروس کرونا به شهر ووهان متهم کرد. اما زمانی این بیماری غرور امریکا را شکست، مقامات امریکا یکی پی دیگر دولت چین را متهم به ساخت این ویروس کردند. چنانچه «مایک پمپئو» وزیر خارجه امریکا در گفت‌وگو با تلویزیون «بی‌بی‌سی» ادعا کرد که ویروس جدید کرونا از آزمایشگاهی در شهر ووهان چین به بیرون شیوع پیدا کرده است. وی اضافه کرد برای اثبات این مسأله «شواهد زیادی» وجود دارد. دیده می‌شود این اتهامات باز هم مبنای سیاسی داشته و دو طرف سعی می‌کنند تا با استفاده از فرصت طرف مقابل را تحت فشار قرار دهند.

با تمام مواردی که ذکر شد می‌توان گفت تلاش کشورها برای مهار این بحران برای حفظ جان مردم نبوده بلکه برای آن‌ها حفظ منافع اقتصادی و سیاسی‌شان از هر چیز دیگر اولویت داشته و بیش‌ترین تلاش‌های‌شان نیز بر همین محور می‌چرخد. چنانچه رهبری این کشورها بدست یک مشت سرمایه‌دار و سیاست‌مدارانی افتاده است که در حالت بحران حفظ سرمایه و موقف سیاسی‌شان از هر چیز کرده اهمیت دارد. از این‌رو با استفاده از رسانه‌ها به مردم چنین وانمود

می‌کنند که گویا هیچ چیز بیشتر از جان مردم برای‌شان اهمیت ندارد، اما در واقعیت این گونه نیست، حتی وقتی منافع‌شان در خطر باشد جان انسان‌ها نیز برای‌شان اهمیت نداشته و دور از انتظار نیست که جان انسان‌ها را قربانی منافع اقتصادی و سیاسی خود نمایند.

با تمام این‌ها می‌توان گفت که اساسی‌ترین مشکل کشورها به خصوص کشورهای غربی از جمله امریکا وابسته‌گی آن‌ها به نظام‌های است که زاده‌ی عقل بشر است، و عقل بشر از این‌که بتواند برای کل بشر راه‌حل بدهد عاجز است. این نظام‌ها براساس منافع اقلیت‌ها گردش می‌نماید، و در زمان بحران برای حفظ منافع همین اقلیت سرمایه‌دار و سیاست‌مدار تدابیر در نظر گرفته می‌شود. همین تدابیر در بیش‌تر مواقع جان اکثریت از افراد نیازمند جامعه را می‌ستاند تا مبادا منافع اقلیت کوچک متضرر شود. این دقیقاً برخوردی است که زیر چتر نظام‌های بشری با مردم صورت گیرد. کرونا درسی بزرگی برای بشر بود تا بدانند که نظام‌های ساخته‌ای بشر در مواجهه با بحران ناکام مطلق بوده و کشورهای حامل آن روسیاه تاریخ‌اند. اما اسلام برخورد کاملاً متفاوتی با چنین مشکلات می‌نماید. اگر اسلام حاکم می‌بود چنین برخورد با بحران و یا چنین رفتار با مردم، بازار و یا تجارت جهانی صورت نمی‌گرفت. برخورد دولت اسلامی با چنین بحران‌ها برخورد انسانی، واقعی و هدفمند است. اسلام تنها اقلیت سرمایه‌دار و اکثریت فقیر را به رسمیت نمی‌شناسد، بلکه برای فلاح همه‌ای اتباعش تلاش می‌کند. در چنین مواقع حکومت اسلامی و حاکم مسلمان شرعاً مسؤول پنداشته می‌شوند تا به امور مردم بدون کمی و کاستی رسیدگی نماید. دولت اسلامی در مواقع بحران بروز می‌کند به هیچ صورت آن را پنهان نمی‌کند، بلکه بهترین اقدام را برای پیش‌گیری اتخاذ می‌نماید تا خسارات ناشی از آن را به حداقل برساند.

د وېروس نړيوال کرکېچ؛ غرب د اسلامي لارښوونو پر حقانيت غور کړی دی!

له الوعی مجلې څخه

دغه څېړونکي دا پوښتنه مطرح کړې: «آیا پوهیږئ چې لومړی ځل چا د اپیدمي/ټول نیونکې ناروغۍ په وخت کې د نظافت او نوي کرنټین په رعایت سپارښتنه کړې وه؟» هغه په خپله دا ډول ځواب ور کړی دی: «د اسلام پیغمبر محمد ۱۴۰۰ کاله پخوا دغه توصیه کړې وه.» لیکوال په دې باور دی چې سره له دې چې د اسلام پیغمبر د وژونکو ناروغیو دودیز

"نیوزویک" مجلې د ۲۰۲۰ کال د مارچ په ۲۱ مه د امریکایي څېړونکي کریگ کانسیدین راپور خپور کړ چې د «الخلیج آنلاین» سایټ هم له هغه څخه نقل کړی. په دغه رپوټ کې د ایمونولوژي له متخصص ډاکټر فوزي او د طبي چارو له خبریال ډاکټر سانجي گوپتا څخه نقل شوي: «د روغتیايي لارښوونو او کرنټین یا ټولنیز واټن په پام کې نیول

متخصص نه دی؛ خو د ټول نیونکو ناروغیو لکه کرونا نوې ناروغۍ د مخنیوي او د هغو د زیاتیدو

یو له هغو اغېزمنو تدابیرو څخه دی چې د کرونا د نوي وېروس د انتقال په مخنیوي کې کارنده دی.

ښکاره کېږي؛ مگر په وروستيو وختونو کې چې علم او طب پرمختګ وکړ، دا خبره ثابته شوه.

الوعی: په دې وروستيو کې داسې نړيوال جمعي ليدلوری روښانه کېږي، چې هېڅ نړيوال بحران نشته چې اسلام حلاله ورته ونه لري؛ ځکه کله چې په ۲۰۰۸ کې اقتصادي ناوړين رامنځته شو، له متخصصو غربي څېړونکو څخه نقل شوی چې اسلامي اقتصادي نظام په دا ډول بحرانونو کې له لوېدو اساسي ساتنه کوي. اسلام ناوړينونو ته حلاله لري او ځينو يې د وال سټريټ اسلامي کولو ته خلک رابللي وو. بايد وويل شي چې د کرونا ټولنپونکي نړيوال وېروس د نړۍ د ډېرو هېوادونو مسوولين له دې جملې څخه د امريکا او اروپايي هېوادونو مشران اړ کړي دي چې د کرونا د خپرېدو او د مړينې د زياتېدو له امله، د حلالو په لټه کې ورک وي. دې چارې يو شمېر کسان چې مسلمان نه دي، مجبور کړل چې د اسلام او پيغمبر صلی الله عليه وسلم لارښوونو ته پاملرنه وکړي او دا تاييدوي چې نړۍ د خپلو بحرانونو د حل لپاره اسلام ته سخته اړتيا لري او د اسلام حقانيت ته د ټولو پام راگرځوي. دغه حقيقت په داسې تاريخي مقطع کې رابرسېره کېږي چې ډېری ستراتيژيک شنونکي باور لري چې د نړيوال ژور بدلون وخت را رسېدلی دی.

سرچينه: الوعی مجله - ۴۰۴مه ګڼه
۱۴۴۱هـ.ق، رمضان/۲۰۲۰م، مې مياشت

پر وړاندې مبارزه کې يې ښې توصيې لرلې. هغه ويلې چې د اسلام پيغمبر محمد پر ټولنيونکو نارغيو اخته کسان له روغو هغو په لرې ساتلو کې سپارښتنه کړې او همدارنګه خلک يې په خپلو ورځنيو عاداتو کې د نظافت په پام کې نيولو ته تشويق کړي، چې دا چاره خلک له وژونکو نارغيو څخه ساتلی شي. هغه د خپلو ادعاوو د اثبات لپاره په روغتيا/نظافت پورې اړوند نبوي احاديث وړاندې کړي دي. دا هم د هغه د ويناوو نقل قول: «محمد ويلې: که خبر شوئ چې په کومه ځمکه کې طاعون خپور شوی، نو هلته مه ورځئ، خو که طاعون په هغه ځای کې خپور شو چې تاسو پکې اوسئ، نو له هغه ځايه مه وځئ. محمد همدا شان ويلي دي: هغه کسان چې په ټولنيونکو نارغيو اخته شوي، بايد چې له روغو کسانو لرې واوسي.» هغه زياتوي: «کله به چې يو کس ناروغ شو، نو محمد پيغمبر به عملاً هغه کس طبي درملنې/دارو او درملو ته تشويقاوه، چې د خپلو ادعاو لپاره يې دغه حديث نقل کړی، چې د کلام ژباړه يې دا ده: "صحرايانو وويل: يا رسول الله! آيا ځان معالجه نه کړو؟ ويې فرمايل: هو، اي د الله بندګانو! ځان معالجه او تداوي کړئ؛ ځکه الله له يوې ناروغۍ پرته بله هېڅ ناروغي بدون له درملنې نه ده پيدا کړې؛ ويې ويل يا رسوالله هغه کومه ناروغي ده؟ ويې فرمايل: زړښت."» ليکوال وايي: د اسلام پيغمبر د ايمان او عقل په توازن کې حکيم و.

د دغه رپوټ له مخې هغه سيمې ته د خلکو له ننوتو څخه منع کول چې هلته ټولنيونکي ناروغي خپره شوې، واضح او د پوهاوي وړ دي. خو له هغه ځمکې چې هلته وبا خوره شوې، د روغو رمتو کسانو له وتلو څخه منع کول، په هغه وخت کې يوه نامعلومه او د نه توجيه خبره وه؛ ځکه چې روغ کس له هغه سيمې چې هلته ټولنيونکي ناروغي شته ده، هغه سيمې ته تېښتېدلی شوای چې دغه ناروغي پکې نه وه، خو پر وژونکي ناروغۍ اخته نه شي. په هغه وخت کې دا شونې نه وه چې څوک پوه شي چې د ميکروب انتقالوونکی کله کله ناروغ نه وي او په بدن کې يې د ناروغۍ نښې هم نه

جهان متلاطم؛ کرونا و تاثیر آن بر محیط زیست!

احمد صدیق احمدی

سال جاری، در مقایسه با سال ۲۰۱۹ نزدیک به ۵۰ درصد کاهش یافته است. به دنبال گسترش جهانی ویروس کرونا بررسی‌های انجام شده در پنج کشور جهان؛ مانند: آمریکا، انگلستان، سویدن، جاپان و سویس نشان می‌دهد که کاهش فعالیت‌های صنعتی و همچنین رفت و آمدهای درون‌شهری ناشی از قرنطین‌خانگی، باعث شده تا غلظت ذرات آلاینده‌ای هوا در شهرهای دارای سابقه‌ی آلودگی به شکل محسوس کاهش پیدا کند. چنانچه «اینگر

"کرونا می‌تواند بر اقتصاد آمریکا مفید واقع شود." این گفته‌ی «ویلبر راس» وزیر مالیه‌ای آمریکا در آغازین روزهای شیوع ویروس کرونا، خبرساز شد. به دنبال شیوع و گسترش جهانی ویروس کرونا/ کووید ۱۹، بیش‌تر از هر کشور این بحران دامنگیر آمریکا گردید. احتمالاً کلان‌ترین اشتباه قدرت‌های بزرگ در این است که آن‌ها همواره برای تهدیدات نظامی، سیاسی و اقتصادی آمادگی می‌گیرند، اما دیده می‌شود که تهدید صحنه بیش‌تر از هر

آندرسن» رئیس برنامه‌ی محیط زیست سازمان ملل متحد (UNEP) اعلام کرد: "در پی اقدامات کشورها در جریان مقابله با شیوع کرونا، انتشار گازهای گلخانه‌ای کاهش و کیفیت هوا بهبود یافته است. اما نباید این موضوع را به عنوان دست‌آوردی برای محیط زیست دانست." «جولیا پانگراتز» پروفیسور

تهدید دیگر این قدرت‌ها را به زانو درآورده است. با این همه اما تاثیرات -احتمالاً مؤقتی- کرونا بر محیط زیست، مؤثر خوانده شده است.

چنانچه پس از شیوع کرونا در آمریکا پژوهشگران در «نیویورک» اعلام کردند که مطالعات ابتدایی آن‌ها نشان می‌دهد که گازات آلاینده‌ای هوا در

جغرافیای طبیعی و محیط زیست در دانشگاه مونیخ آلمان اما می‌گوید: "یکی از عوامل که می‌تواند در اثرات محیط زیستی ویروس کرونا نقش داشته باشد، ماندگاری این ویروس است."

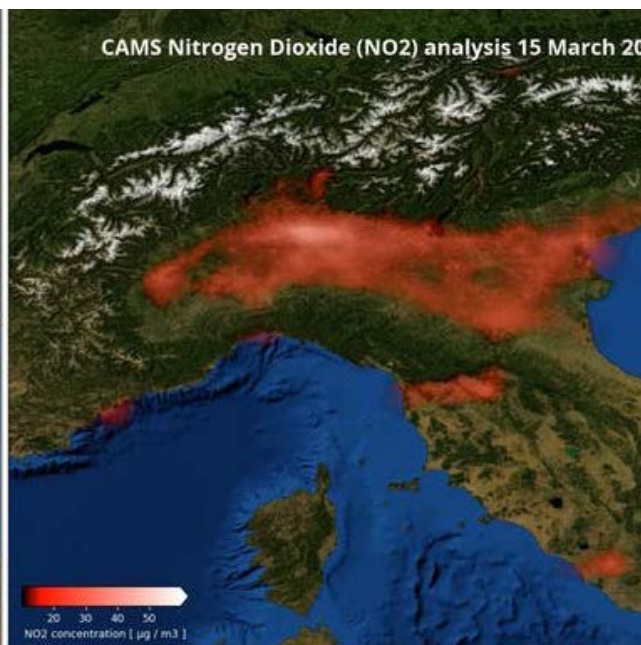
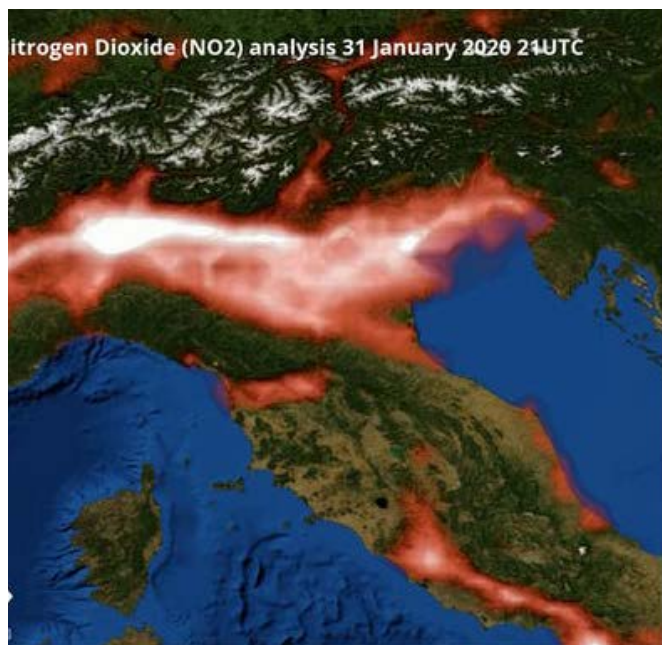
چه بپذیریم یا نه، و چه در برابر آن ایستادگی نمایم و یا نکنیم در هر دو صورت کرونا جهانیان را به دشوارترین بحران مواجه ساخته است. اما آنچه که پهلوی مثبت آن خوانده می‌شود، کاهش آلودگی هوا و تاثیرات مؤثر آن بر محیط زیست می‌باشد. این چیزی است که برعکس تلاش‌های نامؤفقانه‌ای نهادها و دولت‌ها بوجود آمده است. با توجه به این آیا دولت‌ها آماده‌ی تداوم شرایط بوجود آمده‌ی هوای پاک و محیط زیست سالم خواهند بود؟

قبل از بحران کرونا بحران محیط زیست، جهان را به فاجعه‌ای بزرگ مواجه ساخته بود. به همین خاطر دولت‌ها، نهادهای ملی و بین‌المللی به‌منظور جلوگیری از بحران محیط زیست و تغییرات اقلیم جهانی، پیمان‌های زیادی را عقد و نیز ده‌ها کنفرانس را برگزار کردند. چنانچه در سال ۲۰۱۵ برای نخستین بار همه‌ی ۱۹۵ کشور جهان در کنفرانس تغییرات اقلیمی پاریس، به‌هدف کاهش انتشار گازهای گلخانه‌ای که باعث گرمایش زمین و تغییرات اقلیمی شده است، توافق کردند. دلیل عمده‌ی آن هشدار دانشمندان محیط زیست بود. آن‌ها هشدار داده بودند که دولت‌ها و در کل نهادها باید هرچه سریع‌تر از گرمایش بی‌سابقه‌ای زمین جلوگیری کنند. گرمایش زمین به‌حالتی گفته می‌شود که حد اوسط درجه حرارت زمین از حدود ۱۵ درجه سانتی‌گرید افزایش یافته باشد. تغییرات اقلیم به دو شکل صورت می‌گیرد. یکی تغییر اقلیم به‌شکل طبیعی است که آن طی قرن‌ها و نسل‌ها صورت می‌گیرد که سرعت و عوارض ناشی از آن اندک است. این تغییرات خیلی آهسته و به‌شکل تدریجی اعمال می‌گردد، بناً تغییر طبیعی اقلیم زمین هیچ اشکالی را برای حیات در زمین در پی ندارد. چون زمینه و فرصت کافی برای موجودات زمینی وجود دارد تا با تغییرات مزبور خود را وفق

دهند. تغییرات دیگر، تغییرات غیرطبیعی است که در اثر فعالیت‌های بشری و بگونه‌ای سرسام‌آور انجام می‌شود. این تغییرات به باور دانشمندان پس از انقلاب صنعتی (۱۷۷۹) آغاز گردید، و با تکیه‌ای کشورهای غربی بر تولیدات صنعتی، سرانجام فاجعه آفرید. تاثیرات مخرب ناشی از گرمایش زمین و بعد تغییرات اقلیم را می‌توان در زمستان‌های خشک و خالی و بارندگی‌های شدید و طوفانی در فصل بهار و تابستان که باعث سیل، برف‌کوچ‌ها و سرانجام تخریب کشتزارها می‌گردد، به خوبی مشاهده کرد.

براساس تخمین دانشمندان در ۴۰ سال پسین به اندازه‌ی ۴۰ درصد از یخ‌های قطب‌ها ذوب شده است. افزون بر آن سالانه ۱۳ میلیون هکتار از جنگلات سوخته و ناپدید می‌شوند. جنگلات آمازون که سال قبل آتش گرفت، به باور دانشمندان ۵۰ سال دیگر نیاز است تا آن به‌حالت اولی‌اش برگردد. میلیون‌ها تن زباله‌های صنعتی کشورها پس از هشدار بحران محیط زیست تصمیم گرفته شد تا داخل آب انداخته شود و یا دفن زمین گردد، که این خود فاجعه‌ای محیط زیستی را پیش‌تر از پیش افزایش داد. زیرا قبل از آن اگر تنها هوا آلوده شده بود، پس از آن خاک و آب هم به آن افزوده شد. دلیل عمده‌ی آن در یک چیز نهفته است، و آن تولیدات صنعتی کشورهای بزرگ است که نخست باعث آلودگی زمین (هوا، آب و خاک) شده و بعد به اثر آن، اقلیم زمین از حالت عادی‌اش تغییر نموده کره زمین را گرم ساخته است. بحران کرونا اما اگر از یک سو در کاهش آلودگی هوا و در کل محیط زیست مؤثر واقع شده است، ولی به دراز مدت احتمالاً دو مشکل را بوجود خواهد آورد:

اول؛ افزایش مصرف بی‌رویه‌ای آب و مواد شوینده که باعث تولید بیش‌تری فاضلاب شده و این بر منابع آب زیرزمینی و کاهش منابع آب آشامیدنی تهدید محسوب می‌شود. عدم توجه مردم، مراکز صحتی و حتا دولت‌ها بر دفن ماسک‌ها، دستکش‌ها، مواد ضد عفونی و سایر زباله‌های خانگی و شفاخانه‌ها که ممکن زمینه‌ساز بروز

تهدید ویروس کرونا بر بزرگسالان که بیش‌تر رهبران کشورهای جهان و نیز مالکان کمپنی‌های بزرگ از جمله‌ی این بزرگسالان هستند، آن‌ها را نگران ساخته است. به همین دلیل آن‌ها بگونه‌ای شبانه‌روزی برای دریافت فوری راه‌حل این بحران می‌کوشند. در حالی‌که بحران محیط زیست، خطرناک‌تر از بحران کرونا بشر را تهدید می‌کند؛ اما نه تنها کشورهای بزرگ و حتا نهادهای جهانی تاکنون برای جلوگیری از آن اقدام عملی و نتیجه‌بخش نکرده‌اند، بلکه بر تداوم آن به‌هدف کسب منفعت سیاسی و اقتصادی پرداخته‌اند. چنانچه در زمان ریاست‌جمهوری بارک اوباما، انتخابات سال ۲۰۱۶ را «انتخابات تغییرات اقلیمی» نامیدند. زیرا آن بهترین سرگرمی برای جلب توجه رأی دهندگان بود. اما بعداً در سال ۲۰۱۹ دونالد ترامپ از پیمان اقلیمی پاریس خارج گردیده گفت: "شک دارم گرمایش زمین منشأی انسانی داشته باشد. دانشمندان محیط زیست پیرامون تغییرات اقلیمی انگیزه سیاسی دارند. بنأ حاضر نیستم هزاران میلیارد دالر و میلیون‌ها شغل را فدا کنم." این تنها برخورد و بازی سیاسی با بحران محیط زیست نیست، بل زمانی‌که ویروس کرونا برای نخستین بار در شهر ووهان چین شیوع پیدا کرد، وزیر مالیه‌ای امریکا

موج دوم همه‌گیری ویروس کرونا گردد. نگرانی دیگر این‌که در آینده امکان انتقال ویروس کرونا به حیوانات احتمالاً وجود دارد. گزارش‌های اخیر نشان می‌دهد که سگ و پشک‌های خانگی به این ویروس مبتلا شده‌اند. اگر مسأله آن گونه که گفته شد ادامه یابد، باید منتظر فاجعه‌ای بزرگی در نابودی نسل‌های از حیوانات و پرندگان بود.

دوم؛ اگر از کاهش آلودگی هوا ناشی از بحران کرونا درس بگیریم می‌توانیم از فجایع دیگری ناشی از بحران محیط زیست جلوگیری نمایم. جهان قبل از این تجربه‌ی چنین فاجعه‌ای را با خود دارد. زمانی‌که بحران اقتصادی ۲۰۰۸-۲۰۰۹ به وقوع پیوست، کمپنی‌های تولیدی و صنعتی جهان به اثر بحران اقتصادی از تولید بازماندند. در نتیجه آلودگی هوا بگونه‌ی بی‌سابقه‌ای کاهش یافت. اما دو سال بعد (۲۰۱۰) در نتیجه‌ی رشد سریع صنعت، آلودگی هوا و بحران محیط زیست چند برابر از قبل افزایش یافت.

برای جلوگیری از بحران کرونا احتمالاً راه‌حل واکسین و ادویه، هرچند در فاصله‌ای زمانی یک الی دو سال، دریافت خواهد شد. دلیل دریافت راه‌حل فوری آن نخست بر می‌گردد به بحرانی‌که جهان به‌ویژه کشورهای بزرگ به آن مواجه شده‌اند. دوم،

پیرامون آن گفت: "کرونا می‌تواند بر اقتصاد امریکا مفید واقع شود." به دنبال شیوع کرونا در امریکا که در نتیجه‌ی آن صدها هزار تن از شهروندان امریکایی جان باختند، دونالد ترامپ گفت: "شواهدی را ملاحظه کرده که نشان می‌دهد منشای این ویروس یک آزمایشگاه در چین بوده است."

با توجه به همه‌ی این‌ها رسیدگی به بحران‌ها بستگی دارد به سود و زیان سیاسی-اقتصادی کشورهای بزرگ؛ اگر زیان ناشی از آن سوی تأثیر بر منافع سیاسی و اقتصادی بگزارد، رسیدگی به آن بگونه‌ای فوری و جدی خواهد بود، و اگر چنین نبود نه‌تنها این‌که بر مهار آن نمی‌پردازند، بل بر تداوم آن -هرچند منجر به تباهی بشر گردد- پرداخته می‌شود. این طرز برخورد ناشی از مفکوره و دیدگاهی است که غرب آن را با خود حمل می‌نماید. چنانچه باوجود هزاران تجربه و هشدار از عواقب بحران محیط زیست، و باوجود چندین دهه تلاش، عقد پیمان‌های غیرالزامی و برگزاری کنفرانس‌ها، دولت‌های بزرگ اما تا اکنون به هیچ مؤفقیتی درین راستا دست نیافته‌اند؛ مگر این‌که کرونا از راه رسید و نشان داد که محیط زیست سالم و نفس‌کشیدن در آن چگونه است؟

اگر بگونه‌ای واقعی به قضیه نگاه کرده شود، علت اصلی چنین بحران‌ها نه در تولید است، و نه هم در صنعت و پیشرفت تکنالوژی، بلکه عامل اصلی آن «مفکوره» و «دیدگاهی» است که در متن ایدیولوژی سرمایه‌داری جا گرفته است. از این‌رو سرمایه‌داری از بی‌رحم‌ترین نظامی است که بیش‌تر از نیاز بشر وارد طبیعت شده و به هر وسیله‌ای ممکن از آن بهره می‌برد، هرچند آن باعث تباهی بشر و سایر موجودات دیگر گردد. در آن طرف اما اسلام برای رسیدگی بر مشکل انسان‌ها رحمت است. زیرا از دیدگاه اسلام زمین و آنچه در آن وجود دارد، در خدمت انسان خلق شده است تا از آن استفاده درست و سالم صورت گیرد. از جانب دیگر، اسلام هرگز تولید، صنعت و پیشرفت را قربانی منفعت چند تن معدود از سیاست‌مداران و کمپنی‌ها نمی‌کند. به همین خاطر از هر نوع فساد و تباهی ناشی از مفکوره و دیدگاهی منفعت‌جویانه هشدار داده است:

وَلَا تُفْسِدُوا فِي الْأَرْضِ بَعْدَ إِصْلَاحِهَا وَادْعُوهُ خَوْفًا وَطَمَعًا إِنَّ رَحْمَتَ اللَّهِ قَرِيبٌ مِّنَ الْمُحْسِنِينَ

[اعراف: ۵۶]

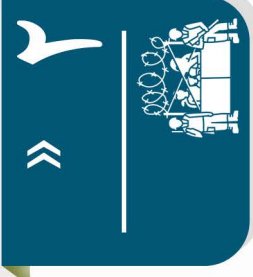
«در زمین بعد از اصلاح آن (که توسط الله و یا پیامبران‌ش صورت گرفته) فساد و تباهی نکنید. و الله را بیم‌ناکانه و امیدوارانه به فریاد خوانید. بی‌گمان رحمت الله به نیکوکاران نزدیک است.»

کارپوهان: له کرونا وروسته نړۍ به د پخوا په څېر پاتې نه شي

د فارین پالیسي مجلې د هغو بدلونونو په اړه د نړۍ له شاوخوا څخه د سیاسي او اقتصادي چارو د یو شمېر کار پوهانو نظرونه راټول کړي دي، چې په نړۍ کې به له کرونا ناروغۍ وروسته رامنځته شي او د ځینو احتمالاتو په اړه یې وړاندوینه کړې ده چې تر ټولو مهم یې دا دي: "نړۍ به له کرونا وروسته بدلون وکړي."

د سنگاپور د بهرنیو چارو پخوانی وزیر کیشور محبوباني ویلي دي: «هغه نړیوال ویروس چې مرکز یې امریکا وي، نړیوالتوب ته به بدلون ورکړي، چې مرکز به یې چین وي.» او ویلي دي: «د امریکا خلک په نړیوالتوب او نړیواله سوداګرۍ بې باوره دي، که تېرمې وي یا نه وي. دا په داسې حال کې ده چې د چین خلک داسې نه دي، سربېره پر دې زما په اند چین بریالی شوی دی.»

ریچارد هاس پخوانی امریکایی دیپلومات په دې باور دی، چې ډېری حکومتونه داخل ته پام ډېر کړی دی او د خپلو داخلي وړتیاوو په لټه کې دي. حکومتونه د کډوالۍ مخالف دي او دغه کار د ناکامو هېوادونو ناکامي ډېروي. همدارنګه د امریکا او چین د اړیکو په اړه یې ویلي دي: «د کرونا غمیزه به ناورینه ډېر کړي او د اروپا پر تکامل به اغېز وکړي.»

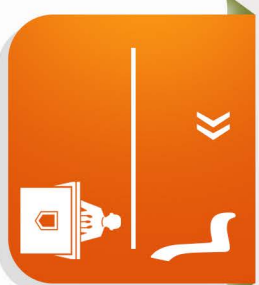

امریکایی دیپلومات **نیکولاس برنز ویلي**: «د کرونا له امله رامنځته شوی اقتصادي ناورین په 2008 کال کې پر مالي ناورین غلبه کړې ده او لکه چې ټول پوهېږي، بشپړ نړیوال نظام او د قدرتونو انډول د تل لپاره بدل کړي... که اروپايي ټولنه له خپلو پنځه سوه میلیونو وګړو دفاع ونه شي کړي، سیمه ییز حکومتونه له بروکسل څخه بیا ډېر واک اخلي.»

ستيفن والٽ امريکايي

سياستوال ويلي دي چي
نوی وېروس به له غرب
څخه ځواک او نړيوال
اغېزمنتوب د شرق لوري ته
وېرېدوي، وروسته له هغه
چي چين خپلو تېرورتنو ته
پام وکړي دا داسي حالت
دی چي له اروپا او امريکا لار
ورکړه ده.

شفشکار مينون د هند د

ملي امنيت شورا پخوانی
سلاکار او ديپلومات په دي
باور دی، چي "له کرونا
وروسته به د دولتونو په منځ
يا د هېوادونو تر منځ
سياستونه بدلون ومومي.
نوموړي ويلي دي: «په
نړيواله کچه د تړل کېدو پر
لور حرکت شته.»

جان ايکبري د برېنسون پوهنتون د

سياسي علومو استاد په دي باور دی،
چي "دغه ناوین به په لنډ وخت کي
ملي پال او د نړيوال کېدو مخالفين او
د چين د ښمنان سره ووېشي او
همدارنگه د ټولني د له منځه تلو لامل
به شي. هغه اقتصادي تشې چي ورځ
تر بلې ښکاره کېږي، ښايي د هغو تشو
په څېړوي چي د تېري پېړۍ د
درېيمې لسيزي له مالي ناوړين وروسته
رامنځته شوي. نوموړي وويل: «نړۍ د
يو نوي نظام پر لور په حرکت کې ده.»

جان الين د بروکنګ

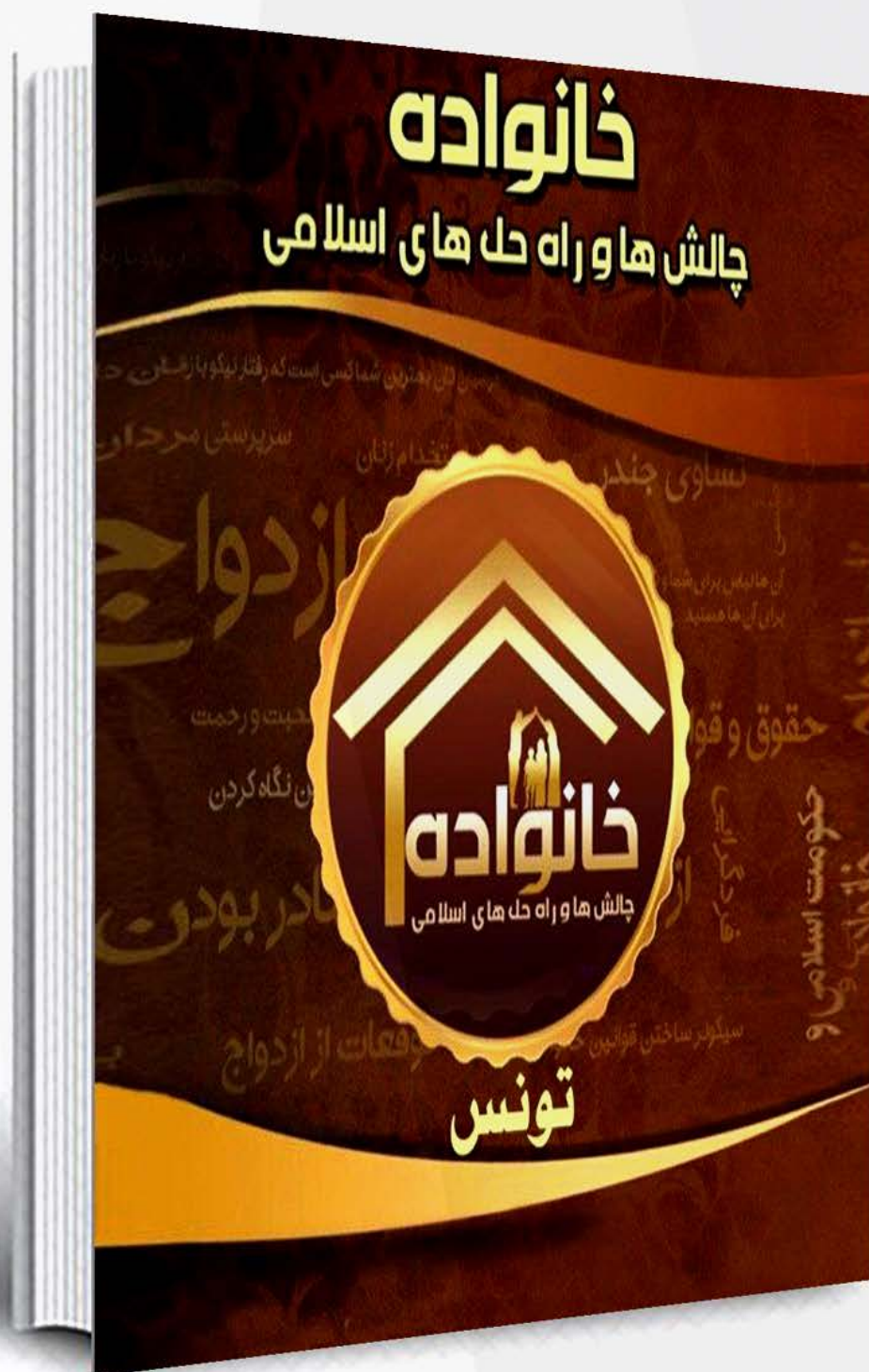
انسټيټيوټ رييس او امريکايي
جنرال په دي باور دی چي ياد
ناوړين به د دويم ځل لپاره د
نړيوال ځواک د رامنځته کېدو
لامل شي، په داسي بڼه چي
تصوريي ستونزمن دی. ياد
ويروس به تل اقتصادي
فعاليتونه اغېزمن کړي او د
هېوادونو تر منځ به اړيکي لا
بيکه کړي او د اوږ مهال لپاره به
ياده ناروغي نړيوال اقتصادي
توليد را کم کړي.

الوی: د نړيوالو کارپوهانو او څېړونکو تر منځ د هغې نظريې په تړاو څه نا څه يووالی شته، چي د کرونا ويروس له امله به نړيوال نظم بدلون ومومي.
دا سمه ده، خو دا چي د بدلون بڼه به څه ډول وي، دوی لارور کي دي... موږ وايو هېڅکله نړيوال نظم نه را ښکاره کېږي، مگر څرنگه چي رسول الله

صلی الله علیه وسلم فرمايلي دي:

ثابره: وروسته به د نبوت پر منهج/تگلاره ولاړ خلافت رامنځته شي.

«ثُمَّ تَكُونُ خِلَافَةُ عَلَى مَنَاجِ النُّبُوَّةِ»

این رساله را می‌توانید از سایت اینترنتی امت پرودکشن بدست بیاورید.

www.ummatproduction.com

ژباړه: د نبي صلی الله علیه وسلم د مېرمنې عایشې رضی الله عنها څخه روایت دی، چې و یې فرمایل: له رسول الله صلی الله علیه وسلم څخه مې د طاعون (د کرونا په څېر د وبا د یو ډول) په اړه و پوښتل: خبر یې راکړ چې هغه داسې عذاب دی چې الله سبحانه و تعالی پر هر چا یې چې وغواړي پر هغو یې نازلوي او الله سبحانه و تعالی هغه د مومنانو لپاره رحمت گرځولی او هر څوک چې د طاعون د راتګ پر مهال په هماغه ځای کې پاتې شي او صبر وکړي او ایمان ولري چې د الله سبحانه و تعالی له لیکنې پرته بل څه نه ورته رسېږي، هغه ته به د شهید اجر ورکړل شي.

(رواه البخاری)